

„Personalități ale Marii Uniri”

Anul 2018 / nr. 1

Instituții partenere:

Consiliul Județean Maramureș
Primăria Municipiului Baia Mare
Inspectoratul Școlar Județean Maramureș
Casa Corpului Didactic Maramureș
Muzeul de Etnografie și Artă Populară Baia Mare
Muzeul Județean de Arheologie și Istorie, Bastionul Măcelarilor Baia Mare
Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale
Biblioteca Județeană "Petre Dulfu" Baia Mare
Parohia "Sfinților 12 Apostoli" Baia Mare
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Maramureș

Organizatori ai Concursului ~Personalități ale Marii Uniri~

- Școala Gimnazială "Ion Luca Caragiale" Baia Mare
în parteneriat cu
- Asociația "Pro-Vita Christiana" Baia Mare

Finanțator:
Consiliul Județean Maramureș

SUMAR:

- **Hai să-ntindem Hora Mare!, la 99 de ani de la Marea Unire din 1918, director, prof. Bodea Felicia** pag. 4
- **Revista - Personalități ale Marii Uniri, coordonator proiect, profesor Ionița Mateșan** pag. 5
- **Iubind țara și poporul-impresii consemnate, prof. Vancea Delia** pag. 6
- **Rolul proiectelor educaționale în viața școlii, drd. profesor Corina Pop** pag. 8
- **Lucrări prezentate în cadrul Sesiunii de Comunicări Științifice** pag. 9 - pag. 41
- **Lucrări plastice participante la Concurs** pag. 42- pag. 74
- **Lucrări literare participante la Concurs** pag. 75 - pag. 94

”Hai să-ntindem Hora Mare!”, la 99 de ani de la Marea Unire din 1918

După Mica Unire din 1859, când Țara Moldovei s-a unit cu Țara Românească, precum și după dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, Marea Unire din 1918 a reprezentat procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în cuprinsul aceluiași stat național, România. Unirea Basarabiei, a Bucovinei și, în cele din urmă, a Transilvaniei cu Regatul României (așezisul Vechi Regat) a dus la constituirea României Mari.

1 Decembrie 1918 a rămas un simbol al afirmării hotărâtoare a poporului de a-și decide singur soarta. Cei mai mulți dintre cei care au văzut cu ochii lor înlăptuirea acestui vis de veacuri au pierit purtând în inimi fiorul libertății, iar pentru generația tânără, Unirea de la 1918 a devenit doar o frumoasă lecție de istorie. Acum, ei cunosc doar din cărți și din povești faptul că, în urmă cu 99 de ani, peste 100.000 de oameni din toate colțurile României se îndreptau către Alba Iulia, pentru a asista la desăvârșirea celui mai important act din istoria României.

Acesta este principalul motiv pentru care Școala Gimnazială ”Ion Luca Caragiale” din Baia Mare, în parteneriat cu Asociația PRO-VITA CHRISTIANA, a inițiat și demarat proiectul civic, „Hai să-ntindem Hora Mare!”, cu un an înaintea aniversării Centenarului Marii Uniri. Este vorba despre un proiect sprijinit de Consiliul Județean Maramureș, gândit pe o perioadă de șase luni, la care au colaborat și și-au adus contribuția aproxi-

mativ 150 de preșcolari și 350 de elevi, respectiv peste 150 de cadre didactice care au coordonat activitățile propuse.

Educația cultural-civică sporește importanța activităților educative extra-curriculare și extrașcolare pentru formarea/dezvoltarea unor comportamente și atitudini civice de respect pentru înaintașii noștri, atât în ceea ce îi privește pe elevi, cât și pe părinți. Tot în cadrul acestui proiect, am încercat să mobilizăm elevii în acțiuni culturale, pro-sociale, de promovare a spiritului civic, a spiritului de echipă și de respect reciproc. În acest scop, activitatea principală a proiectului a fost reprezentată de concursul ”Personalități ale Marii Uniri”, concurs care a constat în realizarea de creații literare, power-point-uri sau creații plastice. Toate aceste lucrări au intrat într-o acerbă competiție, iar cele mai reușite, care au fost și premiate în luna decembrie 2017, le regăsiți publicate în paginile acestei reviste.

Scopul proiectului a fost educarea unui număr de 500 de copii/elevi și adulți în spiritul promovării unor comportamente civice de respect pentru înaintașii noștri, precum și lărgirea orizontului cultural al elevilor, prin recunoașterea unui număr de cel puțin zece personalități ale Marii Uniri.

Întregul proiect a fost o adevărată reușită, motiv pentru care transmit cele mai sincere felicitări și întreaga mea apreciere tuturor celor implicați.

Director,
Prof. Felicia Bodea,
Școala Gimnazială ”Ion Luca Caragiale”
Baia Mare

Revista - Personalități ale Marii Uniri

Lucrarea de față cuprinde lucrările participante la Concursul ”**Personalități ale Marii Uniri**”, activitatea principală în cadrul Proiectului Regional ”**Hai să-ntindem Hora Mare!**”.

Concursul s-a desfășurat pe trei secțiuni: creații literare, lucrări plastice și lucrări în format electronic, respectiv prezentări power-point/filme documentare. În realizarea acestor lucrări elevii implicați în proiect, coordonați de cadre didactice, s-au documentat, s-au informat pe tema Marii Uniri de la 1918, având următoarele tematici: Oameni și locuri, Perioada Comunismului, Perioada post-decembristă, Aportul Maramureșului și al maramureșenilor în realizarea visului național al Marii Uniri de la 1918.

Dorința noastră a fost ca activitățile proiectului să-i pună pe elevi în situația de a cerceta și de a se informa cu privire la tema dată, de a identifica persoane și personalități maramureșene implicate în actul Unirii și totodată de a le aduce un omagiu înaintașilor noștri.

Elevii, tinerii nu prea știu ce sărbătoresc la data de 1 decembrie, cei mai în vârstă visează la vremurile apuse, iar mulți folosesc ziua liberă pentru a-și rezolva din problemele restante din cauza serviciului.

Comportamentele elevilor se formează atât în familie cât și la școală într-un cadru formal sau mai puțin formal/ non-formal, de aceea este nevoie de o colaborare strânsă cu părinții și comunitatea, un parteneriat real activ școală familie comunitate, acesta impunându-se ca o necesitate obiectivă. Valorificarea potențialului formator al familiei, comunității și școlii în formarea tinerei generații, angajarea efectivă a părinților, a actori-

lor importanți din comunitate (preot, profesor, istoric, polițist, primar, etc.) în cât mai multe proiecte educative, precum și deschiderea spațiului educațional în dialog cu alte instituții abilitate și responsabile de educația populației școlare se constituie în tot atâtea obiective explicite ale demersului nostru.

Educația cultural-civică sporește importanța activităților educative extra-curriculare și extra-școlare pentru formarea/dezvoltarea unor comportamente și atitudini civice de respect pentru înaintașii noștri atât la elevi cât și la părinți. Tot în cadrul acestui proiect am încercat să mobilizăm elevii în acțiuni culturale, pro-sociale, de promovare a spiritului civic, a spiritului de echipă și de respect reciproc.

Revista de față se constituie ca o recompensă adusă participanților la concurs și profesorilor coordonatori, o recompensă infimă raportat la munca pe care aceștia au depus-o.

Coord. proiect,
prof. Ionița Mateșan

Bota Miriam, cls. a IV-a,
prof. coord. Lazaric Anca

**Lucrările în format electronic, participante la concurs, pot
fi vizualizate la următoarea adresă:**

http://www.scoalacaragiale.eu/Lucrari_elevi.html

Iubind țara și poporul — impresii consemnate

Marii artiști ai vremilor au fost convinși că arta este o forță în stare "să pună istoria în acțiune. Aceasta i-a determinat să se orienteze cu predilecție către trecutul de fapte mari ale poporului spre a-l da pildă contemporanilor".

Acest lucru se continuă și în prezent, atât în rândul artiștilor cât și în cel al novicilor, aflați încă pe băncile școlii.

La Biblioteca Județeană Petre Dulfu din Baia Mare, am avut ocazia să admirăm numeroase desene și picturi ale elevilor de la Școala Gimnazială "I.L. Caragiale" ilustrând unul din cele mai importante evenimente istorice ale poporului român, Marea Unire de la 1 decembrie 1918. Cu titlul "Personalități ale Marii Uniri" expoziția-concurs s-a derulat în cadrul proiectului educațional "Hai să-ntindem Hora Mare!" Parcurgând această expoziție, ca un mare iubitor al artelor vizuale, dar și un perspicace observator al creațiilor micilor artiști a fost o încântare să observ calități și capacități demne de consemnat în câteva rânduri.

Nivelul lucrărilor este susținut de calitatea realizării tehnicilor folosite cum ar fi grafica, acuarela, colajul, pastelul sau tehnicile mixte. Pe lângă instrumentele folosite se remarcă și curajul copiilor de a aborda o tematică nu prea ușoară cum e cea istorică, cu implicații problematice privind conceptul compozițional dar și din perspectiva necesității reprezentării figurii umane. Se remarcă modalități interesante în conceperea unui personaj dar și a grupurilor mari de oameni, care în limbajul vizual-plastic este bine definit ca *mulțime*. Din cele șapte județe partici-

pante, Bistrița, Cluj, Satu Mare, Sălaj, București, Timiș, Alba și județul gazdă, au fost premiate aproape 300 de lucrări realizate de elevi ai claselor din ciclul primar, gimnazial și de liceu.

În spațiul expozițional se observă câteva mari categorii de abordare compozițională. Un grup de lucrări se evidențiază prin folosirea mai multor elemente, forme simbolice și specifice evenimentului istoric: harta României Mari, stema și tricolorul sau coroana regală. Organizarea acestora pe spațiul foi este diversă și originală, folosind ritmul, repetiția sau alte forme de îmbinare a elementelor. Se remarcă ingenioasa interpretare a elevei Raț Raissa din clasa a VII-a de la Școala Gimnazială "Lucian Blaga" Baia Mare, de a transpune conturul țării pe motivele populare românești-profesor coordonator Ghergheș Mihaela. În aceeași categorie amintim lucrarea elevei Timiș Bianca de la Liceul Borșa, profesor coordonator Vențel Mariana, care a implementat cuvintele istoricului Nicolae Iorga: "Numai întoarcerea noastră către trecut ne dă forța faptelor de azi". Elevii clasei a II-a de la Școala Gimnazială "George Coșbuc" Baia Mare, sub îndrumarea învățătoarei Nechita Rodica au folosit mozaicul pentru îmbinarea elementele formale cu cele cromatice.

O altă categorie de lucrări abordează compoziția cu figura umană unde se valorifică momentul simbolic al Horei Unirii. Diverse aspecte și întrupări plastice ale țaranului român în costumul popular. Afirmarea bucuriei evenimentului istoric este amplu redat pe aceste desene cu caracter grafic. Întâlnim o serie de desene care se remarcă într-un mod spectaculos cu motivul decorativ tradițional românesc redat cu o foarte mare minuțiozitate. Amintim o parte din elevii acestor lucrări:

Muntean Timeea, cls. A VII-a de la Școala Gimnazială nr. 1 Dej, profesor Bogdan Dalia, elevul Maxim Alexandru profesor Ardelean Amelia, aceeași școală, Bota Natalia din clasa a VII-a de la Școala Gimnazială "I.L. Caragiale" Baia Mare, Miciu Caterina și Bidian Alexandra clasa a V-a de la Școala Gimnazială "Ștefan cel Mare" Bistrița, profesor Tătar Rodica și Bidian Alexandra, aceeași școală, profesor Bodașcă Vlad. Elevele Școlii Gimnaziale "Nichita Stănescu" Baia Mare, Finteușan Iris, Ilieș Daria, folosind instrumente de înaltă calitate pentru redarea detaliilor costumelor au ridicat calitativ expresia estetică a întregii lucrări.

A treia categorie de lucrări se înscriu în tipologia afișului, care folosind elemente puține potențează sentimentul voinței și al bucuriei împlinirii actului Unirii. Două mâini unite care au de fapt același steag, este lucrarea elevei Chișiu Antonia clasa a VII-a de la Școala Gimnazială "Lucian Blaga" din Baia Mare, profesor Faur Rozalia. Porumbelul păcii este un alt element simbolic nelipsit în lucrările micilor desenatori. Unii elevi au avut dorința și plăcerea de a se concentra asupra stemei căutând să redea cu mare minuțiozitate detaliile celor doi lei, penajul de la aripile acvilei sau cutele draperiei care încadrează stema.

La fel de interesante sunt cele care în întregime imită cât mai fidel originalitatea actului Unirii, cu textul scris și stema de bour.

Nereușind să descriu toate categoriile de lucrări, mai amintesc de portretele marilor personalități din acea vreme: Al. Ioan Cuza, Moș Ion Roată, Mihai Viteazul, Vasile Luca-ciu, Iuliu Maniu, Regina Maria, Regele Ferdinand, etc. Acestea au fost realizate urmărind proporțiile și expresiile reale, în creion grafic sau colorat, cu hașură fină trădând adevărate

calități artistice : Fulep Denisa din clasa a VIII-a de la Școala Gimnazială "I.L. Caragiale", profesor Vigh Agota, eleva clasei a VII-a Ionescu Andra de la Școala Gimnazială "Avram Iancu" din Baia Mare, Șișeștean Gabriel din clasa a IX-a Colegiul Tehnic "Anghel Saligny" coordonat de profesor Ciurte Amelia, eleva Borca Măriuța de la Colegiul Național "Mihai Eminescu" Baia Mare, profesor Florian Nechita și alți mici creatori, din păcate nu pot să îi amintesc pe toți.

Numeroase desene au realizat elevii claselor mai mici dovedind pasiunea față de desen și plăcerea de a crea imagini inedite, amintim câțiva dintre aceștia: Bârle Iulia de la Școala Gimnazială "Dimitrie Cantemir" Baia Mare, profesor Teglaș Ancuța, Berindan Adelina de la Școala Gimnazială "I.L. Caragiale" tot Baia Mare, profesor Covaci Loredana, Bodea Ștefan de la aceeași școală, profesor învățător Pampa Eugenia, Tetea Roberto de la Liceul Teoretic "Traian Vuia" Tăuții Măgherăuș, profesor învățător Rus Elena, Socosti Patricia de la Școala Gimnazială "George Coșbuc" Baia Mare, profesor învățător Michiș Ionița, Gheție Alexandra de la Școala Gimnazială "Nichita Stănescu" Baia Mare, învățător Pop Lucia.

Lectura vizuală a unei astfel de expoziții a fost bucuria de a descoperi calitățile artistice ale copiilor, imaginația bogată și plină de fervoare pe care o posedă aceștia, dar și rolul principal pe care îl are actul creator de a reflecta pulsul și demersul istoric al oricărei națiuni.

Profesor dr. Delia Vancea
Școala Gimnazială "I.L. Caragiale"

Rolul proiectelor educaționale

în viața școlii

Pornind de la premisa că educația copiilor înseamnă, pe lângă activitățile instructiv-educative desfășurate în timpul orelor de curs, modelarea de caractere, la Școala Gimnazială „Ion Luca Caragiale” s-au desfășurat mai multe activități în cadrul proiectului educațional “Hai să-ntindem Hora Mare” în perioada octombrie 2017 - ianuarie 2018.

Educația patriotică a tinerei generații este o latură importantă a educației. Succesul înregistrat în derularea mai multor proiecte educaționale în școala noastră, ne-a determinat să inițiem acest proiect.

Ziua națională este o zi deosebită pentru toți românii, mai ales pentru că ea are o semnificație istorică deosebită. Unirea realizată în 1918 este una din cele mai mari realizări istorice ale poporului nostru. Insuflarea dragostei pentru strămoșii noștri, pentru realizările istorice și culturale ale poporului nostru, precum și pentru personalitățile pe care le-a dat acest popor de la începuturile sale și până azi, sunt doar câteva din subiectele supuse atenției în cadrul acestui proiect. De fapt, acesta se dorește a fi o parte dintr-un proiect de durată, care să cuprindă marcarea mai multor evenimente din istoria românilor.

Este de datoria fiecărui român să își amintească de momentul Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 și totodată să înțeleagă importanța acestui eveniment. Ziua Națională a României, aniversată în data de 1 Decembrie, este moment de readucere în memoria colectivă a luptei de veacuri a românilor pentru unitatea și integritatea națională..

Scopul acestor acțiuni a fost dezvoltarea sentimentului patriotic al elevilor, cultivarea respectului față de valorile și simbolurile naționale ale poporu-

lui român, transmiterea de principii, valori și atitudini către tânăra generație, cu scopul de a conștientiza și onora jertfele înaintașilor, ale generației care a făurit Marea Unire, dar și de a genera o reflecție asupra modului în care fiecare dintre noi poate contribui la conturarea României viitorului, școala reprezentând mediul optim pentru formarea spiritului civic și patriotic al acestora.

Încheierea primei ediții a fost marcată de lansarea revistei concursului din cadrul acestui proiect, la care au participat cadre didactice, elevi și părinți. În semn de respect și de prețuire față de simbolurile și însemnele naționale, elevii și profesorii școlii au îmbrăcat cu mândrie ia și cămașa tradițională, iar la piept au purtat panglici tricolore.

Proiectul educațional “Hai să-ntindem Hora Mare”, ediția I, a reușit să își atingă scopul de a consolida cunoștințele despre marele eveniment în rândul elevilor și de a conștientiza importanța acestuia.

Doresc să menționez implicarea deosebită a elevilor și cadrelor didactice atât ca furnizori de materiale, care ne-au susținut în mod real obiectivele propuse, cât și în implicarea directă a desfășurării activităților, precum și pentru discuțiile tematice care ne-au oferit date despre interesele copiilor, care să satisfacă curiozități și să găsească răspunsuri la ceea ce-i preocupă.

Să dezvoltăm, deci, această capacitate a copiilor pentru a explora, pentru a acumula cunoștințe și a-și forma deprinderi și priceperi, calea spre cea mai frumoasă creație – **creația de sine - “o împlinire desăvârșită”**.

Coord. proiect,

Drd. prof. Monica Corina Pop

Lucrări prezentate în cadrul Sesiunii de Comunicări Științifice

Moderatori: lect. univ. dr. Ilie Gherheș și

Pr. Milan Bălan

Alexandru Filipașcu - un adevărat reper al Maramureșului

Profesorul Alexandru Filipașcu s-a născut la 20 aprilie 1902 în comuna Petrova din județul Maramureș. Familia Filipașcu avea origini nobile, care mergeau până în veacul al XIV-lea. În momentul arestării sale, Securitatea a confiscat și manuscrisul unei enciclopedii dedicate acestor familii care, din păcate, s-a pierdut, fiind reconstituit după diversele schițe și însemnări rămase. Textul astfel stabilit publicat la Cluj-Napoca abia în anul 2006 de către Editura Dacia este până în momentul de față o contribuție unică și de mare valoare asupra unei problematici aproape complet necunoscute.

Provenit dintr-o familie greco-catolică, Alexandru Filipașcu a studiat la Liceul Piaristilor din Sighet (clasele I-IV), clasele V-VIII urmându-le la Liceul "Samuil Vulcan" din Beiuș-Bihor, unde și-a luat examenul de maturitate în anul 1920. În octombrie 1920 a fost trimis ca bursier la Universitatea Lateranensă din Roma, unde a urmat cursuri de filosofie și teologie, absolvind ambele specializări în iulie 1923. Au urmat alte specializări la universitățile din München, Paris, Viena și un doctorat în teologie susținut la Lwow (1928).

După încheierea studiilor, Alexandru Filipașcu s-a căsătorit, în iunie 1929, cu Livia Buzilă, fiica preotului greco-catolic Ștefan Buzilă din Poiana Ilvei, fiind hirotonit preot de către episcopul Iuliu Hossu la data de 8 septembrie 1929. Contextul a făcut ca activitatea de preot să fie mai puțin intensă decât

cea didactică și științifică. Între anii 1923 și 1925 a funcționat ca profesor la Școala Normală de Băieți și Liceul Vesselenyi din Zalău, între 1925 și 1928 a lucrat ca profesor la gimnaziul și Școala de Arte și Meserii din Vișeu de Sus, pentru ca în anul 1929 să fie numit profesor la Sighet, unde a activat până la data de 30 august 1940, când nord-vestul Ardealului a fost ocupat de către Ungaria horthystă.

Preot, profesor, istoric și om politic în Ardealul românesc

Urmând tradiția preoților din Ardeal, fie ortodocși sau greco-catolici, de a se implica în viața politică, Alexandru Filipașcu s-a înscris în Partidul Național Țărănesc. De altfel, conform informațiilor deținute de Securitate, un frate al său a fost deputat țăranist, iar unul din cumnați, prefect de Maramureș din partea PNT, lucru pe care profesorul nu-l menționează în interogatorii, admitând însă că familia sa a fost simpatizantă a Partidului Național din Transilvania, mai apoi a partidului Național Țărănesc. În martie 1928, profesorul Filipașcu a devenit membru în Comitetul Județean PNT Maramureș, apoi, între 1928 și 1931, membru în delegația permanentă a Consiliului PNT Maramureș.

În anul 1931, în condițiile frământărilor pe care le cunoștea Partidul Național Țărănesc, majoritatea organizației PNT Maramureș s-a declarat independentă, candidând la alegerile din 1931 în cartel cu Partidul Țărănesc al lui Constantin Stere și cu Liga contra cametei, Filipașcu fiind propus pentru un post de deputat. În noiembrie 1933, alături de alți colegi din politică, Alexandru Filipașcu se

apropie de Partidul Național Liberal, condus la acea vreme de Ion Gh. Duca, devenind, pe toată durata guvernării liberale (1933-1937), ajutor de primar al orașului Sighet. După ieșirea de la guvernare a liberalilor și instaurarea regimului autoritar al regelui Carol al II-lea, profesorul Filipașcu s-a retras din politică, continuându-și însă activitatea culturală și socială.

În tot acest timp, el a continuat să studieze trecutul Maramureșului, rezultând în cele din urmă o monumentală monografie, *Istoria Maramureșului*, premiată de Academia Română. Cum aceasta a apărut la sfârșitul anului 1940, în situația politică tulbură în care se afla România, ea nu a fost receptată după cum merita. Cunoscând bine și alte limbi în care au fost scrise documente referitoare la istoria Maramureșului, profesorul Filipașcu a avut, prin urmare, acces la construirea unei perspective mai ample asupra acestui colț istoric al României, integrându-l în cadrele regionale și statale manifestate de-a lungul vremii. De altfel, în calitate de membru al Astrei, el s-a implicat puternic în promovarea valorilor românilor maramureșeni, întreprinzând acțiuni culturale și dincolo de Tisa, unde rămăsese o parte din Maramureșul istoric, încercând, în același timp, să realizeze punți între români, ruteni și slovaci.

Refugiat la Alba Iulia din fața ocupației maghiare, profesorul Filipașcu a activat ca profesor de liceu în acest oraș, pentru a se transfera apoi la Sibiu unde, paralel, din 1943, a lucrat în cadrul "Centrului de studii și cerce-

tări privitoare la Transilvania", a universității clujene, aflată în refugiu, continuând să activeze printre cadrele acestui centru și după revenirea acestuia pe malurile Someșului Mic. Din 1945 și până în anul 1948, Alexandru Filipașcu a predat și la Seminarul Pedagogic Universitar din Cluj.

La sfârșitul anului 1948 are loc, după cum se știe, unificarea Bisericii Greco-Catolice cu Biserica Ortodoxă. În noul context, profesorul Filipașcu, revenit la ortodoxie, era numit profesor titular de Istoria Bisericii Române la Institutul Teologic Universitar din Cluj, unde a activat până la 16 august 1948, când a fost arestat de organele Securității.

Cum s-a ajuns la arestarea profesorului Filipașcu

Urmărind în egală măsură pe slujitorii și credincioșii diverselor confesiuni din România, Securitatea avea un dosar de urmărire generală a Institutului Teologic din Cluj, pentru a vedea cine are atitudini "ostile" regimului comunist. Din această supraveghere a reieșit la un moment dat că profesorul Alexandru Filipașcu, de altfel excelent specialist, obișnuia să spună către colegi și studenți bancuri cu substrat politic, persiflante la adresa regimului. Urmare a acestor sesizări, lui Alexandru Filipașcu i s-a deschis dosar de verificare pe timp de șase luni, începând cu 5 decembrie 1951, pentru a i se stabili "activitatea dușmănoasă", termenul fiind prelungit apoi încă șase luni. În tot acest timp, nu s-a putut stabili altceva decât faptul că profesorul avea acest "păcat", de a spune bancuri cu caracter politic.

În dosar există o adevărată colecție de bancuri, extrem de savuroase pentru cel care cunoaște contextul istoric de atunci (stabilizarea monetară, războiul din Coreea etc.). Reținem din cele mai accesibile: "Viața în regimul de democrație populară este grea, pentru că pentru toate facem coadă și pentru nimic stăm la răcoare" sau "De la 23 august 1950, nu se mai spun brașoave, ci stalisme, fiindcă s-a schimbat numele orașului Brașov în orașul Stalin". De asemenea, am dori să amintim o afirmație a sa, extrem de valabilă într-o lume aflată în confuzie de valori: "În trecut, când venea un ministru în inspecție se aplecau toți în fața lui fiindcă era un om cult. Dar astăzi toți inculții sunt miniștri. Dacă omul are în cap o cultură, nimeni nu i-o poate lua, chiar dacă ar veni orice partid".

Având în vedere "programarea" Securității, dosarul de verificare ar fi trebuit să se încheie în decembrie 1952. Între timp, însă, veniseră decretele pentru trimiterea în lagăre de muncă a celor care jucaseră un rol în partidele interbelice, iar Filipașcu, pentru că dosarul lui era la îndemână, a fost arestat și supus unei foarte scurte anchete, din care s-a dorit stabilirea activității sale politice din trecut, ca fost membru PNȚ. Ce-i interesa pe securiști acum rezultă limpede din nota de trimitere în colonia de muncă: "A fost un element activ în cadrul PNȚ. Maniu, depunând o vie activitate în județul Maramureș, fiind delegat ca deputat în cadrul PNȚ. Maniu (fals, n.n.), la fel mai rezultă că studiile de pregătire le-a făcut în străinătate".

Drept urmare, printr-o simplă rezoluție, a fost trimis în colonie de muncă, la Canal (lagărul Poarta Albă), pe timp de cinci ani. Din păcate, la foarte scurt timp, pe 20 decembrie 1952, la ora 16:10, după cum scrie în certificatul de deces, Alexandru Filipașcu a murit, motivul oficial trecut în hârtii fiind "uremie post-septicemică". Pentru nimic, o viață era curmată brutal, aidoma altor sute de mii de vieți din acele timpuri întunecate.

prof. Dana Cosma

Bibliografie:

1. <http://ziarullumina.ro/biografii-luminoase/o-moarte-pentru-o-gluma>
2. http://www.romlit.ro/istorie_i_genealogie
3. Istorie si genealogie, Mihai Sorin Rădulescu, *România literară*, Nr. 41 / 13 octombrie 2006, accesat la 30 august 2013
4. Enciclopedia nobililor maramureșeni, 14 aprilie 2006, *Adevărul*, accesat la 30 august 2013
5. Despre cartea *Enciclopedia familiilor nobile maramureșene de origine română* pe web site-ul editurii Dacia la SuperCarti.ro
6. Cea mai frumoasă scrisoare de dragoste, 6 mai 2012, Traian George Horia, *Evenimentul zilei*
7. O moarte pentru o glumă, 24 iunie 2011, Dr. George Enache, *Ziarul Lumina*

Marea Unire și martirii săi din Țara Lăpușului

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, la 1 decembrie, 1918, prin hotărârile sale istorice, a proclamat victoria Revoluției naționale române din Transilvania. La acest eveniment au participat români din toate meleagurile, iar din Țara Lăpușului a fost prezentă o delegație de 150 de persoane. Întorși acasă, aveau conștiința pe deplin ancorată în datoria de a face cunoscută oamenilor rezoluția de la Alba Iulia, motiv pentru care a fost convocată adunarea populară pe 5 decembrie. Peste 1500 de oameni sosiseră pentru a participa la adunare, dar, întrucât existau semnale că adunarea va fi reprimată în sânge, s-a renunțat la desfășurarea acțiunii în piața târgului, Consiliul Național Cercual ținându-și ședința în școala confesională românească. Erau de față majoritatea delegaților de Alba Iulia. Totuși, în aclamațiile mulțimii, s-au arătat pe terasa școlii corifeii mișcării naționale românești din Țara Lăpușului: Andrei Ludu, Titus Ciortea, Ioan Olteanu și o suită de țărani lăpușeni de frunte.

Andrei Ludu a prezentat mulțimii valoarea istorică a hotărârilor de la Alba Iulia, că la 1 decembrie Transilvania, Banatul, și teritoriile din Ungaria locuite de români s-au unit cu România și că se bucură de autonomie provizorie până la întrunirea constituantei. Poporul a fost informat că la Alba s-a proclamat deplina libertate națională și confesională, de presă, de asociere și întrunire a tuturor naționalităților, înfăptuirea unui regim democratic care să asigure votul obștesc secret, realizarea unei reforme agrare radicale prin exproprierea marilor latifundii din Transilvania, asigurarea acelorași drepturi pentru muncitorii industriali precum cele existente în țările occidentale. De asemenea, mulțimea fu informată că s-a hotărât înființarea Marelui Sfat Național care să funcționeze până la legiferarea Unirii. **Trăiască România Mare!** Răspunse mulțimea entuziasată, ridicând drapelele mai sus. Avocatul Titus Ciortea preluă cuvântul, vorbind mulțimii despre zbuciumata istorie a neamului românesc și despre ideile democratice ce stau la baza Unirii. În aplauzele și ovațiile intensificate, avocatul Ioan Olteanu nu mai apucă să invite mulțimea la horă, căci se auziră focuri de armă. Sosise detașamentul morții, batalio-

nul secuiesc din Regimentul 39 infanterie Debrețin, trimis în zonă de o bucată de vreme, pentru a zădărnici eforturile de organizare a românilor și de preluare a puterii naționale, adică de a zădărnici bucuria unirii și independenței naționale!

Consiliul Național Român al județului, prin comisiunea de anchetă fixează evenimentele de la 5 decembrie 1918 în următorul Raport:

„În Țara Lăpușului Unguresc, joi, (28 nov.) s-a ținut adunarea poporală cu scopul de a alege delegații pentru marea adunare a poporului român la Alba Iulia. După alegerea delegaților, prezidentul Andrei Ludu, protopop în Lăpuș, a rugat poporul ca joia următoare să se întrunească iarăși la adunarea poporală, ca să li se comunice din partea delegaților hotărârea adusă la Alba Iulia.

Pe ziua de 5 decembrie, poporul din Lăpuș și jur, conform invitării făcute, s-a întrunit iarăși, la locul designat spre acest scop, în edificiul școlii confesionale greco-catolice, situat în piața Lăpușului. Fiindcă la această adunare s-au adunat cam 1500 de oameni, neîncăpând în locurile școlii, adunarea s-a ținut sub cerul liber, în curtea școlii.

Aici notăm că poporul s-a prezentat la adunare sub stindardul național în cea mai mare ordine. Prezidentul deschide adunarea la orele 10 și jumătate și delegații au comunicat poporului hotărârile adunării din Alba-Iulia. Un delegat, protopopul Ludu, a vorbit poporului în curtea școlii de pe amvon. După dânsul a luat cuvântul „advocatul dr. Titus Ciortea, care a vorbit poporului din galeria școlii. Avocatul dr. Ioan Olteanu voia să închidă adunarea, dar abia se adresase poporului câteva vorbe, când s-a auzit un strigăt : „Fugiți oameni, că vin soldații străini!” și în aceeași clipă au și urmat câteva detunături de pușcă, iar un om care ținea în mână un stindard, a căzut mort la pământ.

Poporul îngrozit a luat-o la fugă, peste grădina școlii, iar inteligența de pe balcon s-a adăpostit în locurile din etaj ale școlii.

Soldații străini, în număr de 60, cu 2 mitraliere, au așezat apoi o mitralieră în poarta școlii și au împușcat în mulțime, până ce publicul s-a refugiat, care încotro a putut, afară de cei vreo 14 cari au rămas morți în curtea școlii. După măcel, soldații unguri s-au urcat în etaj

și între baionete au silit inteligența română să părăsească școala. În urma provocării brutale, intelectualii au părăsit școala între baionete, în piața satului a fost puși în rând în fața puștilor soldaților. Au scăpat de la moarte la intervenția unor evrei din localitate și s-au răsfirat la casele lor, afară de un învățător cu numele Suciș din Dobric, care a fost împușcat în localul școlii și afară de avocatul dr. Titus Ciortea care a fost grav rănit la un picior. ...

În decursul investigației s-a constatat că soldații unguri se țin de regimentul 39 din Dobrișin (Debreșen). Ei au fost trimiși pentru apărarea bunurilor creriale din comuna Strâmbul Băiușului (KOHÖVÖLGY), au venit la Lăpuș fără a se putea constata că la invitația cui; s-a constatat că a fost o bandă de hoși sub comanda locotenentului Szöcs Bela, inginer în Groși, care nu numai că a jefuit victimele împușcate de ei la Lăpuș, banii, veșmintele și ghetele din picioare, dar au jefuit și banca românească „Lăpușana” furând de acolo în bani și în valori peste o sută de mii de coroane. S-a constatat mai departe că numiții soldați au avut știre pozitivă că în Lăpuș se va ține adunarea populară pe ziua de 5 decembrie, ceea ce apare din protocolul de investigație, și anume din faziunea martorului ungur Turuczko Ferenc, care zice că intrând soldații unguri în Lăpuș au întrebat pe sergentul român care i-a întâmpinat la pod, că „unde se ține adunarea românească”.

S-a constatat mai departe că soldații unguri, ajungând pe piața Lăpușului, fără a le sta cîneva în cale, au năvălit de-a dreptul asupra școlii române, unde se ținea adunarea, pe cei doi gardiști români, care făceau de serviciu la poartă i-au desarmat și fără de nici o vorbă au început a împușca oameni, la început din puști, și apoi momentan din mitraliere, omorînd și rănind o mulțime de oameni nevinovați. ...

Prin actul acesta de barbarism s-a atentat la viața locuitorilor români din Lăpuș și jur, sub pretextul că românii din jur atacă averile creriale din Strâmbul Băiușului. **Consiliul Național Român al Comitatului Solnoc-Dobâca, în Dej, la 11 decembrie, 1918**

„Ce s-a petrecut la 5 decembrie 1918 în Lăpușul Unguresc și în împrejurimi a fost o crimă odioasă înfăptuită de niște sadici. Re-

zultatul este 69 morți și 140 de răniți, luați împreună 209 victime. Ea nu e justificată chiar dacă unii au încercat să o ascundă ori să o atribuie în numele patriei. Patria capitulase în urmă cu două luni și în Europa se instituisse domnia păcii. Ce a fost acolo nu mai putea fi considerat un act de onoare, ci un act samavolnic”, afirmă cu tristețe și oroare regretatul colonel în rezervă, dr. în istorie, Aurel Vaida, în cartea sa intitulată **Martirii Lăpușului**, apărută în 2008 la editura Eurotip, Baia Mare. „Onoarea a revenit victimelor care și-au pierdut viața și au rămas glorificate de atunci încoace”, conchide cu amărăciune reputatul istoric al acestor meleaguri. Această crudă lecție de istorie a fost susținută de românii din toate satele Țării Lăpușului: Lăpușul Unguresc, Lăpușul Românesc, Dobric, Dumbrava, Stoiceni, Inău, Poiana Lăpușului, Răzoare-Mășca, Rohia, Rogoz, Dămăcușeni, Libotin, Costeni, Ungureni, Cupșeni, Dealu Mare, Coroieni, Văleni, Baba, Preluca Veche, Berința, Ciocotiș, Trestia, Lăschia, Mănăștur, Strâmbu Băiuș, Poiana Botizei, Suciș de Sus, Suciș de Jos, Larga, Vima Mică, Vima Mare, Jugăstreni. Nu există sat lăpușan ori din împrejurimi care să nu-și fi adus obolul jertfei pentru Unire, pentru țară, prin acest martiraj.

Cazul de la Lăpuș, cum l-a intitulat învățătorul emerit Precup Roman, a fost oferit, într-un material, rod al cercetării al cărui autor era domnia sa, spre valorificare, scriitorului Liviu Petrina. Din tragedia de la 5 decembrie a rezultat romanul JOIA PATIMILOR.

An de an, la 5 decembrie, locuitorii din Tg. Lăpușului omagiază amintirea acestor martiri, la Monumentul dedicat lor, ridicat în 1936, la inițiativa și cu sprijinul liberalului I.C. Brătianu.

Iată cum Unirea cea mare a fost stropită cu sânge, de îndată ce a fost înfăptuită, consfințită fiind de jertfa nevinovaților locuitori a căror unică vină a fost prezența la adunarea ce le-a adus marea bucurie a unei victorii politice a românilor.

Dr. prof. Valeria BILȚ,
Liceul Teoretic Petru Rareș, Tg. Lăpuș

Despre Unire și Decembrie

Istoria românilor cuprinde evenimente memorabile, ce poartă pecetei specifice: unele sunt însemnate victorii militare (cum ar fi cea renumită de marele Ștefan la Podul Înalt sau la Călugăreni de Mihai Viteazul), altele sunt înfrângeri – ca la Valea Albă, când contextul defavorabil și forța copleșitoare a adversarului și-au spus cuvântul.

Sunt apoi evenimente în care elita politică, dând dovadă de înțelepciune, s-a asociat cu elanul populației în scopul realizării unui deziderat național, impus în cele din urmă marilor puteri –cum a fost dubla alegere a lui A. I. Cuza, în 1859 – când s-au pus bazele statului român modern.

În Marea Unire din 1918 se întâlnesc toate aceste tipuri de evenimente – mari victorii militare –ca acelea de la Mărăști, Mărășești și Oituz; dureroase înfrângeri – precum campania militară din 1916 -, dar mai ales, cea strânsă îngemănare dintre acțiunea elitei politice din Vechiul Regat și din Basarabia, Bucovina și Transilvania și slujirea devotată a idealului de unitate de către întreaga națiune română.

La momentul anului 1918, fără a exagera, se poate spune că românii s-au întrecut pe ei înșiși – a fost un adevărat miracol de inteligență, de energie și de bărbăție, cu atât mai vrednic de admirat, cu cât la momentul în care, în 1916 România a intrat în război, nimeni nu a întrevăzut un asemenea deznodământ.

Marea Unire din 1918 a fost un exemplu militar când un întreg popor, sudat de un singur gând, a făcut istorie în înțelesul cel mai larg al acestui termen.

Desăvârșirea unității statale în frontierele întregii națiuni, a avut loc în contextul fazei finale a primului război mondial și a marilor frământări sociale și naționale desfășura-

te în Europa centrală și de răsărit și s-a realizat în virtutea dreptului fiecărui popor de a hotărî asupra sorții sale. În temeiul acestui drept Basarabia –prin Hotărârea Sfatului Țării din 27 martie 1918, de la Chișinău, Bucovina - prin Adunarea Constituantă din 27 octombrie 1918 și prin Congresul general al Bucovinei din 28 noiembrie 1918 de la Cernăuți, Transilvania și Banat prin Hotărârea Adunării Naționale de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 au votat cu însuflețire Unirea necondiționată de Patria Mamă.

Unirea tuturor românilor a fost cauza sfântă a întregului popor, a tuturor forțelor politice. Un rol important în desăvârșirea unității politice a românilor l-au jucat: cultura, învățământul, literatura, știința, artele și presa. Biserica s-a dovedit forul de credință care a luminat calea pentru izbândă, cele două biserici românești, ortodoxă și greco-catolică, dovedind o binefăcătoare colaborare pe plan național.

Un alt rol important a fost jucat de societatea culturală Astra și Liga culturală – care au întreținut mereu viu flacăra dragostei de țară și de demnitate românească, dând glas cu îndrăzneală, puternicelor sentimente spre împlinirea Unirii, ca un ideal suprem.

În toamna anului 1918, în Transilvania, s-a constituit Consiliul Național Român Central „ca unic for care reprezintă voința poporului român”. În acțiunea lui națională și revoluționară, consiliul se întemeie pe „libera hotărâre asigurată de curentul vremii și de voința popoarelor libere”, dar și pe un profund adevăr istoric: românii erau frați și nu doreau mai mult decât să trăiască în cuprinsul aceluiași hotare. Era o dorință milenară, care trebuia îndeplinită. Pentru a consfinți Unirea cu pecetea voinței populare Consiliul Național Român a convocat pentru 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, Adunarea Națională. Aici s-au

adunat peste 100.000 de români din toate părțile Transilvaniei, dar și 1228 delegați din cele 27 județe cu populație românească, adunarea de la alba Iulia fiind Adunarea națiunii române din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș.

Românii s-au adunat în Cetatea în care, la 1600, Mihai Viteazul a unit întâia oară pe toți sub același sceptru, în cetatea în care au fost striviți cu roata Horea, Cloșca și Crișan, în locurile în care Avram Iancu a trecut cu revoluționarii care afirmau, la 1848, drepturile poporului român sfânta cetate de durere și de slavă a neamului nostru.

Președintele Adunării, Gheorghe Pop de Băsești, la cei peste 80 de ani ai săi, din care peste 60 dedicați luptei pentru emanciparea națională spunea: „Lăsați-vă pătrunși, fraților, de fiorii sfinți ai acestui strălucit praznic național și, în cea mai deplină și frățească armonie să clădim temeliile fericirii noastre viitoare”.

În istoria poporului român, ziua de 1 Decembrie 1918 a fost o zi epocală, o zi de sărbătoare - sărbătoarea împlinirii marelui ideal național.

Cercetând „cronicele străine” vom constata că din numeroasele fapte de altă dată din neuitatele momente de glorie înregistrate în curgerea istoriei noastre, cea mai mare, cea mai strălucitoare, cea mai apropiată inimii tuturor românilor, cea mai plină de speranță este ziua în care, în acel neuitat 1 Decembrie 1918 s-a făurit prin vrerea și lupta întregului popor român, unirea românilor de pe tot cuprinsul fostei Dacii într-un singur stat național unitar.

Cum ideea unității naționale a străbătut ca un fir roșu, existența de-a lungul veacurilor a națiunii noastre, această dată concentrează simbolic întreaga istorie a poporului român.

Privită în perspectiva curgerii veacurilor, ziua de 1 Decembrie ne apare ca fiind cea

mai sfântă sărbătoare, ca o fereastră deschisă spre viitor.

Alegerea acestei zile de început de decembrie ca Zi Națională a României, este astfel neîndoielnică și incontestabilă.

Ea constituie o formă de cinstire a celor care, de-a lungul vremurilor au stat de veghe neclintiți, la hotarele țării, a celor știuți ori neștiuți, dar sigur în mormintele din pământul pe care-l călcăm.

Răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan, revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, cea din 1848 în frunte cu Bălcescu și Avram Iancu, domnitorul A.I. Cuza și oamenii politici care au realizat cu Unirea Principatelor, memorandiștii, ostașii căzuți în războiul de independență de pe câmpurile de bătălie ale primului război mondial – sunt repere și icoane ale drumului spre Unire, definind Ziua Națională drept chemare și imbold, adâncă închinare față de înaintași și legământ sacru pentru cei care vin.

Prof. înv. primar Pampa Eugenia
Școala Gimnazială
„I. L. Caragiale”, Baia Mare

Bibliografie:

1. Florin Constantiniu: Gânduri despre Marea Unire, 1998.
2. Marea Unire a Românilor în izvoare narative, Editura Eminescu, 1984.
3. Dumitru Almaș: 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, Editura Ion Creangă, 1978.

Sărbătorile Marii Unirii la Alba Iulia (10 - 17 mai 1929)

Motto:

„România este patria noastră și a tuturor românilor

E România celor de demult și a celor de mai apoi

E patria celor dispăruți și a celor ce va să vie”

(Barbu Ștefănescu Delavrancea)

Ziua de 1 Decembrie 1918 a intrat în istoria neamului nostru ca data realizării unității naționale. Prin adunările de la Chișinău, Cernăuți, Alba-Iulia se încheia încă o etapă a întregirii tuturor teritoriilor românești și a tuturor românilor într-un singur stat național.

Unirea din anul 1918 a fost expresia voinței poporului român, manifestată cu hotărâre și entuziasm. Evenimentul a marcat îndeplinirea celui mai scump ideal al românilor, acela de a trăi în cadrul aceluiași stat. Perioada care a urmat s-a caracterizat printr-o puternică afirmare a națiunii române. A fost începutul unui proces de integrare administrativă, politică, juridică, economică și culturală a teritoriilor românești.

La îndeplinirea acestui ideal și-au adus contribuția personalități remarcabile: Regele Ferdinand I, Ion I. C. Brătianu, Ion Inculeț, Iancu Flondor, Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, George Pop de Băsești, Vasile Lucaciu - supranumit „Leul de la Șişești” ș.a.

Referindu-se la acest eveniment, istoricul Florin Constantiniu a subliniat „...Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan tășnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit. [...]”.

Marea Unire a fost sărbătorită anual, dar la zece ani s-au organizat manifestări grandioase la Alba Iulia.

Aniversarea Unirii trebuia să aibă loc la 1 Decembrie 1928, dar guvernul d-abia instalat nu a găsit nici o pregătire. Astfel, guvernul a fost nevoit să sărbătorească 1 Decembrie mai simplu și să ia măsuri ca grandioasele serbări, pe care le cerea conștiința națională, să aibă loc mai târziu.

S-a stabilit că Sărbătorile Unirii vor avea loc între 10 - 17 mai 1929 la Alba Iulia.¹

Ministrul de stat pentru Banat, Sever Bocu, a fost numit ca președinte al Comitetului însărcinat cu pregătirea și efectuarea serbarilor pentru comemorarea unirii Ardealului, Banatului și Bucovinei cu Patria - Mumă (București, 1 februarie 1929, Președintele Consiliului de Miniștri, Iuliu Maniu).²

Sever Bocu a prezentat o schiță de program pe care atât Consiliul de Miniștri cât și Înalta Regență au acceptat-o.

Sever Bocu a organizat un Comitet de Acțiune, compus din oameni de seamă ai vieții publice: Nicolae Iorga, rectorul Universității din București față de care Sever Bocu își exprimă mulțumirile, rectorii celorlalte Universități și ai Institutelor de Înalte Studii, civili, militari.

Discuțiile cu privire la program au durat o lună. Munca nu a fost ușoară deoarece „programul mi se înfățișa ca o operă arhitectonică ce se ridica pe cea mai mișcătoare, mai șubredă din temelii: pe cea a sufletelor. Optsprezece milioane de Români erau interesați la aceste serbări, într-o dispoziție bună sau rea, dreaptă sau strâmbă, sinceră sau ipocrită. E drept, enorma majoritate a națiunii gândea la fel, dar problema era de a zidi pe totalitatea Națiunii, fie numai pe 24 de ore”.³

Marele eveniment al împlinirii a zece ani de la Marea Unire a fost comemorat în mod deosebit de Academia Română. La ședință au participat: Familia Regală, Înalta Regență, membrii guvernului, corpul diplomatic și mai mulți oaspeți străini.

Președintele Academiei, domnul profesor Emil Racoviță s-a adresat Familiei Regale și Înaltei Regențe, găsind pentru fiecare cuvinte deosebite.

În numele Familie Regale a răspuns Principele Regent Nicolae.

Domnul I. Alexandru Brătescu-Voinești a subliniat faptul că Academia Română era compusă în așa fel încât simboliza unitatea noastră națională desăvârșită, recunoscând că unitatea politică este mai greu de înfăptuit decât cea culturală.⁴ Distinsul conferențiar a adus un imn de slavă înfăptuitorilor unității naționale politice.

În numele Basarabiei a vorbit profesorul Ștefan Ciobanu, iar în numele Ardealului a vorbit profesorul Sextil Pușcariu.

La sfârșitul ședinței, domnul profesor Dimitrie Gusti a prezentat volumul I al lucrării „Transilvania, Bănatul, Crișana și Maramureșul”, 1918 - 1928, tipărită de comitetul serbărilor Unirii.⁵

Referitor la sosirea participanților la Alba Iulia, presa vremii a relatat pe larg.

De dimineată oamenii au venit din toate județele țării și au pătruns în oraș în sunetul fanfarelor și muzicilor. Sătenii și sătencele erau îmbrăcați în costume naționale.

La 6 dimineata au început să sosească trenurile din capitală cu parlamentari, demnitarii statului, misiunile străine, iar la 8.40 a sosit trenul ministerial.

La 9 a sosit trenul Regal, condus de d-l Pavelescu, Directorul trenurilor Regale.⁶

„Au descins din trenul Regal M.S. Regele Mihai I, M.S. Regina Maria, A.S. principesa Margareta, A.S. Regală Principele Nicolae, Regele și Regina Greciei, I.P.S. Patriarh și G. Buzdugan, Înalți Regenți, d-nele de onoare Simona Lahovari, Mavrodi, El. Poenaru, Irina Procopiu și Plagino, și d-nii Ministrii Hiot, Stârcea și Mocionii, G-ral Balif, aghiotanții regali: G-alii Condeescu și Atanasescu, Col. Iacobici și Zvidenek, Comandor Păiș, Lt.-Col. Ionescu Munte, Lt.-Col. Manolescu, Maior Mardare și Dumitrescu și d-l Dr. Mamulea”.⁷

Familia Regală a fost întâmpinată cu urale, de întreaga asistență, iar armata a prezentat armele (onorul).

D-l primar al orașului a ieșit înainte cu tradiționala pâine și sare și a spus: „Orașul Alba-Iulia, e mândru să Vă primească în Sfânta Cetate a Unirii Neamului. Alături de toată suflarea Românească ținem să ne arătăm și

noi devotamentul nostru, întregii Auguste Familii și vă zicem: <<bine ați venit>>”.⁸

Pe parcursul străzilor orașului până la cetate, Familia Regală a fost primită cu entuziasm.

Serbările au început cu un Tedeum la toate bisericile din oraș (catolică, greco-catolică, reformată, templul israelit).

Serviciul divin la Catedrala Încoronării a fost oficiat de Mitropolitul Bălan și un numeros cler înalt. Au asistat Familia Regală, toate misiunile străine, corpul diplomatic, Casa Regală, civilă și militară, toi ofițerii superiori din garnizoana Alba-Iulia, Guvernul, parlamentarii și un numeros public.

După serviciul divin au vorbit: patriarhul Miron Cristea, Gheorghe Buzdugan și primul ministru Iuliu Maniu. Cuvântările rostite în Catedrală și în Sala Unirii au fost auzite cu ajutorul megafoanelor.

Defilarea a primit-o Alteța Sa Regală Prințul Regent Nicolae, călare pe cal alb.

Convoiul defilării a început cu veteranii de la 1877-78; au urmat invalizii marelui război pentru întregirea neamului; memorandiștii; studenții de la București, Iași, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Timișoara; cercetașii din toate colțurile țării; arcașii din Bucovina, plăieșii din Moldova, straja Regelui Mihai; portul româncelor de la Săliștea Sibiului și împrejurimi, în mod deosebit șoimii din Poiana Sibiului; fanfarele din Banat; românii din America cu cel 164 steaguri; grupul de femei de la Brașov și junii cu cămășile cusute în ținte și fir de aur; delegația gărzilor naționale din 1918; liceul de fete din Orăștie; sași, secui (circa 180 persoane).⁹

Cortegiul istoric a fost istoria vie a neamului nostru (organizat de d-nii Ion Șahighian și Vasile Velisaratu, regizorul și pictorul Teatrului Național din București): de la Decebal, Traian, Dragoș. Radu Negru, Mircea, Ștefan, Mihai Viteazul, Horea, Cloșca, Crișan, Avram Iancu.¹⁰

Unirea celor două principate de la 1859 a fost simbolizată printr-o horă a fetelor și nevestelor muntence și moldovence, în mijlocul cărora boierii au împreunat steagurile în semn de unire desăvârșită.

Lupta pentru independență a fost înfă-

țișată de veteranii care au purtat pe o pernă coroana de oțel a întemeietorului Rege Carol.

Defilarea armatei a fost într-o demnitate deosebită: „Era atâta măreție în acest unic spectacol în care o unitate întrecea pe cealaltă, sintetizând în chipul cel mai fericit cu eleganța și demnitatea, încât un doctor, adânc mișcat de ceea ce vedea, zise către un prieten gazetar: <<Unde-s dușmanii neamului să vadă ce e aici și să intre în fundul pământului de teamă și de groază?>>”.¹¹

După defilare a urmat o masă populară pregătită pentru 120.000 oameni. Jandarmii și garda de pază și ordine abia poate rezista în fața imensei mulțimi, care năvălește spre vitrinele cu pâine, vin și carne, care poartă inscripțiile „Poftă bună” și „Să vă fie de bine”. Cei voinici și mari se înghesuiau ca la pomană, iar cei mai slabi rămâneau în urmă fără masă. Din cauza aglomerației și înghesuiei la vitrinele cu pâine câteva persoane au leșinat, iar o fetiță a fost strivită în picioare, căzând jos, lovită de pânele asvârlite de jandarmi la popor. După masa populară a avut loc în Sala Unirii un banchet de 400 persoane, la care au toastat Dl. Șt. Cicio Pop președintele camerei. Asemenea, în cinstea românilor americani s-a dat un banchet.¹²

La serbările Unirii de la Alba-Iulia au participat și românii din Maramureș. „Pentru Alba-Iulia, la 20 Mai au plecat maramureșenii cu un tren special la 18 Mai după masă la orele 4 în număr de peste 200 și vreo 40 din Apșa de jos și mijloc, din Cehoslovacia. Noaptea de sâmbătă precum și Duminică au dormit-o în vagoane, iar demineața Luni, i-a apropiat de o haltă în spre Alba Iulia unde coborând i-a așezat coloane și au intrat în Alba Iulia. Au defilat înaintea Casei Regale și a Regenței în frunte având pe Pinte Viteazul. La amiază au primit 1 kgr pâine, ½ kgr carne și ½ kgr vin de persoană, apoi s'au apropiat de haltă, de unde la orele 8 au plecat și au sosit la Sighet marți dimineața la 4”.¹³

Defilarea românilor din Maramureș a fost impresionantă: „Coloana cea mai mișcătoare a fost de bună seamă cea a Românilor rămași în Cehoslovacia cari au ținut să vie și ei la praznicul neamului în frunte cu protopopul Ștefan Pop și preotul Vasile Pop. Ei erau

în număr de 60, de fel din comunele: Apșa de mijloc, Apșa de jos și de sus, Slatina și alte comune. Înainte de a părăsi țara, acești Români prin reprezentantul lor d-l Nuțu Hozu, de fel din Apșa de Mijloc, au trimis ziarului <<Unirea Poporului>> din Blaj, o scrisoare, în care, între altele zic:

<<ca nici în viitor frații noștri să nu-și uite de noi, precum și noi am dovedit că nu ne-am uitat sângele nostru>>”.¹⁴

La serbările Marii Unirii au venit românii din America și uniunea voluntarilor din Iugoslavia.

Aniversarea Marii Uniri a fost marcată prin înființarea Muzeului Unirii, publicații festive și realizarea de insigne, medalii, timbre.

prof. Mihaela-Cristina Gherheș
Școala Gimnazială „Lucian Blaga”
Baia Mare

Note:

- Gazeta Maramurășană, Anul X, No 6, Sighet, 31 ianuarie 1929, p. 3;
Serbările Unirii 1929, Atelierele Grafice „Cultura Națională”, București, 1929, p. 181;
Ibidem, p. 9;
Ibidem, p. 97;
Ibidem, p. 98;
Ibidem, p. 99;
Ibidem, p. 99 - 100;
Ibidem, p. 100;
Ibidem, p. 125 - 126;
Ibidem, p. 126;
Ibidem, p. 126;
Gazeta Maramurășană, Anul X. lea, No 23, Sighet, 30 Maiu 1929, p. 2;
Gazeta Maramurășană, Anul X. lea, No 22, Sighet, 23 Maiu 1929, p. 3;
Ibidem, p. 126;

Marea Unire din 1918

Procesul istoric în urmă căruia toate provinciile locuite de români s-au unificat în cuprinsul aceluiași stat național, România, a fost determinat de trei factori principali: contextul ideologic, politic și militar european, prezența pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești și acțiunea politică decisă a elitelor din Regat și din Austro-Ungaria.

În timpul războiului s-au conturat programele politice care vor stă la baza acțiunilor naționale românești din Basarabia, Bucovina și Transilvania.

În prima lor fază, acestea vizau obținerea de drepturi naționale pentru etnicii români din Rusia sau Austro-Ungaria. S-a cerut dreptul de folosire a limbii române în administrație și justiție, învățământ în limba maternă, reprezentare proporțională în toate domeniile vieții publice. Argumentația ce stătea la baza acestor revendicări era una de ordin istoric și demografic, venind în prelungirea programelor elaborate în cursul secolului al XIX-lea de elitele românești din afară teritoriului României.

În anul 1917, programele naționale se radicalizează, intrând în etapă a două. În contextual destrămării Imperiului Rus și al activizării elitelor naționale din monarhia dualistă, românii de acolo revendică dreptul la autonomie politică pentru provinciile populate majoritar de români, păstrând argumentația tradițională, istorică și demografică.

Faza a treia, în definirea obiectivelor politice românești s-a desfășurat în anul 1918. Din acest moment se adoptă ca argument principal idea autodeterminării, care circulă acum pe plan internațional. În baza ei, reprezentanții românilor cer independența provinciilor în care etnicii români erau majoritari.

Prăbușirea militară a Puterilor Centrale și afirmarea principiilor democratice la sfârșitul războiului au reprezentat un factor hotărâtor în evoluția spre ideea unificării.

Pericolele externe și competiția declanșată pentru succesiunea imperiilor destrămate, odată cu încheierea conflagrației mondiale, au grăbit trecerea spre ultima etapă, cea a unirii tuturor teritoriilor locuite de români cu Regatul României.

Unirea tuturor românilor într-un stat național a cunoscut două momente principale: Prima provincie care s-a alipit României a fost Basarabia, în martie 1918. Împrejurarea a fost favorizată de prăbușirea autorității Rusiei în zona, ca urmare a revoluției bolșevice.

Astfel, în Basarabia, în perioada aprilie – octombrie 1917, organizațiile social-politice românești elaborează programe în care cer autonomia Basarabiei. În decembrie 1917 se întrunește Sfatul Țării, organ reprezentativ al Basarabiei, dominat numeric de români, care proclamă Republica Federativă Moldovenească, desemnând structurile de conducere ale acesteia. În ianuarie 1918, Sfatul Țării este dizolvat, în urmă preluării puterii la Chișinău de către bolșevici, însă pentru scurtă durată, deoarece armata română pătrun-

de în oraș și restabilește autoritatea Sfatului, care o luna mai târziu proclamă independența Republicii Moldovenești. Noul stat este amenințat însă de o ocupație a Rusiei bolșevice sau a nou creatului stat ucrainean. În martie Sfatul Țării adopta hotărârea de unire a Basarabiei cu România.

Această hotărâre a fost luată de liderii români în cadrul unor organizații politice naționale. Pentru a arată că gestul lor se bucură de sprijinul populației, ei au convocat adunări cu caracter reprezentativ care să dea greutate deciziei luate în ochii opiniei publice interne și internaționale. Deși armatele române intraseră în Basarabia încă înainte de proclamarea Unirii, liderii români au ținut să arate că Unirea nu a fost rezultatul unei cuceriri militare românești, ci al opțiunii populației din zonele respective. Acțiunea lor urmă să răspundă cerințelor principiului autodeterminării.

În octombrie 1918, la Viena, se constituie Consiliul Național Român, organism public al românilor bucovineni. În virtutea dreptului de autodeterminare, acesta decide separarea de Austria. Pe dată 27 octombrie, o Adunare Constituantă formată la Cernăuți hotărăște unirea Bucovinei cu celelalte provincii românești din Austro-Ungaria. În noiembrie, Ucraina dorește să ocupe Bucovina și să o anexeze, iar Consiliul Național Român solicită ajutorul guvernului român, împotriva ucrainenilor. Armata română intră în Bucovina. Tot în noiembrie, Consiliul Național decretează autonomia Bucovinei și convoacă un congres

al românilor, germanilor și polonezilor la care hotărăște unirea cu România.

În Transilvania, în octombrie 1918 conducerea Partidului Național Român adopta o declarație prin care proclamă autodeterminarea națională a românilor din Ungaria. Ea va fi susținută și în Parlamentul de la Budapesta, de către deputatul Al. Vaida-Voievod, iar între Consiliul Național român și o delegație a guvernului maghiar au loc tratative prin care românii își exprimă dorința de a se despărți definitive de Ungaria.

În noiembrie este convocată o adunare națională la Albă Iulia iar pe dată de 1 decembrie 1918, 1200 de delegate ai românilor din Transilvania, în prezența unei adunări populare de 100000 de persoane, decid unirea Ardealului cu Regatul României.

În 1919 puterile aliate stabilesc frontierele României cu Ungaria și Regatul Sârb-Croato-Sloven, iar în 1920, prin tratatul de pace de la Trianon (parte a sistemului de tratate de la Paris), Ungaria recunoaște frontierele sale cu România,

România Mare continuă vechiul stat românesc, dar la alte dimensiuni, suprafață și populația ei dublându-se. Că întindere, România ajungea a șasea țară de pe continent și a două din Europa Centrală.

Profesor: Balan Mihaela
Școala Gimnazială "Lucian Blaga" Fărcașa

Marea Unire de la 1918

Pentru istoria noastră națională, Marea Unire de la Alba Iulia din 1918 reprezintă evenimentul cel mai important și semnifică împlinirea idealului românesc de a trăi liber într-un singur stat național unitar.

România întregită s-a realizat într-un context istoric deosebit, prin trei momente succesive, pe cale democratică, prin adunări cu caracter reprezentativ: unirea Basarabiei, a Bucovinei, a Transilvaniei cu țara-mamă.

În toamna anului 1918, în condițiile înfrângerii Puterilor Centrale și ale prăbușirii Austro-Ungariei, mișcarea națională a românilor din Transilvania s-a amplificat. În acest context, la 29 sep./12 oct. 1918 s-a întrunit, la Oradea, Comitetul Executiv al Partidului Național Român și a adoptat în unanimitate o declarație privind hotărârea națiunii române din Transilvania de a se poziționa "printre națiunile libere".

Actul, redactat de Vasile Goldiș, se intitula "Declarația de autodeterminare națională" și făcea referire la cei aproximativ 3.500.000 de români care trăiau în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Se sublinia necesitatea convocării unei adunări naționale, care să delege organele abilitate "să trateze și să hotărască în treburile care se referă la situația politică a națiunii române". Totodată, se cerea "afirmarea și valorificarea drepturilor ei, nestrămutate și inalienabile, la deplina viață națională". Documentul a fost prezentat de Alexandru Vaida Voievod în Parlamentul de la

Budapesta, în ședința din 5/18 octombrie 1918.

Declarația de la Oradea, care afirma dreptul națiunii române la autodeterminare, precum și ideea convocării adunării naționale a reprezentat un act cu o semnificație istorică deosebită privind procesul de unificare națională. La începutul lunii noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central (cunoscut și sub numele de Sfatul Național Românesc) și-a mutat sediul la Arad. Acesta fusese înființat la 18/31 octombrie 1918, la Budapesta, și reunea câte șase reprezentanți ai Partidului Național Român (Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ștefan Cicio-Pop, Al. Vaida-Voevod, Aurel Vlad), respectiv ai socialiștilor (Tiron Albani, Ion Flueraș, Enea Grapini, Iosif Jumanca, Iosif Renoiu, Basiliu Surdu). Președinte desemnat a fost Ștefan Cicio-Pop, iar secretar general, Gheorghe Crișan.

Pus în fața unei situații complexe, de organizare a administrației după alungarea pretorilor, primarilor, notarilor și jandarmilor maghiari, Consiliul a lansat, la 7/20 noiembrie 1918, un Manifest prin care îi chema pe toți românii să fie "mari la suflet în ceasurile aceste grele ale anarhiei".

Prima provincie românească care s-a unit cu România a fost Basarabia. În fața amenințărilor Rusiei și Ucrainei, Basarabia își proclamă independența (24 ianuarie/6 februarie 1918), iar la 27 martie/9 aprilie 1918, Sfatul Țării, care cuprindea reprezentanți ai tuturor naționalităților, a adoptat, cu majoritate de voturi, hotărârea Basarabiei de a se uni cu

România.

Al doilea mare moment din procesul de reîntregire națională a statului unitar român a avut loc la 15/28 noiembrie 1918, când Congresul general al Bucovinei, format din reprezentanții aleși ai românilor și ai naționalităților din Bucovina, a hotărât, în unanimitate, "unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru cu regatul României".

Acum 99 de ani, peste 100.000 de oameni din toate colțurile României se îndreptau către Alba Iulia, pentru a asista la desăvârșirea celui mai puternic act din istoria României. Cu entuziasm și inimi însuflețite de dragoste de țară, românii au venit să dea mână cu mână într-o țară unită. După terminarea primului război mondial, poporul român a reușit să valorifice contextul mișcării de eliberare a popoarelor din Europa și a consfințit propria eliberare și unire, în „Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia”.

Adunarea de la Alba Iulia s-a ținut într-o atmosferă de sărbătoare. Aici au venit 1.228 de delegați oficiali, din toate cele 130 de cercuri electorale și din toate cele 27 de comitate românești, episcopi, oameni de cultură, care au proclamat, la unison, „deplina libertate națională”, „votul obștesc, direct și egal”, „libertatea presei” dar și reforme în mai multe domenii ale vieții.

Marea Unire a tuturor românilor a fost împlinită în miezul zilei de 1 decembrie 1918, când cele 1.228 de semnături s-au așternut pe Rezoluția Adunării Naționale de la Alba Iulia.

Marea Unire a însemnat și refacerea și modernizarea infrastructurii de transport. A fost reconstruit podul de la Cernavodă aruncat în aer în 1916 chiar sub supravegherea lui Anghel Saligny, din motive militare. Au fost refăcute zeci de alte poduri. Au fost construite linii ferate noi pentru conectarea mai eficientă cu provinciile nou alipite, a fost înlocuit terasamentul îngust din Basarabia. Au fost ridicate noi gări. Multe din cele vechi au fost modernizate. Printre ele, și gara regală de la Băneasa. De aici plecau emisarii români spre congresul de Pace de la Paris unde au fost recunoscute granițele României Mari.

Prof. ec. Petrehuș Aurica

Liceul Tehnologic

“ G. Moisil” Târgu Lăpuș

Bibliografie:

- 95 de ani de la MAREA UNIRE (culegere de studii)- Ed. “Vasile Goldiș” University Press, Arad
- Lucian Boia – In jurul Marii Uniri de la 1918 – Ed. Humanitas, București
- N. Iorga, Istoria românilor din Ardeal și Ungaria, București, 1989
- http://revistacultura.ro/pdf/Cultura_8_552_opt-min.pdf
- http://www.bibliotecamm.ro/familia_romana/fr_2008_4.pdf

Alexiu Pocol 1871–1935

Alexiu Pocol (sau Pokol Elek, în unele documente), s-a născut în anul 1871 în localitatea Lozna Mare (localitate situată în județul Sălaj), ca fiu al unui cântăreț de la biserică din Letca. De profesie învățător, absolvent al Preparandei din Gherla, deschide, în anul 1892, cursurile primei școli primare din cartierul Valea Borcutului. Școala era confesională și depindea de oficiul parohial român din Baia Mare, care plătea învățătorului salariu lunar. Casa în care s-a deschis prima școală aparținea bogatei văduve Maria Mureșan.

Devine proprietar de mine de aur, în urma căsătoriei cu văduva Maria Mureșan, care era mai în vârstă decât el cu 13 ani.

Pokol a părăsit învățământul și s-a dedicat exploatării aurului.

În anul 1903 a construit Casa Pocol - Castelul Pocol.

Tot pe la începutul secolului, Alexiu Pocol a construit și biserica din cartier, care mai străjuiește și azi.

În anul 1905 aici a fost găzduit, istoricul, academicianul și, ulterior, prim-ministrul Nicolae Iorga. De altfel, Pocol a fost ospitalier și cu alte personalități, precum Tache Ionescu, politician care a ocupat și funcția de prim-ministru al României sau scriitorul Duiliu Zamfirescu, care a fost diplomat și a ocupat funcția de ministru de externe.

Odată cu dezvoltarea exploatării miniere inițiate de Pokol, populația cartierului a cunoscut o creștere rapidă, iar statul austro-ungar a construit, în anul 1906, un local de școală cu două săli de clasă și o locuință pentru director.

În anul 1918 Alexiu Pocol a fost delegat al Cercul Baia Mare la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia.

După Marea Unire din 1918, Alexiu Pocol a fost senator de Baia Mare, apoi președintele organizației locale a Partidului Național Țărănesc, după care a trecut la PNL, în vara lui 1927, unde a rămas definitiv.

De asemenea, se mai arată în documentele vremii, că marele proprietar de mine Alexiu Pocol a fost foarte activ în viața politică, fiind chiar și primar în Baia Mare între anii

1926-1927/1927-1928, președinte al Băncii Comerciale din Baia Mare, președinte al Uniunii proprietarilor de mine particulare și membru al Reuniunii Femeilor Române Regina Maria unde, alături de fiica și soția sa, contribuia la buna funcționare a organizației cu 1.000 de lei. Totodată, a fost președinte al Filialei Baia Mare a Crucii Roșii, dar și membru marcant al ASTRA.

Conform datelor oferite de Direcția Tehnică a Consiliului Județean, în anul 1928, Casa Pocol, împreună cu mina din Valea Borcutului au trecut în proprietatea unei societăți miniere, iar în anul 1930 "castelul" a fost vândut unui mare industriaș elvețian, pe nume Boissanos E., în proprietatea căruia a rămas până în anul 1948 când a fost naționalizat.

Alexiu Pocol a încetat din viață la 63 de ani, la Budapesta, într-un sanatoriu unde se trata pentru afecțiuni renale, la nouă ani după moartea soției sale, Maria, care a murit în 1926, din cauza nefritei.

Prof. Tămaș Ioan

Școala Gimnazială Mihail Sadoveanu
Baia Mare

Prof. Tămaș Cristina

Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale
Baia Mare

Bibliografie:

- Ioan I. Șerban (coord.), Dorin Giurgiu, Ionela Mircea, Nicolae Josan (coord.), Dicționarul personalităților Unirii, Alba Iulia: Ed. ALTIP, 2010, ISBN 978-8141-90-7
- info.ro
- adev.ro/nopdc3
- <http://adevarul.ro/locale/baia-mare/casa-pocol>

Regina Maria a României

“Te binecuvântează, iubită Românie, țara bucuriilor și durerilor mele, frumoasă țară, care ai trăit în inima mea și ale cărei cărări le-am cunoscut toate. Frumoasă țară pe care am văzut-o întregită, a cărei soartă mi-a fost îngăduit să o văd împlinită. Fii tu veșnic îmbelșugată, fii tu mare și plină de cinste, să stai veșnic falnică printre națiuni, să fii cinstită, iubită și pricepută” sunt cuvintele de suflet și declarația de dragoste din testamentul Reginei Maria adresându-se poporului român și țării sale. Englezoaică prin naștere, Regina Maria este una dintre cele mai luminoase figuri ale istoriei românești, cu o contribuție de necontestat la întregirea neamului românesc.

Principesa Maria Alexandra Victoria se naște în anul 1875 la Eastwell Park din Marea Britanie, fiind fiica Ducei Alfred de Edimburg și a Ducesei Maria Alexandrova. După o copilărie frumoasă și o adolescență petrecută în casa părintească din comitatul Kent Anglia, principesa Maria s-a căsătorit la 17 ani cu principele Ferdinand I, moștenitorul tronului României. Cu acest prilej municipalitatea Bucureștiului i-a dăruit principesei și viitoare regine o cupă de argint cu inscripția: „Bine ai venit mireasă de Dumnezeu aleasă spre a patriei cinstire”. Cuplul princiar și apoi regal Ferdinand și Maria au avut 6 copii, dintre care unul, principele Mircea, a murit la o vârstă fragedă.

În 1914, Carol I se stinge din viață și pe tron urcă nepotul său, Ferdinand. Din pricina Primului Război Mondial, ceremonia încoronării va avea loc abia în anul 1922. De la început, Regina Maria s-a dovedit a fi un caracter extrem de puternic, dedicându-se cu toată pasiunea și devotamentul pentru țara de adopție pe care a iubit-o cu sinceritate și dăruire. Pentru a-și demonstra iubirea față de po-

porul căruia îi era regină, și pentru că fusese fascinată de tradițiile populare românești, Regina Maria a României a purtat cu mândrie costumul popular românesc. În călătoriile pe care le făcea în țară, suverana apărea îmbrăcată în costume populare din diferite zone cusute în cruciulițe cu fir de aur și argint la care asorta diverse bijuterii. Asocia aceste cruciulițe cusute pe iile românești cu jertfele românilor de pe câmpul de luptă, având o recunoștință deosebită față de țărâncile pricepute care realizau aceste costume.

În timpul războiului, regina s-a înscris ca infirmieră voluntară în Crucea Roșie, pentru a-i ajuta pe cei răniți activând ca soră de caritate în spitalele militare fiind supranumită și „mama răniților”. Lovită din toate părțile, copleșită de chinul sol-da-ților răniți pe front, de care se îngrijea personal, prin spitale, iar mai apoi, sfâșiată de suferința mi-cu-țului Principe Mircea, care avea să i se stingă în brațe, la nici 4 ani, cu doar câte-va zile înainte de fuga spre Iași – Majestatea Sa găsește totuși puterea de a pune datoria de regină înaintea suferinței de mamă și de a strânge în jurul ei, toate resursele de energie și optimism necesare, pentru întoarcerea situației de pe front.

O perioadă grea pentru Regina Maria este și momentul în care se îmbolnăvește de gripă, primele simptome ale bolii apărând pe data de 27 noiembrie 1918 chiar înainte de Marea Unire. La patul Alteței aflate în suferință au fost chemați cei mai buni medici pe care România îi avea la vremea respectivă și fiecare dintre aceștia au încercat să-i ofere cele mai bune tratamente, astfel încât Majestatea Sa să-și revină și să poată participa la evenimentele de la Alba Iulia, desfășurate pe data de 1 decembrie 1918. Regina a început să-și revină abia la o săptămână după Marea Unire,

când medicul regal preciza că se află în afara oricărui pericol.

Este recunoscut faptul ca Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a fost rezultatul eforturilor unei întregi națiuni care a avut și șansa de a fi condusă de oameni politici responsabili și cu vocație. Regina Maria a fost unul dintre acești conducători, care a înțeles ce înseamnă destinul unui popor în istorie. În Memoriile sale își mărturisește emoția uriașă pe care a simțit-o în momentul în care s-a întors în București, după ce, timp de doi ani, în vremea războiului, familia regală și instituțiile statului s-au retras la Iași. Regina Maria spunea,, Ne-am întors cu adevărat, ne-am întors acasă după un surghiun de doi ani. Să îndrăznesc oare să rostesc marele cuvânt? Ne-am întors triumfători!,,. După doi ani de neutralitate a României, când situația în întreaga Europa devenise extrem de tensionată, Regina Maria a avut și meritul de a-l convinge pe regele Ferdinand să ia decizia ca țara să intre în război de partea Antantei, împotriva germanilor.

Sacrificiile armatei române au fost enorme și datorită comportamentului eroic al acesteia, dar și prin eforturile diplomației românești. La Versailles, unde Regina Maria s-a dus special pentru a pleda cauza națiunii sale, se spune ca l-a impresionat pe prim-ministrul francez, prin frumusețea și inteligența ei, susținând cu entuziasm interesele românilor. Rezultatul a fost Marea Unire, Muntenia, Moldova, Transilvania, Bucovina și Basarabia, unire desăvârșită, prin voia poporului, la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918. Despre întoarcerea triumfală în București, de la Iași, Regina Maria mărturisește, în memoriile ei, că au fost întâmpinați de ofițeri români, englezi și francezi, un grup de înalți prelați le-au binecuvântat întoarcerea, aclamați de mulțime oprindu-se în fața statuii lui Mihai Viteazul.

Regina Maria a fost principalul sfătuitor al regelui Ferdinand până la decesul acestuia rămânând cunoscută peste timp afirmația ambadorului Franței la București.,,Există un singur bărbat la palat și acela este regina,,. La 15 octombrie 1922, tot la Alba Iulia, s-a organizat ceremonia încoronării regelui Ferdinand și a Reginei Maria, ca suverani ai României Mari. După moartea lui Ferdinand, în iulie, 1927, Regina Maria rămâne în România, perioadă în care își scrie memoriile. Se stinge în anul 1938 și este înmormântată, alături de soțul său, la Mănăstirea Curtea de Argeș, iar inima ei, la Balcic conform dorințelor sale .

Ultimele sale gânduri ale celei mai iubite regine s-au îndreptat către poporul pe care l-a iubit toată viața., Când veți citi aceste slove, poporul meu, eu voi fi trecut pragul Tăcerii Veșnice care rămâne pentru noi o mare taină. Și totuși din marea taină ce ți-am purtat-o , aş dori ca vocea mea să te mai ajungă încă o dată, chiar de dincolo de liniștea mormântului. Și acum vă zic rămas bun pe veci, de acum înainte nu vă voi putea trimite nici un semn dar mai presus de toate amintește -ți poporul meu, că te-am iubit și că te binecuvântez cu ultima mea suflare,,. (Regina Maria a României)

prof. Marina Corina
Școala Gimnazială „Lucian Blaga”
Baia Mare

Bibliografie:

1. Povestea vieții mele –Maria, Regina României, Ed. Moldova, Iași 1990
2. Românismul, catehismul unei noi spiritualități, C. Rădulescu Motru, București, 1936
3. www.istoria.ro
4. www.familiaregală.ro
5. www.wikipedia.ro

NICOLAE BARBUL
din Mocira (1879-1943)

La 1 decembrie 2017 se împlinesc 99 de ani de la Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România . **realizata in cadrul Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. De aceea suntem datori in fata istoriei să ne reamintim de cei 60 de reprezentanți oficiali plecați din Maramureș (ca delegați) pentru Marea Unire Națională (1 decembrie 1918, Alba Iulia) care au fost mandatați să voteze unirea cu România. Unul dintre acești mari patrioți romani a fost Nicolae Barbul care s-a născut la 6 aprilie 1879 la Pomi, județul Satu Mare.**

A fost fiul memorandistului Gavril Barbul (1848-1921), colaborator apropiat și cumnat al părintelui dr. Vasile Lucaciu, tribunul și „Leul de la Șişești” Tatăl, Gavril Barbul (1848-1921), a fost judecător la Debrețin. Acesta cumpără în anul 1880 moșia de 1.000 ha din satul Mocira cu o casă veche și impunătoare și cu parcul din centrul satului. Stabilită așadar la Mocira, la 7 km de Baia Mare, familia Barbul va participa efectiv și va sprijini material și moral toate acțiunile importante privind lupta pentru afirmarea politică și națională a românilor din Transilvania. De altfel Gavril Barbul a făcut parte din delegația celor 300 de români ardeleni în frunte cu Ion Rațiu, George Pop de Băsești, Vasile Lucaciu, Theodor Mihali care au dus la Viena, în mai 1892, textul Memorandului, spre a-l prezenta împăratului. În această atmosferă a crescut și s

-a format Nicolae Barbul, cu conștiința unor înalte îndatoriri patriotice, acelea de a contribui la emanciparea poporului român, la schimbarea condiției politice, sociale, economice și culturale în care se afla în Austro-Ungaria

Nicolae Barbul a urmat liceul la Năsăud și Blaj și Academia de agricultură la Magyarovâr. După absolvire a îmbrățișat însă cariera diplomatică, și în anul 1900 s-a stabilit în SUA, unde va lucra la Consulatul Român unde deși cetățean austro-ungar, a reprezentat peste ocean interesele guvernului de la București. Mai mult. la Cleveland, unde se stabilește împreună cu fratele său Gavril, inginer de mine, și cu vărul său Epaminonda Lucaciu, fiul părintelui Vasile Lucaciu, Nicolae Barbul înființează în anul 1903 ziarul „Românul” – prima publicație românească apărută peste ocean. Îngrijorat de semnele războiului, Nicolae Barbul dă glas chemării pământului natal și a părinților, întorcându-se cu familia acasă, la Mocira, în primăvara anului 1913. Mobilizat pe front cu gradul de sublocotenent, Nicolae Barbul, împreună cu Vasile, fratele său, participă la luptele de la Piave, din vara anului 1917, unde avocatul Vasile Barbul a căzut eroic. Acuzând o boală de ochi, Nicolae Barbul reușește să se demobilizeze și să vină acasă.

În toamna anului 1918, în condițiile înfrângerii Puterilor Centrale și ale prăbușirii Austro-Ungariei, mișcarea națională a românilor din Transilvania s-a amplificat. Nicolae Barbul participă cu pricepere la pregătirea ac-

tului politic al unirii Transilvaniei cu Țara, la organizarea consiliilor naționale și a gărzilor naționale românești, acțiune ce răspundea apelului Consiliului Național Român Central din 2 noiembrie 1918. A activat în Cercul electoral Baia Mare al Consiliului Național Comitatens Satu Mare. Nicolae Barbul este ales, în ședința din 26 noiembrie, delegat al Cercului electoral Baia Mare la Marea Adunare Națională convocată pentru ziua de 1 Decembrie, la Alba Iulia. Participă la marele eveniment împreună cu Dumitru Cînta, țaran din Tăuții de Sus, dr. Teofil Dragoș, avocat din Baia Mare, Alexiu Pocol, mare proprietar de mine și dr. Vasile Selegean, avocat din Seini., După adoptarea de către Marea Adunare Națională a „Hotărârii de unire, a Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească și a teritoriilor locuite de ei cu România”, a fost ales Marele Sfat Național, respectiv Parlamentul, din care făcea parte și Nicolae Barbul[. Marele Sfat Național s-a întrunit a doua zi, sub președinția lui George Pop de Băsești, pentru alcătuirea Consiliului Dirigent (guvernul provizoriu). Nicolae Barbul a fost însărcinat, din partea Consiliului Dirigent, a se ocupa de probleme de agricultură, având calitatea de comisar cu probleme de agricultură și alimentație pentru Transilvania. Activând în acest domeniu, și după ratificarea Unirii, Nicolae Barbul își va aduce aportul la consolidarea și organizarea Țării întregite

Nicolae Barbul moștenește convingerile politice ale tatălui său, activând ca și acesta în conducerea locală a Partidului Național Ro-

mân. Participă în 1926 la conferința de unificare a acestuia cu Partidul Țărănesc. A primit adesea la Mocira oameni politici de seamă ai țării, din anii interbelici, fruntași ai mișcării național-țărăniste, printre care, Iuliu Maniu, Virgil Madgearu, Ion Mihalache, Grigore Iunian

Ultimii ani din viață, Nicolae Barbul îi trăiește retras la Mocira, unde se implica în viața comunității, construind și donând localnicilor o școală nouă și modernă, însă moare la 26 noiembrie 1943 **A fost înmormântat la Mocira, aproape de alți membri ai familiei. Nicolae Barbul** rămâne una din figurile proeminente, ale vieții politice, sociale și culturale românești interbelice.

Prof. Marinel Radu RUS

Școala Gimnazială “ Ion Luca Caragiale”

Bibliografie:

1. Viorica Ursu <https://bibliothecaseptentrionalis.wordpress.com/.../nicolae-barbul-din-mocira-1879-...>
2. *Maramureșenii în luptă pentru libertate și unitate națională. Documente 1848-1918.* Volum editat de Arhivele Statului, Buc., 1981
3. 5 feb. 2015 -*Memorandul Românilor din Transilvania și Ungaria către Majestatea Sa Imperială și Regală Apostolică Francisc Iosif I*, Sibiu, 1892

Personalitățile Marii Uniri

Mai puțin de un an ne desparte de celebrarea, poate, a celui mai important moment din istoria noastră națională: Centenarul Marii Uniri. Așadar, acum aproape o sută de ani, înaintașii noștri trăiau împlinirea unui vis minunat. Unirea românilor, căci despre acest ideal este vorba, într-un singur stat național a devenit posibilă după ani de sacrificii imense. Dacă prin unirea Moldovei cu Țara Românească sub Alexandru Ioan Cuza, în 1859, se făcuse un pas important în realizarea idealului național al românilor, izbucnirea Primului Război Mondial a deschis calea unor vise mai mari. Marile personalități ale vremii, politice, culturale, militare, în frunte cu Regele Carol I și Regina Elisabeta, au simțit faptul că venise vremea unor schimbări majore în destinul tânărului regat român. Însă, era nevoie de o mobilizare exemplară din partea întregii națiuni, dar și de responsabilitate, consecvență și măiestrie diplomatică din partea celor aflați în fruntea țării. Norii furtunoși ce se abătuseră asupra Europei la mijlocul anului 1914 păreau să nu prevestească nimic bun. Totuși, liderii politici ai Regatului României și-au dat seama că izbucnirea unui mare conflict putea reprezenta un moment optim pentru întregirea națiunii române. Trebuie să precizăm și faptul că, în 1914, o bună parte din teritoriul care astăzi aparține României se afla în componența a două mari imperii: Transilvania, Banatul, Crișana, Bucovina și zona Maramureșului aparțineau Monarhiei Austro-Ungare, pe când Basarabia fusese luată de Imperiul Rus încă din 1812 și se afla în plin proces de rusificare. În cea mai mare parte din aceste zone, românii erau majoritari, iar dificultățile pe care le întâmpinau în statele de care aparțineau i-au făcut mereu să spere și să lupte pentru o soartă mai bună.

Primul Război Mondial, sau, mai bine zis, *Marele Război*, așa cum mai este cunoscut conflictul dintre anii 1914-1918, datorită numărului imens de victime pe care le-a provocat (9 milioane de soldați morți, alte aproape 6 milioane de civili, la care se adaugă milioane de răniți, deportați, orfani, bolnavi etc.) dar și a faptului că au fost implicate state de pe aproape toate continentele, a schimbat complet imaginea geografică a lumii. Europa pe care o cunoaștem noi astăzi era semnificativ diferită la începutul lui 1914. Patru mari Imperii care stăpâneau zone foarte întinse și care cuprindeau multe dintre statele actuale ale continentului nostru s-au dezintegrat la sfârșitul războiului. Imperiul German, cel Austro-Ungar, Imperiul Țarist și Imperiul Otoman au dispărut pur și simplu de pe harta lumii (Austro-Ungaria și Imperiul Otoman) sau, în locul lor, au apărut a serie de state naționale noi (Turcia și Germania). Altele, așa cum a fost și cazul României, s-au întregit prin alipirea de teritorii din fostele imperii. Înainte de a spune câteva cuvinte despre modul cum s-a realizat Marea Unire și care au fost personalitățile care au contribuit semnificativ la acest eveniment major din istoria noastră, este cinstit să afirmăm faptul că, la începutul războiului, nimeni nu anticipa că regatul României va primi toate teritoriile la care visase. Faptul că ne aflăm între atâtea mari puteri, dintre care două dețineau teritorii importante pe care ni le doream, făcea imposibilă alipirea lor pe cale pașnică, diplomatică. Nici-o țară nu dorește să piardă din teritoriul său, fără a primi o compensație în schimb. Cu atât mai mult când vorbim despre un mare imperiu. Atunci, întrebarea logică, pe care fiecare dintre noi și-o pune: cum a fost posibilă realizarea Marii Uniri și întregirea națiunii române în 1918?

Răspunsul, foarte pe scurt, este acesta: desfășurarea războiului, urmările sale (am

vorbit mai sus de prăbușirea imperiilor) și faptul că am avut niște personalități exemplare au făcut posibil ca Regatul României să iasă cel mai câștigat la sfârșitul anului 1918. Primul dintre ele îl reprezintă conjunctura internațională favorabilă dezideratelor românești: destrămarea Imperiului Rus în urma revoluțiilor din cursul anului 1917 a făcut reală unirea Basarabiei cu Regatul României, apoi, pierderea războiului de către Puterile Centrale și dezmembrarea monarhiei dualiste a determinat ca bucovinenii și transilvănenii să accepte și ei unirea cu Patria Mamă. Sigur, toate acestea nu ar fi fost posibile dacă nu am fi avut în acele timpuri, extrem de dificile, niște personalități remarcabile. Și le vom prezenta, pe scurt, pe cele mai importante, însă numărul celor care au contribuit pe diverse căi la realizarea idealului național este semnificativ mai mare. Chiar dacă, poate, nu au luat mereu cele mai inspirate decizii, prin consecvența de care au dat dovadă, sacrificiul făcut în momentele dificile, abilitatea politică și, nu în ultimul rând, patriotismul necondiționat, au fost ingredientele care i-au ridicat la rangul de personalități ale panteonului național românesc.

Regele și Regina

Simbolurile cele mai importante ale Regatului României din vremea Marelui Război au fost, fără îndoială, Regele și Regina. De câteva decenii, țara noastră era condusă de înțeleptul și harnicul Rege Carol I. Sub domnia sa, societatea românească s-a transformat profund. Într-un timp destul de scurt a reușit pe plan politic să-și consolideze domnia, să obțină independența țării și să o modernizeze în toate domeniile. Sigur, nu a făcut acest lucru singur. A fost ajutat de câțiva oameni politici foarte capabili, care au pus întâi interesul țării, mai înainte de cel personal. De pe la 1860, din timpul domniei lui Cuza Vodă și

până la 1914, când moare regele Carol I, România cunoaște, așadar, o dezvoltare fără precedent. Istoricul Neagu Djuvara o aseamănă cu cea a Japoniei din aceeași perioadă. Acum se afirmă și marii oameni politici: I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, Titu Maiorescu, A. Marghiloman, I. I. C. Brătianu, Take Ionescu, P. P. Carp, I. G. Duca etc. Unii dintre ei participă, în 1914, la primul Consiliu de Coroană, când se ia decizia dureroasă pentru regele Carol I, ca România să rămână neutră. De ce spun că a fost o decizie dureroasă pentru Carol I? Pentru că el avea sânge german, provenind din dinastia de Hohenzollern-Sigmaringen și ar fi vrut ca România să intre în război alături de puternicul imperiu german, țara natală. Așadar, cele două mari tabere care se războiesc mai bine de patru ani sunt: pe de o parte *Puterile Centrale* (Germania, Austro-Ungaria, Imperiul Otoman și, mai târziu Bulgaria), iar de cealaltă parte *Antanta* (Anglia, Franța, Imperiul Țarist, iar mai târziu Italia, România, SUA etc.). Regele Carol I nu a apucat să vadă prea mult din evoluția războiului, pentru că moare la 27 septembrie 1914. Regina Elisabeta, cea care i-a fost alături întreaga domnie, moare în 1916, lăsând în urmă o moștenire culturală remarcabilă.

Destinul de a realiza marele vis al românilor, Marea Unire, a fost încredințat urmașilor la tronul țării: Regele Ferdinand și Regina Maria. Două personalități remarcabile, care și-au pus în slujba țării viețile lor în totalitate. Au fost încoronați la 28 septembrie/11 octombrie 1914, însă anii ce au urmat au fost dintre cei mai grei din istoria poporului român. Regele Ferdinand a fost loial până la capăt națiunii care i-a dăruit coroana, iar prin deciziile și realizările sale a primit denumirea de „Ferdinand cel Loial”. Înconjurând-se de oameni politic capabili, de buni sfătuitori și diplomați iscușiți, noul Rege a reprezentat imaginea sacrificiului de sine și a tăriei de carac-

ter. Bazându-se pe sprijinul necondiționat a marelui om politic Ionel I. C. Brătianu, prim-ministrul României, a luat decizia de a intra în război, la mijlocul anului 1916, alături *Antanta*. A fost o decizie inspirată, luată cu mintea, chiar dacă prin venele sale curgea sânge german. Chiar dacă au urmat vremuri extrem de dificile, refugiul la Iași cu tot guvernul, pierderile imense de pe câmpul de luptă, ocuparea unei bune părți din țară de către dușman, Regele Ferdinand a rămas ferm în convingerile sale și în speranța victoriei finale. Timpul avea să-i dea dreptate. La 1 decembrie 1918, Transilvania se unea cu Patria Mamă, desăvârșind unirea românilor din toate provinciile. În toată această perioadă, o persoană foarte dragă românilor i-a fost alături și și-a adus contribuția la izbânda finală. Este vorba de Regina Maria, care, datorită faptelor sale extraordinare din timpul războiului, primește mai multe denumiri: „Mama Regină”, „Mama răniților” sau „Regina-soldat”. Este o Regină atipică, pentru că se implică activ în viața de pe front: ajută la pansarea răniților, vizitează numeroase spitale cu răniți și bolnavi, încurajează soldații pe front sau se implică activ în organizarea spitalelor din Moldova anilor de restriște. Devine repede un model pentru toate femeile și, mai mult decât atât, este apreciată și iubită de toată lumea. După încheierea războiului, se implică activ în recunoașterea unirii, făcând vizite în Anglia, Franța și SUA. Farmecul ei desăvârșit, relațiile pe care le avea cu casele regale ale Europei, au convins lumea să susțină cauza românească.

Politicienii

Cu siguranță, realizarea Marii Uniri nu ar fi fost posibilă dacă Regele Ferdinand și regina Maria nu ar fi fost înconjurați, sfătuiți și ajutați de o clasă politică ajunsă la maturita-

te. Erau politicieni care, dincolo de orgoliile personale, de disputele pe principii și idei constructive, au pus pe primul loc interesul națiunii române. În frunte se afla prim-ministrul Ion I. C. Brătianu, fiul marelui om politic al secolului XIX, I. C. Brătianu, care a avut un rol major în realizarea unirii Moldovei cu Țara Românească, în aducerea lui Carol pe tronul țării, în obținerea independenței și multe alte realizări deosebite pentru patria noastră. Așadar, fiul urmează destinul exemplar al tatălui și, în ciuda tuturor dificultăților întâmpinate, a anilor grei de război, incertitudini și atacuri din partea rivalilor politici, își menține neclintit crezul său politic. Și soarta îi va surâde în 1918 când, în urma glorioaselor victorii de la Mărăști și Mărășești, dar și a unei conjuncturi internaționale favorabile (Puterile Centrale capitulează, iar marile imperii europene se destramă) românii reușesc să se unească într-un mare stat național. Alături de Brătianu au fost numeroase figuri politice și diplomatice importante, dintre care menționăm doar câteva: I. G. Duca, Vintilă Brătianu, Take Ionescu, Nicolae Iorga, Alexandru Marghiloman, Octavian Goga, Martha Bibescu (chiar dacă nu a avut o funcție politică, influența sa era foarte mare în lumea politică occidentală), Iuliu Maniu, Alexandru Vaida-Voevod, Vasile Lucaciu, P. P. Carp, Ion C. Inculeț, Pantelimon Halippa, Iancu Flondor și mulți alții. Chiar dacă au mai existat neînțelegeri între ei, acuze din partea rivalilor sau decizii ce păreau neinspirate pentru moment, crezul lor politic a fost mai presus de orice. Fie că au acționat în țară, luând decizii cruciale pentru destinul națiunii române, sau și-au folosit iscusința și abilitățile diplomatice în a convinge cancelariile europene de importanța cauzei românești, acești mari oameni politici și diplomați și-au câștigat un loc de frunte în panteonul persona-

lităților din istoria României.

Militarii

Deși Regatul României a intrat în război pe 14/27 august 1916, la doi ani după izbucnirea conflictului în Europa, din punct de vedere militar, am avut câteva figuri ce s-au distins prin curaj, prin capacitatea de a conduce soldații în cele mai dificile lupte. Chiar dacă armata română nu era dotată și pregătită la nivelul celor deja consacrate (germani, francezi, englezi etc.), în timpul primului război mondial am avut parte de o elită militară de profesionistă. Ei au condus cu îndârjire ostilitățile împotriva unui dușman mult mai bine pregătit și echipat, dar, totodată, și mult mai experimentat. Atât germanii, cât și austro-ungarii, luptau de doi ani pe cele mai grele fronturi, iar când românii au intrat în război, condițiile de luptă se schimbaseră mult față de anul 1914. Se foloseau deja arme sofisticate, unele dintre ele constituind o noutate a războiului: gazul de luptă, tancul, avionul, submarinul, tunurile de dimensiuni tot mai mari, mitralierele și obuzierele perfecționate etc. Cu toate acestea, chiar dacă au fost și momente de cumpănă, cu retrageri și înfrângeri în primele luni de război, soldații români au dat dovadă de un eroism exemplar, apreciat și de dușman. Se disting acum generalii eroi Ioan Dragalina și David Praporgescu, ce mor în primele luni de război. Apoi, până la finalul războiului, se disting mareșalii Alexandru Averescu, Constantin Prezan, dar și alți generali: Traian Moșoiu, Arthur Văitoianu, Gheorghe Dabija, Gheorghe Mărdărescu și mulți alții. Ne-ar trebui pagini întregi să scriem doar numele tuturor acestor bravi luptători în Marele Război. Trebuie să precizăm faptul că, atunci când vorbim despre armata română în război, nu ne referim doar la generali sau la alți ofițeri. Au

fost sute de mii de soldați care au luptat cu vitejie, mulți dintre ei dându-și viața pe altarul patriei. Cele mai cunoscute figuri sunt cele ale Ecaterinei Teodoroiu, „Eroina de la Jiu” sau cea a fetei de numai 12 ani, Maria Ion Zaharia, Măriuca, cum i se spune în memoria colectivă, și care moare la această vârstă fragedă în luptele de la Mărășești. Toți aceștia reprezintă modele demne de urmat pentru generațiile de astăzi, iar noi suntem datori să-i cinstim și să le păstrăm vie memoria, așa cum ne îndeamnă acel mesaj extraordinar, pe care îl putem citi pe multe dintre monumentele dedicate lor: *Nu vă vom uita niciodată!*

Dr. Gheorghe Negustor

Bibliografie:

1. Lucian Boia, Cum s-a românizat România?, București, Humanitas, 2015.
2. Neagu Djuvara, O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri, București, Humanitas, 2010, pp. 204-225. Printre cele mai bune cărți dedicate vieții și activității regelui Carol I: Ion Bulei, Viața în vremea lui Carol I, București, Tritonic, 2005; Paul Lindenberg, Regele Carol I al României, București, Humanitas, 2004.
3. A se vedea: Diana Mandache, Viva Regina Maria! Un destin fabulos în reîntregirea României, București, Corint, 2016.
4. O sinteză excelentă ce acoperă toate aspectele legate de clasa politică românească, participarea românilor la război și realizarea Marii Uniri: Constantin Kirițescu, Istoria războiului pentru întregirea României, vol. 1-2, București, Editura Casei Școalelor, București, 1926.

Martirul Lăpușan Titus Ciortea

Născut la 12 aprilie 1883 în satul Cistei din comitatul Albei. Ciortea Titus era unul din cei mai însemnați unioniști din părțile nordice ale Transilvaniei care a jucat un rol important în evenimentele revoluționare ale anului 1918 pe plaiurile lăpușene. Era fiul mai mare a lui Dumitru Ciortea și părinții l-au botezat Titus, după bunicul său. Tatăl a vrut să-l facă avocat așa că l-a dat la învățătură.

A urmat școala în satul natal, după care a fost dat la liceul românesc din Blaj. Ciortea Titus a fost un elev eminent care și-a încheiat cursurile cu rezultate de excepție. La absolvirea liceului, profesorii i-au sfătuit pe părinți să-l trimită la școli mai bune, pentru că prezintă calități, să ajungă "om mare". Având un scris frumos, tânărul Titus a fost angajat secretar de un avocat român din Alba Iulia. Cu ajutorul acestuia Titus s-a înscris la facultatea de drept din Târgu Mureș pe care a terminat-o cu succes. Vorbea la perfecție limbile latină, italiană, germană și maghiară, iar pe baza studiilor a primit gradul de sublocotenent rezervist în armata austro-ungară. În 1911 s-a stabilit la Târgu-Lăpuș, unde a profesat ca jurist. Un an mai târziu se căsătorește cu Victoria, fiica proprietarului de restaurant, Gentea Antoniu (Zentye Antal). Tinerii erau foarte fericiți și din dragostea lor a venit pe lume Dorica, care le-a sporit bucuriile. Fericirea lor a fost scurtă, ea s-a transformat în tristețe și suferință, odată cu izbucnirea Primului Război Mondial 1914-1918. Au început mobilizările în armată, iar tânărul Titus este chemat la Regimentul 50 infanterie din Alba-Iulia. O lună mai târziu a plecat cu unitatea pe frontul rusesc în Galiția. Din război trimitea scrisori

care nu ajungeau întotdeauna acasă, doar atât cât permitea cenzura militară. Timp de patru ani, existența sa se derula între viață și moarte, în tranșee, amenințat de explozii, de gloanțe, și de baionete. Era un coșmar continuu care nu se mai sfârșea niciodată. Iată cum Titus Ciortea înfățișa un crâmpel din zbuciumata istorie petrecută pe front printr-o scrisoare trimisă familiei în ziua de 24 august 1915.

"Timp de trei zile, am fost într-un foc continuu și astfel nu ți-am putut scrie. În noaptea de douăzeci și unu, a început lupta, o luptă neîntreruptă care dura până după masa la ora 6 când i-am atacat din nou pe ruși. Momentan, suntem în "Division", deci, în așteptare, până dimineață când din nou intrăm în luptă. În data de 22, am fost în toiul luptei, în plin foc. Doar bunul Dumnezeu m-a ajutat, căci cu ajutorul unei lopeți m-am îngropat, pentru a mă feri și în momentul acela un glonte a trecut pe deasupra capului meu, care din nefericire l-a lovit pe telefonist, căruia i-a smuls umărul. Slavă Domnului, eu am scăpat nevătămat. Și astăzi, toată ziua, doar Campania mea a fost în prima linie, celelalte trei au fost în rezervă. Am fost bombardati, încât am crezut că rămânem cu toții acolo. Din nou, bunul Dumnezeu a fost alături de noi. Îi sunt foarte recunoscător și-i mulțumesc mereu."

Sfârșitul Primului Război Mondial care s-a soldat cu capitularea (înfrângerea) Germaniei, Austro-Ungariei în fața Antantei, a cauzat și în Transilvania ocupată de Austro-Ungaria o stare de îngrijorare de neliniște și de nesiguranță. În satele lăpușene încep să sosească cei care au supraviețuit războiului. Printre aceștia, primul a fost locotenentul Ciortea Titus, sosit în Lăpușu Unguresc în luna octombrie 1918, eliberat din lagărul rusesc de la Walchow (Polonia rusească). Au urmat apoi alți ofițeri, grupuri de soldați întorși din război. Idealul lor era dobândirea libertății na-

ționale prin înfăptuirea Marii Uniri, adică prin alipirea Transilvaniei la Țara Românească și Moldova. Stegarul cel mai înflăcărat al speranței care i-a coalizat pe toți foștii combatanți, era locotenentul Titus Ciortea. El a luat legătura cu militanți ai Partidului Național Român, alături de care s-a înregimentat politic. Apoi, au urmat o serie de călătorii și întâlniri prin Transilvania, pentru a se informa asupra evoluției evenimentelor și pentru a lua legătura cu oamenii. Astfel Titus Ciortea a stat două zile la Oradea unde se afla Partidul Național, iar apoi a poposit la Arad și Blaj, reușind să-și reînnoade vechile legături de dinaintea războiului. A primit informații prețioase în urma discuțiilor avute la Dej cu Teodor Mihali, Alexandru Vaida-Voevod reprezentanții Partidului Național Român și avocatul Liviu Micșa. Au avut loc numeroase consfătuiri mobilizatoare pentru constituirea consiliilor locale și a gărzilor naționale. Activitatea acestor consilii s-a desfășurat pe două planuri concrete: unul al luptei pentru cucerirea libertății naționale, celălalt de organizare a vieții politico-administrative. Răspunderea pentru constituirea acestora a revenit lui Titus, care s-a deplasat din nou în reședințele de comune și în toate satele constituind cele două organisme. S-a lansat de către C.N.R.C, manifestul ce cuprindea chemarea adresată tuturor românilor transilvăneni să participe la Adunarea Națională de la Alba Iulia. Ca răsplată a muncii sale este ales ca delegat de drept la marele for românesc din capitala Ardealului și ca unul care cunoștea cel mai bine drumul a condus delegația lăpușană la marele for național. Drumul parcurs de lăpușeni a cunoscut și incidente, astfel la Câmpia Turzii asupra trenului în mers s-au tras câteva gloanțe, dar nimeni nu a pățit nimic. La Aiud soldații secui au încercat să oprească trenul, dar acesta și-a continuat dru-

mul. La Teiuș s-au implicat într-o încăierare între civilii români și o subunitate de secui. În calitate de delegat credențional (mandat) la Alba-Iulia, el a avut sarcina să organizeze alături de ceilalți delegați adunarea populară din 5 decembrie din Târgu-Lăpuș la care urma să se vestească hotărârea de la Alba-Iulia și anume “Unirea”. Ziua de 5 decembrie era într-o zi de joi, zi de târg în localitate, unde a venit foarte multă lume, prezentă în piața orașului. La un moment dat s-au auzit împușcături, oamenii au intrat în panică. Un detașament militar maghiar i-a surprins pe cei prezenți trăgând asupra lor cu mitraliera și carabine. A fost un adevărat măcel. Titus Ciortea a fost împușcat într-un picior și rănit grav. Fiind anume urmărit ca autor al acestei manifestări naționale, el este luat prizonier urmând a fi executat împreună cu alți captivi din conducerea Partidului Național Român Cercual. A fost salvat de la moarte de maghiarii și evreii din localitate, care l-au ținut ascuns până la alungarea detașamentului de armata română sosită de la Dej. Cu toate încercările medicale ale lui Titus Ciortea de vindecare, rana de la picior s-a agravat continuu și la 30 iulie 1921, supraviețuitorul a patru ani de război, Smarcantul luptător lăpușan pentru libertate națională a românilor, trecea în neființă ca un martir al neamului său. Pentru a-i comemora pe eroii noștrii căzuți la datorie, apărându-și libertatea și țara a fost înălțat “Monumentul Martirilor Neamului” de la 5 decembrie 1918.

Prof. Burzo Marius Călin

Liceul Teoretic Petru Rareș, Târgu Lăpuș

România – O țară pe cale de dispariție?

Pentru foarte mulți, titlul acesta poate să fie pe cât de provocator, pe atât de scandalos. Am stat mult și m-am gândit asupra lui. M-am gândit mai ales la impactul pe care îl va avea asupra cititorului, și asta pentru că foarte mulți nu sesizează pericolul în care se află România în clipa de față.

Intenția mea este, pe cât cu putință, să trag un semnal de alarmă sau să trag încă un semnal de alarmă, căci au mai făcut-o și alții până acum. Am auzit voci ale multor oameni mai învățați decât mine, și chiar afirmații oficiale potrivit cărora România este pe cale de dispariție, pe cale de disoluție, într-un mod iremediabil, ireversibil - voi specifica - **dacă lucrurile nu se schimbă în bine**. Din nefericire, realitățile confirmă acest lucru și în cele ce urmează voi arăta aceasta.

Titlul cărții l-am pus sub formă de întrebare pentru că s-ar putea ca România să dispară din istorie, și s-ar putea să nu dispară. Depinde și de noi. În Evanghelia de la Luca, Mântuitorul întreabă: - „**Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi El oare credință pe pământ?**” (Luca 18, 8). De ce întreabă Mântuitorul? Nu știe? Ba da, știe, dar întreabă pentru că s-ar putea să găsească credință pe pământ și s-ar putea să nu găsească. Acest lucru stă și în puterea noastră, cum am mai spus. Dumnezeu ne-a înzestrat cu voință liberă și ne respectă libertatea, lăsându-ne suverani asupra deciziei. De noi depinde dacă va găsi sau nu credință pe pământ, și tot de noi dacă România va dispărea sau nu din istorie.

Un popor, ca să existe, trebuie să fie caracterizat de mai multe elemente de identitate, elemente care-l reprezintă și care-l particularizează. Aceste elemente sunt: limba - în cazul nostru **limba română**, cultura - care la noi este strâns legată de cultul, religia și **credința ortodoxă** pe care le avem din etnogeneză (în același timp ne-am născut ca popor în care s-a format limba română și în care

am devenit creștini ortodocși). De asemenea, **cântecul național**, **portul național**, **jocul național**, **obiceiurile**, **arhitectura** - și, dacă vrei, până și **arta culinară** -, **omenia** și felul de a fi ca oameni, ca români. Cuvântul omenie nu există și nu-i traducibil în alte limbi. Nu în ultimul rând, **conștiința apartenenței la neamul românesc** și la valorile lui culturale și spirituale, care ne particularizează și ne identifică.

Iubite cititor, hai gândește puțin împreună cu mine. Dacă un român, va renunța la limba română și va împrumuta-o pe cea...turcă să zicem, dacă va renunța la religia bimilenară creștin-ortodoxă și va adopta-o pe cea islamică, dacă va înlocui muzica, portul, jocurile și cultura românească cu cele turcești, atunci el nu va mai fi prin nimic român, ci turc în toate cele. Dacă toți românii s-ar transforma în turci, atunci țara locuită de ei nu ar mai fi România, ci Turcia. Tot așa am putea spune, dacă elementele noastre de identitate le-am înlocui cu ale africanilor, cu ale arabilor sau chinezilor, cu ale maghiarilor, cu ale Țiganilor sau cu ale oricărei alte etnii.

Cu virulență este atacată Biserica națională, Biserica Ortodoxă Română, pe care Dumnezeu ne-a dăruit-o odată cu etnogeneza. Limba română și Biserica Ortodoxă le avem de când ne-am născut ca neam pe acest pământ. Singură Biserica Ortodoxă s-a identificat cu aspirațiile neamului, de când ne-am născut în istorie. Și de aceea numai Biserica Ortodoxă este Biserica Națională; de aceea Eminescu a numit-o **mama poporului român** și a fost primul care a avut ideea construirii Catedralei Mântuirii Neamului ca un simbol al unității spirituale și de neam a poporului nostru dreptcredincios. Nicolae Iorga spunea în 1939 în Sala Ateneului Român: „**Dacă poporul român, prin vitregia soartei, își va pierde credința ortodoxă, va dispărea ca neam**”.

Mă rog de iertare, oricât s-ar supăra credincioșii neortodocși, dar numai Biserica Creștin Ortodoxă Română este Biserica Națională Română.

Și am să arăt de ce.

Numai Biserica Ortodoxă Română există din zorii neamului, numai Biserica Ortodoxă Română s-a identificat **ÎNTOTDEAUNA** cu aspirațiile neamului, încât cine a fost român, a fost și ortodox. Nae Ionescu spunea: „**Ca să fii român, trebuie să fii ortodox**”. Și acest popor român creștin ortodox a vorbit întotdeauna limba română, exceptând, desigur, anumite sincope pasagere ale istoriei sale, cum ar fi faptul că la un moment dat în cult s-a folosit limba slavă, sau încercările de maghiarizare ale românilor transilvăneni.

Am auzit, într-un interviu radio-difuzat, un ierarh ortodox spunând că s-ar putea să se ajungă la un moment dat să existe pe planetă o singură etnie și o singură limbă ca și înainte de potop. Nu știu dacă se va întâmpla sau dacă este posibil. Eu știu că neamurile sunt creații ale lui Dumnezeu; poporul român a luat ființă prin „**arderea Duhului Sfânt**”, cum spune părintele Ilie Moldovan. Prin Pogorârea Sfântului Duh peste Biserică s-a petrecut fenomenul contrar celui de la amestecarea limbilor la Turnul Babilonului. Contestarea Bisericii și a etniilor din ea este echivalentă cu reîntoarcerea la Turnul Babilonului de odinioară.

Când Iisus Hristos i-a trimis pe Sfinții Apostoli, le-a zis: „**...mergeți și învățați toate NEAMURILE, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh**”(Matei 28, 19). Iată, exprimare explicită: **neamurile**, adică etnii, popoare. Fecioara Maria zice: „**...iată, de acum mă vor fericii toate NEAMURILE**”(Luca 2, 48). La fel, la Înfricoșătoarea Judecată „**...se vor aduna în fața Lui toate NEAMURILE și-i va despărți pe unii de alții precum desparte păstorul oile de capre**”(Matei 25, 32). Din nou afirmație clară cu privire la identitatea de neam, ca și în atâtea locuri din Sfânta Scriptură. Vom spune în treacăt și faptul că la judecată ne vom înfățișa nu doar ca persoane, ci și ca popoare și vom răspunde pentru faptele noastre, atât ca persoane, cât și ca etnii, sau ca neamuri. Creștinismul nu a denați-

onalizat popoarele spre a le uniformiza, ci le-a spiritualizat, le-a îndumnezeit, a transcens culturile oricăror popoare.

Șansa noastră nu este decât una: **pocăința, care presupune conștientizarea păcatului, părerea de rău, hotărârea de a nu-l mai săvârși, rugăciune de iertare și naștere de copii.**

Din punct de vedere demografic, peste nici patruzeci de ani, vom fi minoritari în propria noastră țară, iar pentru a ne salva de la dispariție ca neam, fiecare pereche de soți ar trebui să nască în medie cel puțin 2,8 copii. Firește că nu se poate decât, ori doi, ori trei. Calculul vrea să spună că zece perechi de soți ar trebui să nască minimum 28 de copii. Se nasc în România atâția copii? Nu, ci se nasc doar 1,3 pe perechea de soți. Populația globului crește și a României scade. Și atunci cum vom scăpa de dispariție?

Iubite cititor, nu vreau să sperii pe cineva, dar spune-mi, dumneata ce răspuns ai la această întrebare?

România a pierdut, pe parcursul istoriei, teritorii importante, fie în diverse războaie, fie din cauza conjuncturilor nefavorabile sau a politicilor neînțelepte duse de unii conducători nevrednici: două județe în sudul Dobrogei, trei județe în sudul Basarabiei, Basarabia toată în 1812, două județe și jumătate în nordul Bucovinei, o jumătate de județ peste Tisa în nordul Maramureșului, Banatul Sârbesc, precum și în câmpia Tisei potrivit versurilor lui Eminescu: „**De la Nistru pân la Tisa,**

Tot românul plânsu-mi-s-a”-, fără să mai luăm în discuție hotarele între care se întindea vechea Dacie. Departe gândul de a fi imperialist, dar toate aceste teritorii le-am putea recupera fără luptă, doar „inundându-le” din interior cu români, pur și simplu respectând întru totul porunca lui Dumnezeu: „**Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți**”. Cum să-l stăpânești dacă nu te înmulțești ca să-l poți umple? Prin refuzul nașterii de copii ne tăiem singuri „craca de

sub picioare” și punem vina pe Dumnezeu, că ne bate.

Numai cele peste douăzeci de milioane de copii avortați din 1989 încoace, cu românii actuali, cu cei plecați în străinătate, cu basarabenii și cu cei din celelalte teritorii locuite de români și tot am fi fost peste cincizeci de milioane de români. Altfel ar fi fost situația, față de cea actuală, când populația este atât de îmbătrânită, iar tinerețul în stare să muncească și să nască este plecat în cele străinătăți. Noi ne aflăm acum în situația în care se aflau sirienii când proorocul Elisei s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „*Lovește, rogu-Te, pe poporul acesta cu orbire.*” *Și Domnul i-a lovit cu orbire, după cuvântul lui Elisei.* (IV Regi 6, 18).

Nu știu câți v-ați pus întrebarea cine e cel mai mare patriot? Patriot nu-i acela care lăcrimează pe țuca de Crăciun - cum ironiza într-o emisiune Andrei Pleșu -, nici cel care poartă ostentativ însemne naționale. Sunt bine de purtat la ocazii festive, ca niște lucruri sacre; dar nu de vopsit în culorile naționale băncile pe care ne așezăm cu dosul, fapt ce denotă o gravă necunoaștere și lipsă de respect. Dar cel mai mare patriot este acela care, conștient, își face datoria în locul unde se află și, în primul rând, **acela care dă naștere la cel mai mare număr de copii.**

Patriot înseamnă iubitor de patrie, iar „patrie” vine de la cuvântul latinesc „pater, patrum” care înseamnă „țara părinților.” Țara părinților, adică patria, este, în cazul nostru, mai mare decât țara în interiorul căror granițe este statul. Părinții noștri din vechime au avut țara mult în afara granițelor actuale ale României. Cine este patriot, va naște cât mai mulți copii, cu care să se umple și patria, adică „țara părinților” din afara granițelor țării.

Toate resursele naturale nu se folosesc și nu se exploatează în folosul țării și în folosul prosperității românilor. Despre ce să vorbim? Neromânii de la conducerea țării au înstrăinat petro-

lul, gazele naturale, apele minerale, cimentul, pădurile, flota (286 de vapoare), C.F.R-ul și unitățile economice pe care nu le-au distrus. De asemenea, au devalizat bănci și au creat inginerii financiare piramidale (Caritas, F.N.I., S.A.F.I. etc) în scopul obținerii, prin toate mijloacele, de bani ilegali. În prezent se duce bătălie pe aur și pe pământ. În România pământul este de șase-șapte ori mai ieftin decât în restul Uniunii Europene. Neromânii care ne conduc încep să-l vândă străinilor - ei au bani - cu milioanele de hectare. Au vândut până acum peste patruzeci la sută din suprafața agricolă a țării, mai exact, peste 5.500.000 de hectare, o suprafață echivalentă cu suprafața Moldovei dintre Carpații Orientali și Prut. Fără resurse cum să încurajezi nașterea de copii, cum să crezi locuri de muncă și să realizezi venituri?

Drumul cel bun și adevărat nu este altul decât cel al lui Iisus Hristos, în Biserica Sa, în care neamul nostru a dăinuit, cum am mai arătat din etnogeneză, până astăzi și numai în care va dăinui până la sfârșitul veacurilor.

Situația devine cu atât mai dramatică cu cât cei în stare să muncească și să nască sunt plecați în străinătate - aproape patru milioane - foarte puțini fiind interesați să se întoarcă. Reducându-ne ca număr, ne va fi mult mai greu să ne apărăm valorile culturale și de patrimoniu. Poate nu vom dispărea de tot, dar vom deveni un popor minuscul, care nu va conta sau va conta prea puțin între celelalte popoare ale lumii. Am auzit pe un..., „domn” la T.V. spunând că deficitul forței de muncă în România nu se va putea reface decât cu imigranți.

Ce să mai vorbim de exodul creierelor. Nu este nimic ascuns: foarte mulți din cei care sunt în stare să revoluționeze ceva în România, după ce țara a cheltuit cu ei până i-a format, au fost obligați de împrejurările din țară, să plece, să producă și să creeze în altă țară, la noi rămânând mai mult doar oameni modești și fără a fi în stare de performanță în vreun sector anume. **Locul românilor**

este în România. Peste o generație sau două, cei plecați, s-ar putea să nu mai fie români, câtă vreme adoptă limba și cultura poporului în mijlocul căruia trăiesc. Întotdeauna minoritarul învață limba majoritarului ca să se poată înțelege cu poporul a cărui țară a adoptat-o. Și în neștiința lor mulți sunt mândri că fiii lor nu mai vorbesc românește și le pun copiilor nume din țara în care trăiesc. „O sancta simplicitas!”.

Mântuitorul zice: „*Voi sunteți prietenii Mei, DACĂ faceți ce vă poruncesc*”(Ioan 15, 14). Cine n-ar vrea să fie prietenul lui Hristos? Dar pentru aceasta trebuie ca acela să -I păzească poruncile. Tot așa, România nu poate în niciun fel să prospere, DACĂ poporul nu se va întoarce cu fața spre Dumnezeu, DACĂ nu va asculta și nu va face ceea ce poruncește Hristos. „*Fără Mine nu puteți face nimic*”(Ioan 15, 5). Niciun spor și nicio fericire nu va avea acela care nu ascultă de Dumnezeu și care caută să-I negocieze sau să-I nescotească poruncile.

DACĂ în România ar fi oameni care să strige și să „tune” din amvoanele Bisericii lor și nu numai, care să abată și să întoarcă poporul de la calea cea rea a fărâdelegii, iar din partea laicilor să fie animatori culturali care să repună în actualitate toate valorile culturale, tradiționale și de identitate ale neamului, atunci și-ar întoarce și Dumnezeu fața către poporul român. Altfel nu este speranță de îndreptare și de revenire. „*Fericit e poporul al cărui Dumnezeu e Domnul*”, scrie în Psalmul 143, versetul 15. Se închină poporul român și conducătorii săi la Dumnezeu? Sau dumnezeii atâtor oameni sunt banii, lăcomia, bunurile câștigate necinstit, desfrânarea sub multiplele ei aspecte, uciderile de copii, divorțurile, nedreptățile de tot felul, falsele religii de import, împușinarea credinței, alergarea după vrăjitorii, magii, ocultism și superstiții? Și câte și

mai câte, pe care le-ar vedea oricine, DACĂ s-ar întoarce și s-ar îndrepta, ca să nu le mai facă.

În cartea Deuteronomului găsim scris: „...*DACĂ veți asculta cu luare-aminte glasul Domnului, Dumnezeului vostru, ca să păziți și să pliniți toate poruncile acestea(...) atunci Domnul, Dumnezeul tău, te va înălța mai presus decât toate neamurile pământului (...) asupra ta vor veni toate binecuvântările acestea și te vor afla*”(Deuteronom 28, 1-2). „*Binecuvântat să fii în cetate și binecuvântat să fii în țarină! Binecuvântate fie roadele pântecelui tău și roadele pământului tău și cirezile tale și turmele tale(...)hambarele tale și prisosurile tale! Binecuvântat să fii când intri și când ieși! Pe vrăjmași să ți-i dea Dumnezeu înfrânți la picioare; pe o cale să vină și pe șapte să fugă de tine! Să-ți trimită Domnul binecuvântare în hambarele tale și-ntru tot ce lucrează mâinile tale!(...) Dumnezeu să te facă Sieși popor sfânt, DACĂ vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, și vei umbla în căile Lui!(...)te va umple de bunătăți: roadele pântecelui tău, roadele vitelor tale și roadele pământului tău (...)să-i dea ploaie la vreme(...)te va pune-n frunte și nu la coadă, și vei fi deasupra, iar nu dedesupt, DACĂ vei asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului tău, ca să le ții și să le plinești, și DACĂ nu te vei abate nici la dreapta și nici la stânga de la nici unul din cuvintele pe care ți le poruncesc eu astăzi, să mergi cumva după dumnezei străini ca să le slujești*”(Deuteronom 28, 3-1)

Pr. prof. Florian Nechita
Colegiul National ”Mihai Eminescu”

Părintele Dr. Vasile Lucaciu

„Leul De La Șișești”

Părintele dr. Vasile Lucaciu și dragostea de neam

Dr. Vasile Lucaciu, fiul învățătorului Mihai Lucaciu, vede lumina zilei la 22 ianuarie 1852, în localitatea Apa, județul Satu Mare.

Bunicul său Vasilică a Lucoaiei, era iobag pe moșia contelui Karoly din Iojib, județul Satu Mare. La recensământul populației, Vasile Luca, a fost înscris Lukacs Lazlo, de unde numele de Lukacs, scris apoi Lucaciu.

Atât bunicul cât și tatăl său erau oameni cu dragoste de țară, și-i caracteriza spiritul de luptă, de revoltă, de nesupunere. Bunicul, pentru că nu a vrut să-și cedeze partea lui de pământ, cu ocazia comasărilor contelui Karoly, este pus în lanțuri și dus în robie.

Tatăl său, tânăr dascăl fiind, în anul revoluționar 1848, încearcă să se refugieze în Munții Apuseni, la moșii lui Iancu, dar este împiedicat.

În casa părintească, are ocazia să-l vadă și să-l cunoască pe Petre Dulfu, însă cel care a fost determinant în formarea caracterului copilului Vasile Lucaciu, este prietenul tatălui său, profesorul Ștefan Bîlțiu, care predă limba română și orele ”extraordinare” la Gimnaziul de stat din Baia Mare, unde acesta era elev.

În anul 1864 profesorul Ștefan Bîlțiu predă lecția „Unirea Moldovei cu Țara Românească”. Explicația acestui act istoric a impresionat atât de mult pe elevul din clasa a II-a gimnazială, încât și-o va reaminti toată viața.

Urmează cursurile La Ungvăr, Oradea. În anul 1868 pleacă la Roma și obține titlul de doctor cu „Magna cum laude” în filozofie. Revenit în țară, face studii la Seminarul teologic din Gherla, pe care îl absolvă în anul 1874. Studiile ca profesor și le desăvârșește la Universitatea din Buda-Pesta.

Devine profesor titular pe catedra de limba română, la liceul regesc din Satu Mare.

Întâlnirea părintelui dr. Vasile Lucaciu cu șișeștenii

În anul 1878 este numit profesor la liceul regesc din Satu Mare, pentru catedra de religie, limba și literatură română, catedră înființată de profesorul și preotul greco-catolic Petru Bran, la 12 octombrie 1859.

Se remarcă ca un luptător pentru menținerea catedrei și educației elevilor români în spiritul iubirii de neam.

Cunoașterea la perfecție a limbilor: germană, franceză, italiană și maghiară, darul oratoriei, cultura sa enciclopedică l-au impus ca o personalitate demnă de respect în rândul profesorilor de la acest liceu.

În octombrie 1884, împotriva sa, se pornește o goană de către magistratul din Satu Mare și comitetul comitantes. La 4 iulie 1888, la ora 11, se întâlnește cu ministrul Agoston Trefort, care îl roagă să primească să lucreze ca profesor la Losoncz, unde să desfășoare aceeași activitate și pentru cultura maghiară, precum a desfășurat-o la Satu Mare, pentru cea română.

Reproducem răspunsul dat de părintele dr. Vasile Lucaciu, consemnat chiar de dumealui în revista „Biserica S. Uniri A Tuturor Românilor,” editată la Baia Mare în anul 1892, pag. 5 „Vedend eu această procedură, măhnit până în adencul sufletului de soarta neamului meu, i-am răspuns categoric și hotărât: vreau să fiu cavaler față de bunăvoința ce mi-se arată prin promovare, și așa voi primi denumirea, pro forma, înse voiu abdice imediat de stațiunea, la care voiu fi denumit și declar înaintea Exelenției Tale, că înaltul guvern maghiar nu dispune de atâtea milioane, pentru cari se-mi las eu poporul românesc. Ministrul, și de altfel foarte nervos, vizibilmente adânc mișcat de declarațiunea mea, mi-a strâns mâna și au plecat”

După acest eveniment, prin grația episcopului diecezan, în 27 august 1885, primește postul de paroh la Șișești, unde va lucra pentru binele sufletesc și material „al iubiților mei poporeni”.

Între părintele Lucaciu și șișeșteni se realizează o legătură pe viață.

Spicuim câteva rânduri din amintirile

țaranului Gheorghe Andreica din Șișești consemnate în 1968, la vârsta de 72 de ani: „L-am cunoscut pe părintele Lucaciu pe vremea când aveam 5 ani, apoi – la școală – am fost elevul domniei sale timp de 6 ani. Nu ne preda numai religia; ne învăța și cântece românești, ca „Trei culori” și „Deșteaptă-te române”. În sat, aveam livezi bogate, dar cu soiuri proaste de pomi. Părintele avea o pepinieră, de unde a început să dea sătenilor altoiuri și așa au ajuns șișeștenii să aibă astăzi livezi cu pomi de soi....”nu suferea băutura și pe bețivani”....” era bun și blând cu copiii , cu care se juca deseori, știind să și-i apropie”.....”oamenii îl iubeau și țineau la dânsul cu toții, români, unguri sau de alte nații”.....” cine zice că Lucaciu era împotriva ungarilor, acela nu știe adevărul , ori e de re-credință”....” Iubea săracii de toate națiile, cu domnia nu se prea împăca”....” Când l-au arestat jandarmii, tot satul a mers cu dumnea-lui până la Baia Mare.”

Crezul părintelui dr. Vasile Lucaciu

Referitor la crezul său, pr. dr. Vasile Lucaciu afirma că salvarea și mântuirea poporului român stau în „religiune” și „patriotism”.

„Născut și crescut în sânul acestui popor, m-am învățat a-l iubi, cunoscându-i trecutul și prevedându-i viitorul, sum, mândru că -i sum fiu iubitor, vedendu-l suferind în lanțuri de robie, dator me simt a me jertfi pentru el. Religiunea și patriotismul îl vor mântui” (op. cit. pag.1)

Iată ce afirmă și nepotul său , care poartă același nume dr. Vasile Lucaciu, fiul lui Epaminonda Lucaciu, despre crezul părintelui dr. Vasile Lucaciu rostit la sfințirea bisericii: „Aceasta nu este o simplă clădire piatră pe piatră, ci este întruchiparea unui ideal, care pe cerul vieții mele strălucește ca un soare, luminând cu razele sale trecutul, prezentele și viitorul neamului meu iubit...” SFÂNTA UNIRE A TUTUROR ROMÂNILOR AM VRUT EU ȘI CU MINE POPORUL MEU SĂ FIE SIMBOLIZATĂ ÎN ACEASTĂ MĂREȚĂ BISERICĂ; UNIRE ÎN CUGETE, UNIRE ÎN SIMȚIRI, UNIRE ÎN RELIGIUNE”. Aceasta am pus de idealul vieții mele, catolicism – românism.”(dr. Vasile Lucaciu în

Șișești , vatră străbună, pag. 86)

.Lupta pentru binele românilor

În paralel cu activitatea de părinte sufletesc al românilor, desfășoară o amplă activitate de trezire a conștiinței naționale. Îl găsim în toate asociațiile, mișcările, organizațiile care au ca scop binele românilor.

Prezentăm în sinteză câteva date legate de activitatea pr. dr. Vasile Lucaciu:

La Conferința intelectualilor români sătmăreni, din 3 iunie 1880, este ales secretar;

La Sibiu, în 25 februarie 1883, participă la Adunarea de protest împotriva celei de a doua legi școlare promulgate de parlamentul maghiar;

În 29 august 1885, la Adunarea generală anuală a Astrei, este declarat membru fondator; Editează Revista Catolică; La 8 august 1886, devine membru fondator al institutului financiar Silvana, din Zalău; La Conferința electorală de la Tăuții de Sus, din 9 iunie 1887, este ales secretar general al Cercului politic Baia Mare; La 25 august 1887, este arestat preventiv și închis; În 1887, la Sibiu, este ales în comitetul P.N.R.;

La 22 – 25 decembrie 1888, la ședința Comitetului central al P.N.R. de la Sibiu, citește textul Memorandului, compus de Iuliu Coroianu; În 1892, se tipărește la Sibiu, textul Memorandului, în limbile română, maghiară și germană purtând semnăturile : dr. Ioan Rațiu, George Pop de Băsești, dr. Vasile Lucaciu, Iuliu Coroianu și Septimiu Albini; În perioada 4-6 mai 1892, discută la București, cu regele Carol I, conținutul Memorandului; Se ocupă de pregătirea și organizarea plecării delegaților la Viena; În 28 mai 1892, se întâlnesc la Viena 300 de persoane, dintre care un număr de cinci țărani, din zonă, sunt duși pe cheltuală lui; La 6 septembrie 1892 este suspendat, de către episcop, din parohia Șișești; Șișeștenii, se adresează S.S.P. Papei Leon al XIII-lea, căruia îi trimit cheile bisericii, rugându-l „ să le dea însuși părintelui Lucaciu”;

În 11 – 13 noiembrie 1892, are loc procesul de la Debrețin și este condamnat la un an închisoare , plus amendă; Între 7 ianuarie 1893 și 7 februarie 1894, este închis la Satu Mare și Debrețin; În 25 mai 1894, este condamnat în

procesul Memorandului, la cinci ani de închisoare; La 15 septembrie 1895, la intervenția regelui Carol I și a opiniei publice europene, împăratul Franz Joseph îi grațiază pe memorandumisti; În 27-28 august 1907, câștigă alegerile la Beiuș și este ales deputat în parlamentul de la Budapesta; La 12 octombrie 1909, i se ridică imunitatea parlamentară; În 1911, d-na Paulina Lucaciu, soția părintelui, trece în neființă, la numai 55 de ani; În 1914 ajutat de doi evrei din Baia Sprie, care l-au ascuns în căruță, trece munții până la Sighetu Marmăției. De acolo, tot cu trăsura, trece Prislopul ajungând în Bucovina și apoi își continuă drumul spre București.

Vis neîmplinit

Din acest moment, lupta pentru binele românilor o va duce departe de casă. Desfășoară o activitate bogată în acest sens la București, Paris, Washington, Roma.

În aceste momente, mai primește o lovitură; fiul lui, Vasile, este împușcat pe front.

Începând cu anul 1917 devine un ambasador al românilor în S.U.A. Este primit la Casa Albă; străbate America în lung și lat, pentru a face cunoscută cauza românilor.

În 1918 ajunge la Paris, unde se creează „Consiliul Național al Unității tuturor”, fiind ales vicepreședinte alături de O. Goga și alte personalități. În tot acest timp se preocupă și de organizarea regimentelor de voluntari, formate din românii căzuți prizonieri.

Între timp, în țară, are loc marele eveniment de la 1 Decembrie 1918. A luptat o viață întreagă pentru acest ideal și nu a putut savura reușita lui, în țară, alături de cei pentru care s-a sacrificat.

Dacă ajungeți în fața bisericii din Șişești veți vedea trei blocuri și două coloane mari de piatră, mărturie a unui vis neîmplinit. Cele trei blocuri cubice cu latura de 1,50m și coloanele cu lungime de aproximativ 7m și un diametru de 0,80m au fost aduse de țărani de la aproximativ 20Km. Cum au reușit a rămas un mister. Sigur este că ele trebuia să ajungă copie după „Columna lui Traian”.

Părintele, însă, nu a reușit să-și materializeze acest vis.

La alegerile din 1922, adversarii politici, prin oamenii lor, îl agresează, bătându-l

și abandonându-l într-un șanț. A fost găsit de țărani, plin de sânge și rănit.

Bătrân și bolnav, retras din viața politică, rămâne sărac și uitat. Singurii care îl vizitau, la Satu Mare, erau țăranii din Șişești.

Cuvintele rostite de pr. dr. Vasile Lucaciu în acele momente sunt cutremurătoare: „Nu am pe nimeni. În lupte am avut cel puțin dușmani, acum la bătrânețe nu mai sunt băgat în seamă și nu am nici dușmani măcar. E o mare tragedie că marile personaje nu dispar atunci când și-au împlinit misiunea ce o aveau” (Șişeștii părintelui dr. Vasile Lucaciu, pag. 276)

Se stinge din viață discret, sărac, la 28 noiembrie 1922, la Satu Mare. Trupul neînsuflețit este adus la Șişești și așezat în cavoul din biserica pe care a construit-o în ziua de 1 Decembrie 1922.

Profesor Onea Natalia

Scoala Gimnazială ”Mihail Sadoveanu”

Profesor Ardelean Ramona

Scoala Gimnazială ”Mihail Sadoveanu”

Bibliografie

1. V. Băințan, - Șişeștii părintelui Dr. Vasile Lucaciu, Editura Cybela, Baia Mare, 1998;
2. V.Achim, V.Socolan, - Vasile Lucaciu, Muzeul județean Baia Mare, 1968;
3. V.Lucaciu, - Biserica S. Uniri a Tuturor Românilor, Baia Mare, 1892;
4. X X X - Șişești vatră străbună, Biblioteca județeană, Petre Dulfu, Baia Mare, 2003.

Creații plastice participante la
Concursul “Personalități ale Marii Uniri”

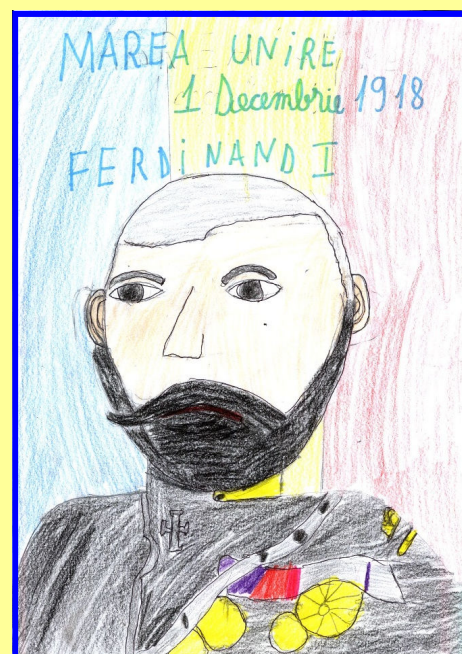
Ardelean Alesia, cls. a V-a,
prof. coord. Gavrilă Cornel

Ciocotișan Alessia, cls. a V-a,
prof. coord. Lenghel Carmen

Bidian Alexandra, cls. a V-a,
prof. coord. Tătar Rodica

Lupei-Costin Florina, cls. a V-a,
prof. coord. Lenghel Carmen

Andreea Bartha, cls. a V-a,
prof. coord. Tătar Rodica

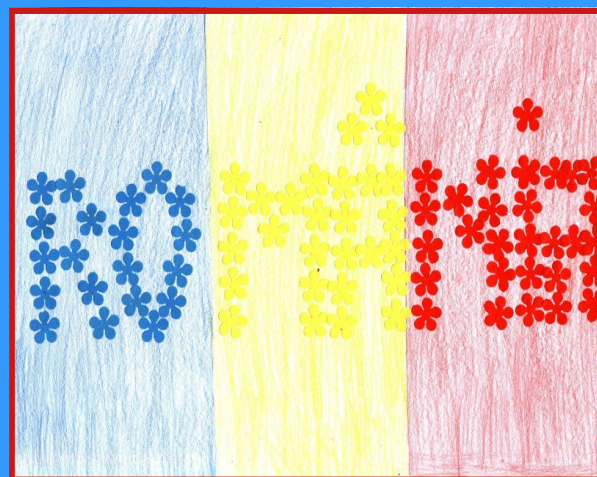
Leleți Andreea, cls. a V-a, p
rof. coord. Rodica Moldovan

Lenghel Alessia Maria, cls. a V-a,
prof. coord. Lenghel Carmen

Mărieș Elena, cls. a V-a,
prof. coord. Gavrilă Cornel

Oltean Sara Melissa, cls. a V-a, prof.
coord. Mocanu Ioana

Mureșan Florina, cls. a V-a,
prof. coord. Zete Maria

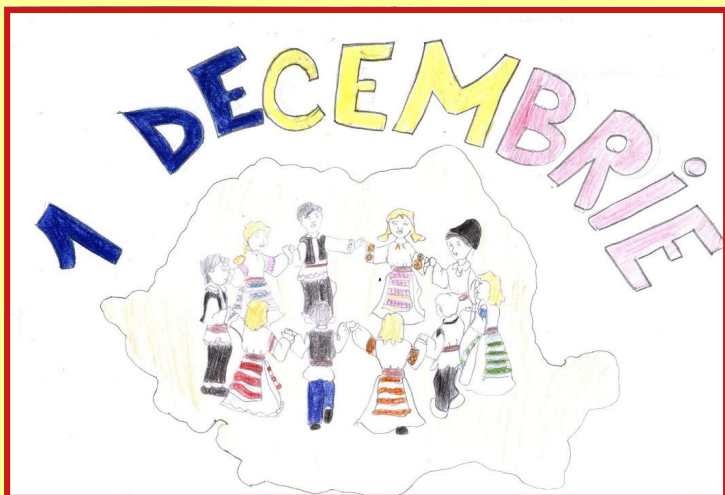
Roman Selena, cls. a V-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

Moldovan Raul, cls. a V-a,
prof. coord. Vancea Delia

Pop Raul, cls. a V-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

Mesaroş Denisa, cls. a V-a,
prof. coord. Vancea Delia

Miciu Caterina, cls. a V-a,
prof. coord. Tătar Rodica

Zaharie Cătălin, cls. a V-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

Rotes Ana Maria, cls. a V-a,
prof. coord. Tămaș Ioan Marin

Marchiș Tania, cls. a VI-a,
prof. coord. Bogdan Dalia Anca

Bentea Andrei, cls. a VI-a,
prof. coord. Gorcea Mihaela

Achim Alex, cls. a VII-a,
prof. coord. Faur Rozalia

Georgiță Daiana, cls. a VI-a,
prof. coord. Leonte Nicoleta

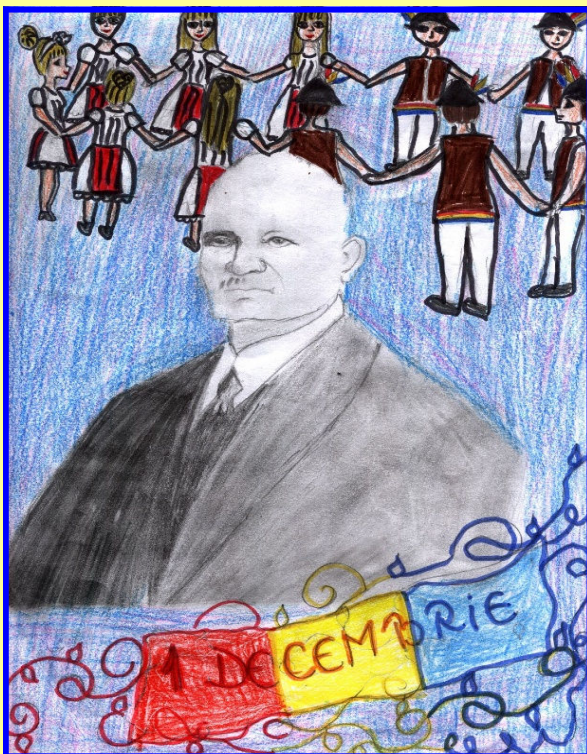
Mariș Giulia, cls. a VI-a,
prof. coord. Gorcea Mihaela

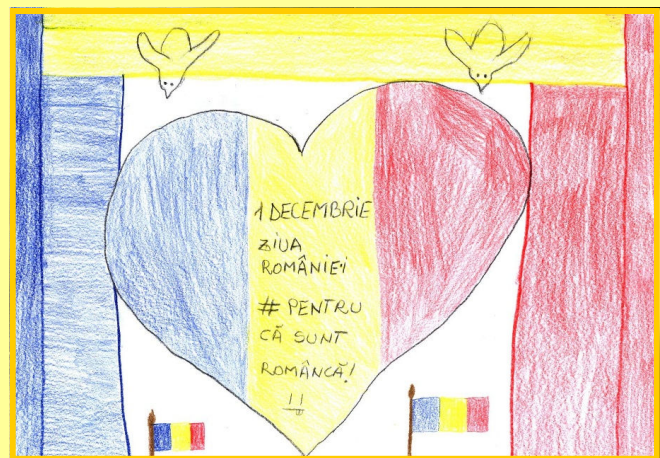
Muntean Timeea, cls. a VI-a,
prof. coord. Bogdan Dalia Anca

Baner Richard, cls. a VII-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

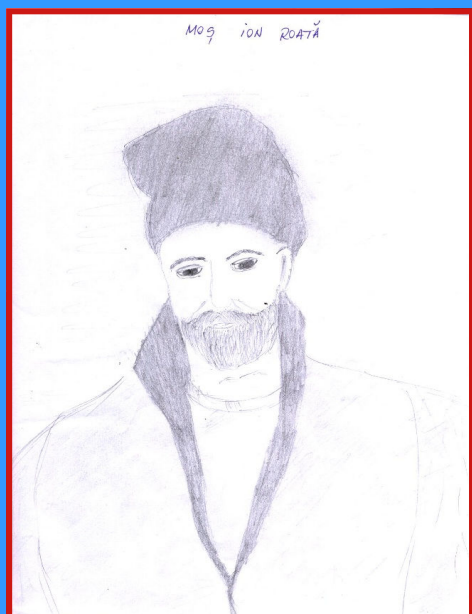
Mureșan Denisa, cls. a VI-a,
prof. coord. Bogdan Dalia Anca

Someșan Marius, cls. a VI-a,
prof. coord. Feldrihan Claudia

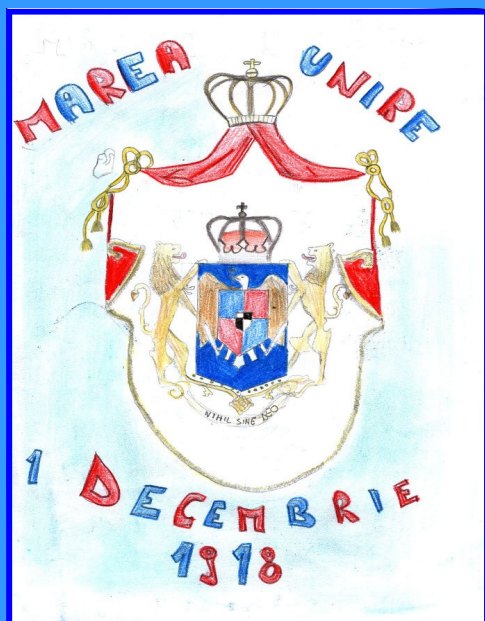
Becsi Iulia, cls. a VII-a, prof.
coord. Terec Adriana

Beksi Denisa, cls. a VII-a,
prof. coord. Cîmpian Ramona

Berinczan Dalia, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

Biliga Iulia, cls. a VII-a,
prof. coord. Vancea Delia

Borbei Alexandra, cls. a VII-a, prof.
coord. Faur Rozalia

Bota Natalia, cls. a VII-a, prof.
coord. Vancea Delia

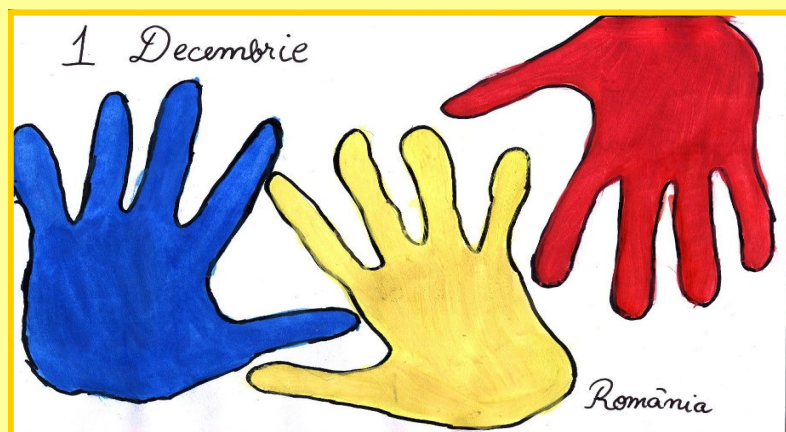
Borz Ștefania, cls. a VII-a,
prof. coord. Moje Doina

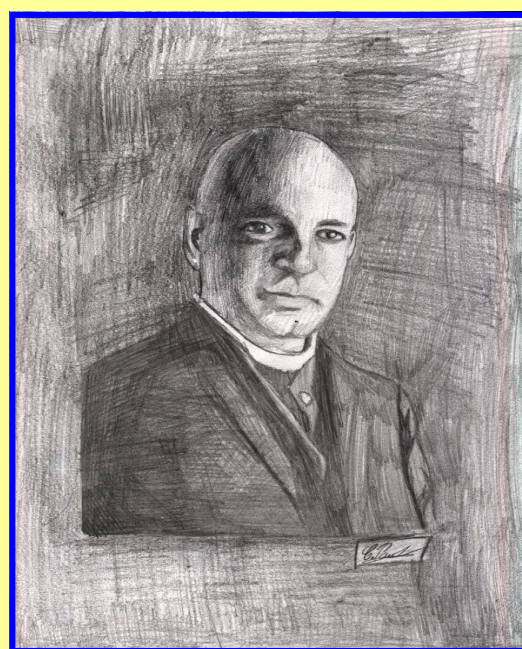
Buda Anca Maria, cls. a VII-a,
prof. coord. Grumaz Minodora

Pramaștolea Alma, cls. a VI-a,
prof. coord. Palalogos Aurelia

Ciurte Andrei, cls. a VII-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

Couți Paul, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

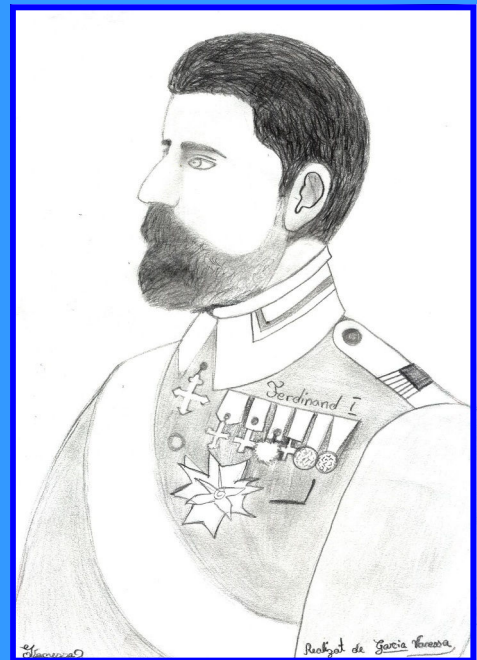
Cormoș Cătălina, cls. a VII-a, prof.
coord. Vancea Delia

Chișia Antonia, cls. a VII-a,
prof. coord. Faur Rozalia

Filip Maria, cls. a VII-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

Garcia Vanessa, cls. a VII-a,
prof. coord. Lenghel Carmen, Rusu Niculina

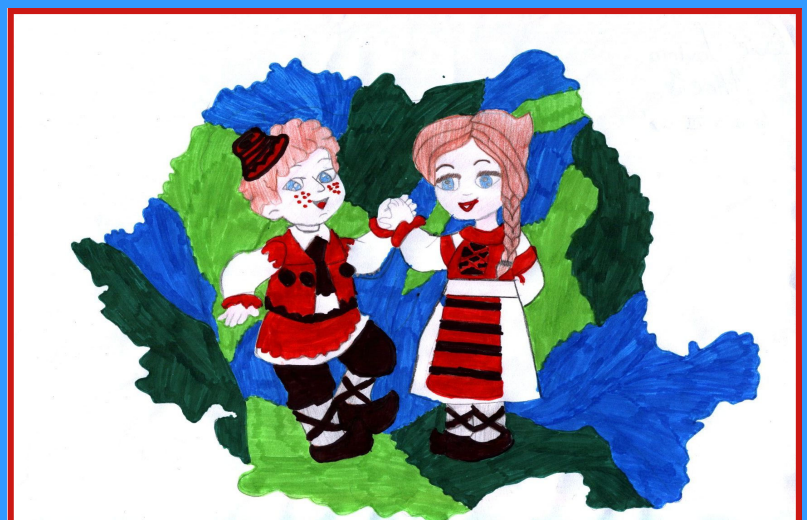
Ghiț Samuel, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

Ionescu Andra, cls. a VII-a,
prof. coord. Vancea Delia

Hrihor Romeo, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

Gaie Lavinia, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

Leș Alexandra, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

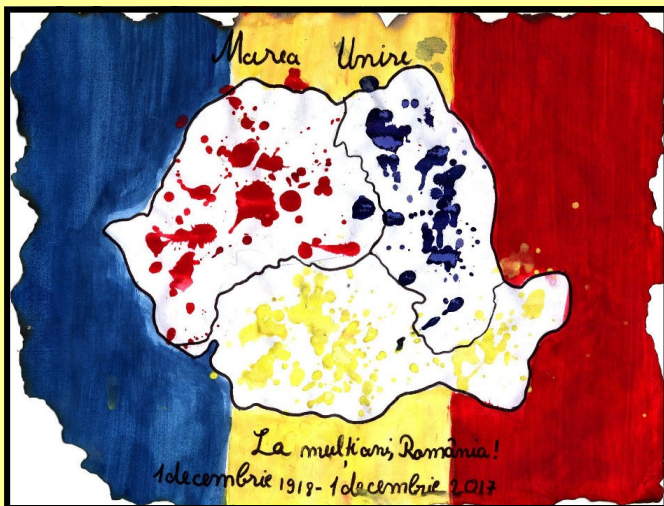
Maxim Alexandra, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

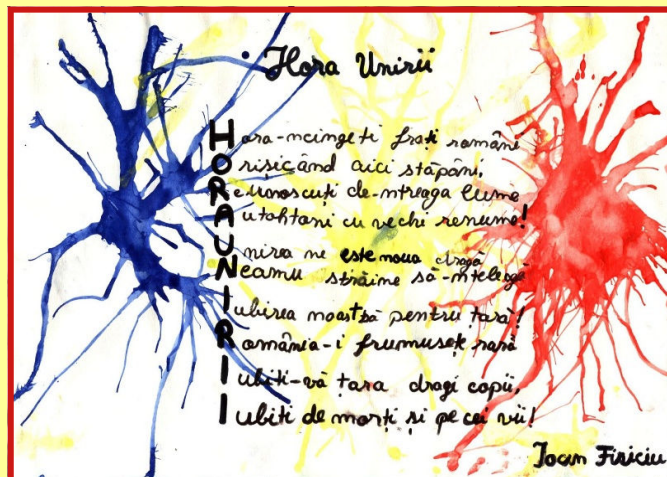
Maxim Alexandra, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

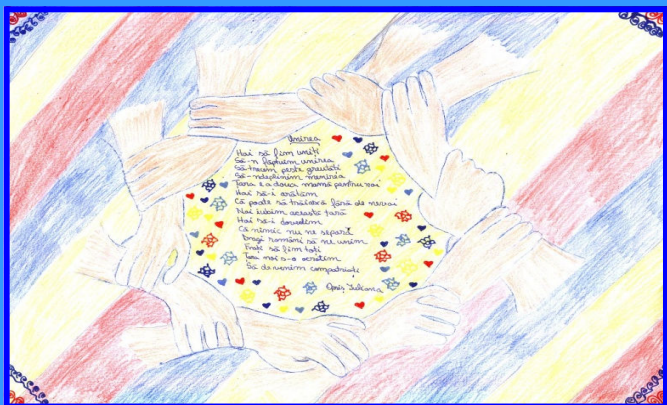
Maxim Alexandra, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

Mureșan Alexia, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

Mureșan Alexia, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

Opriș Iuliana, cls. a VII-a,
prof. coord. Petrescu Claudia

Palagi Monica, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

Paraci Marco, cls. a VII-a, prof.
coord. Moje Doina

Pop Dan, cls. a VII-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

Raț Raissa, cls. a VII-a,
prof. coord. Gherheș Mihaela

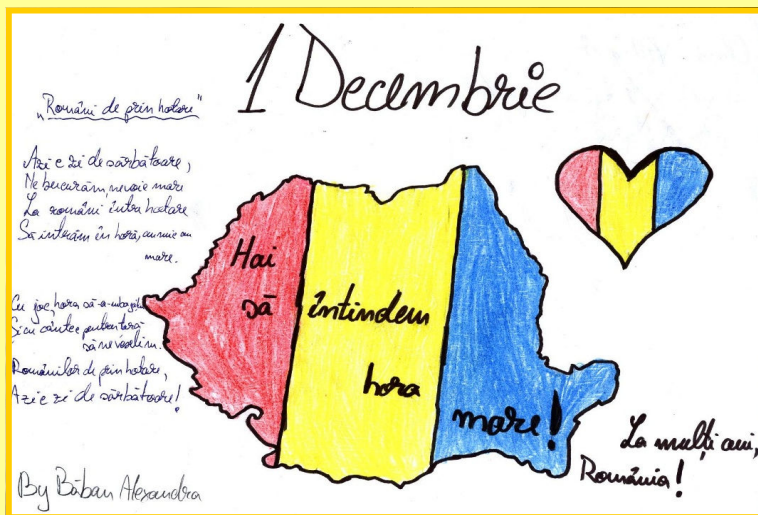
Porumb Daria, cls. a VII-a,
prof. coord. Mocanu Ioana

Rotes Alexandra, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

Finteușan Iris, cls. a VIII-a,
prof. coord. Vancea Delia

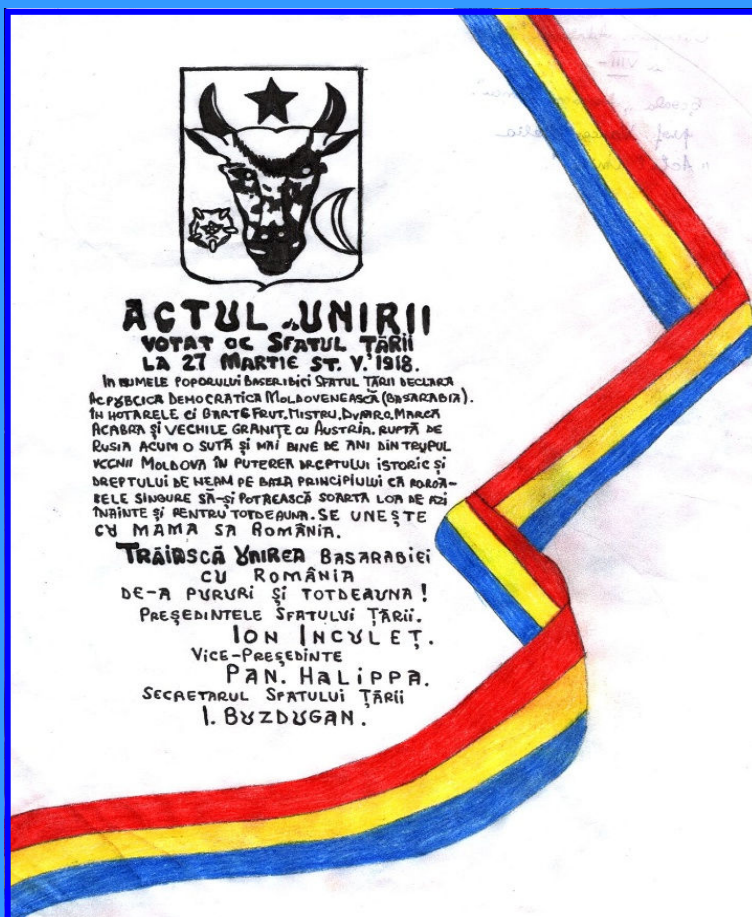
Băban Alexandra, cls. a VIII-a,
prof. coord. Moje Doina

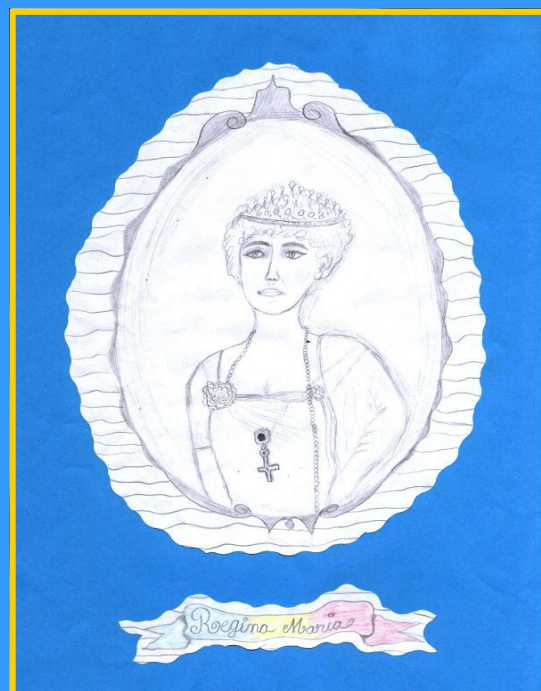
Tuns Maria, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

Rotes Andreea, cls. a VII-a,
prof. coord. Tămaș Cristina

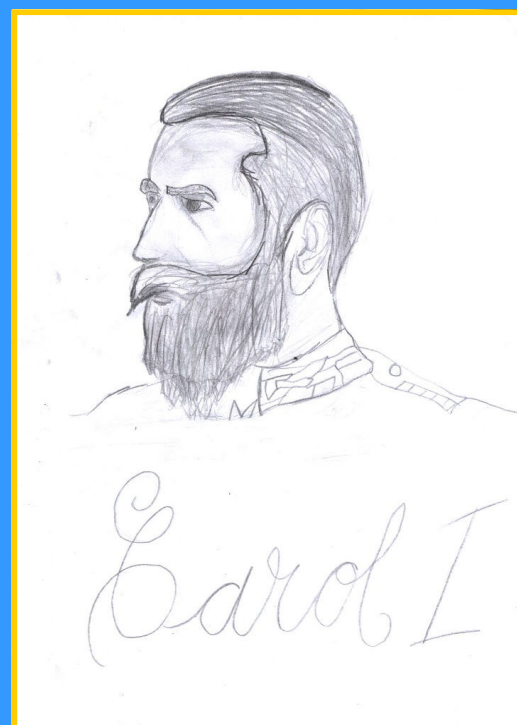
Câmpian Adriana, cls. a VIII-a,
 prof. coord. Vancea Delia

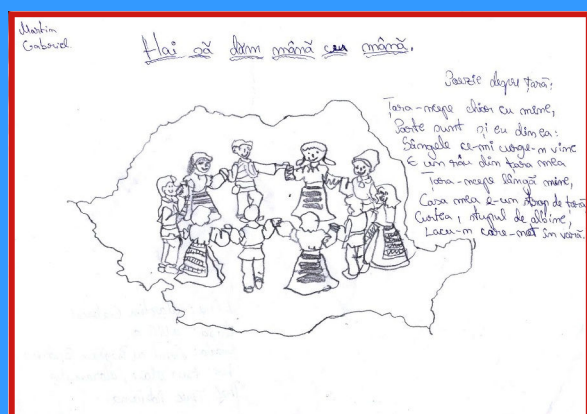
Denisa Fulep, cls. a VIII-a,
 prof. coord. Mateșan Ionița

Homei Paula, cls. a VIII-a,
 prof. coord. Codorean Florina

Marian Iulian, cls. a VIII-a,
 prof. coord. Rusu Niculina

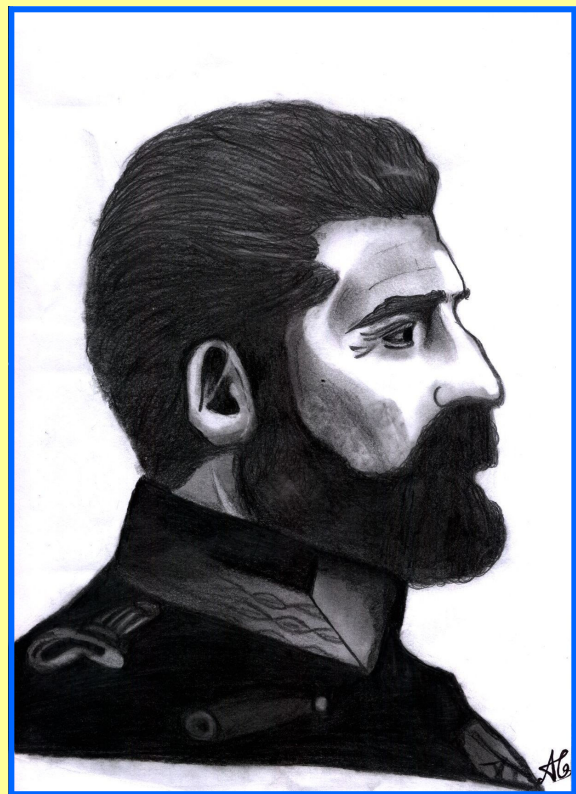
Martin Gabriel, cls. a VIII-a,
 prof. coord. Terec Adriana

Năprădean Nicoleta, cls. a VIII-a,
 prof. coord. Cuibuș Delia, Gavrilă Cornel

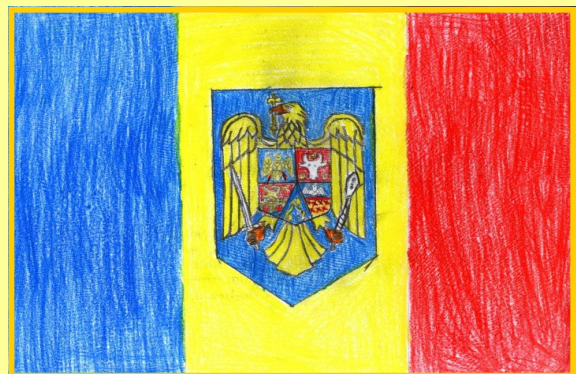
Borca Măriuța, cls. a XI-a,
prof. coord. Florian Nechita

Șerban Andreea, cls. a VIII-a,
prof. coord. Lenghel Carmen, Rusu Niculina

Bereș Thomas, cls. a IX-a, prof.
coord. Ciurte Camelia Elena

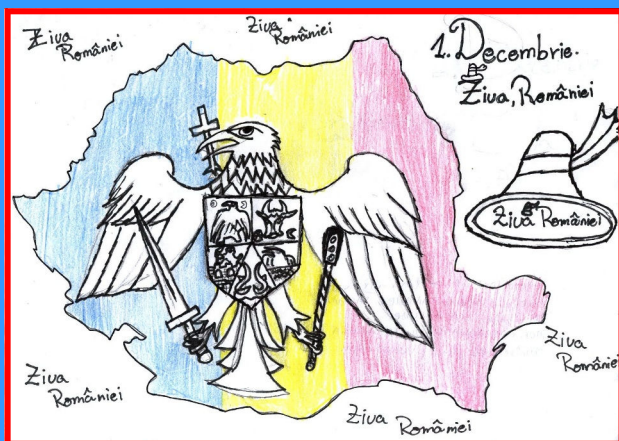
Hossu Paul Nicolae, cls. a IX-a,
prof. coord. Ciurte Camelia Elena

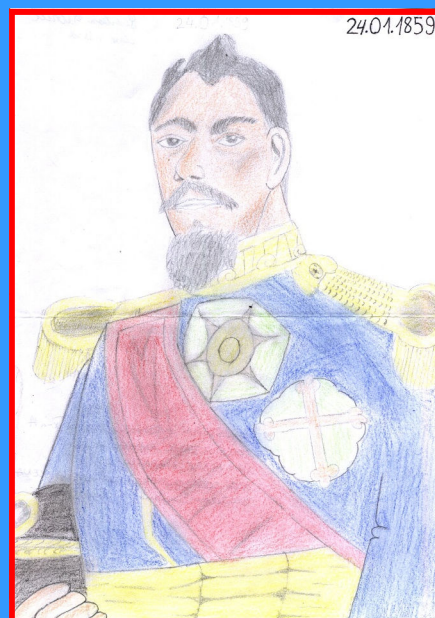
Man Iacov, cls. a IX-a,
prof. coord. Ciurte Camelia Elena

Pașca Ciprian, cls. a VIII-a,
prof. coord. Vancea Delia

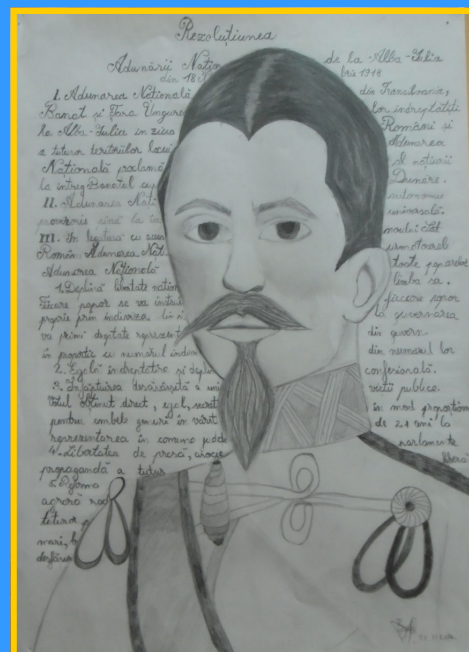
Martocian Radu, cls. a IX-a,
prof. coord. Ciurte Camelia Elena

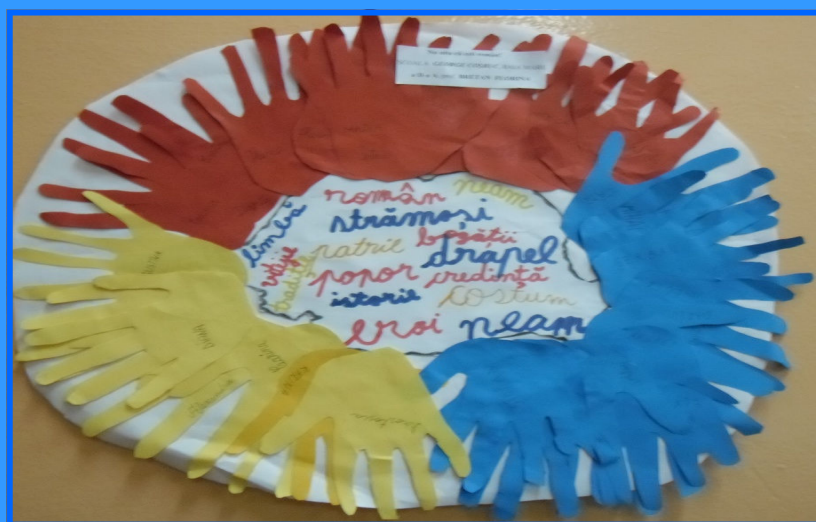
Șișeștean Gabriel, cls. a IX-a,
prof. coord. Ciurte Camelia Elena

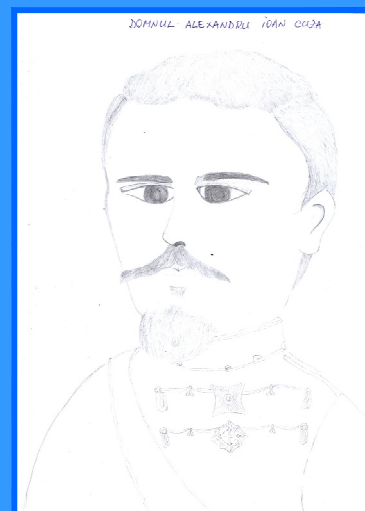
Tămaș Gabriela, cls. a XII-a,
prof. coord. Taloș Crina

Boniș Iulia, cls. a VII-a,
prof. coord. Gavrilă Cornel

Lucrare colectivă, Cls. a II-a,
prof. coord. Bretan Florina

Goloman Cristian, cls. a VIII-a,
prof. coord. Cîmpan Ramona

Ciț Alexandra, cls. a VII-a,
prof. coord. Gavrilă Cornel

Lucrare colectivă, cls. a VI-a,
prof. coord. Melinda Ivasuc

Lucrare colectivă, cls. a II-a,
prof. coord. Pașca Gabriela

Dumbrăvicean Theodora,
Dobranschi Larisa, cls. a VI-a,
prof. coord. Rodica Moldovan

Iulia Sztrelenczuk, cls. a IX-a,
prof. coord. Adina Udrescu

Denisa Zeller, cls. a XII-a,
prof. coord. Iolanda Sztrelenczuk

Lucrare colectivă, cls. I,
prof. coord. Roatiș Alina

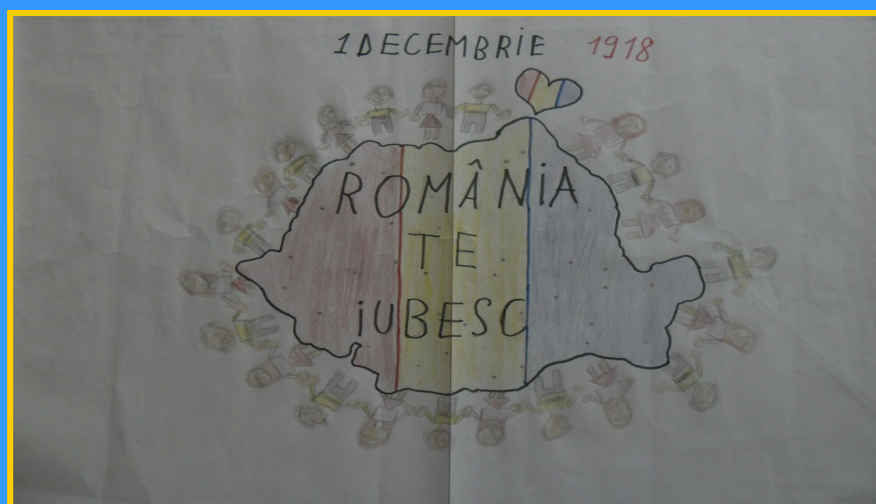
Alexandrescu Maria Iulia, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

Miclăuș Alexandru, cls. a VIII-a,
prof. coord. Cuibuș Delia

Zeller Dalina, cls. a XII-a,
prof. coord. Mociran Dana

Maiker Carla, cls. a III-a,
prof. coord. Săsăran Cristina

Pop Antonia, cls. a VIII-a,
prof. coord. Gavrilă Cornel

Andrei Bus, cls. a VI-a,
prof. coord. Rodica Moldovan

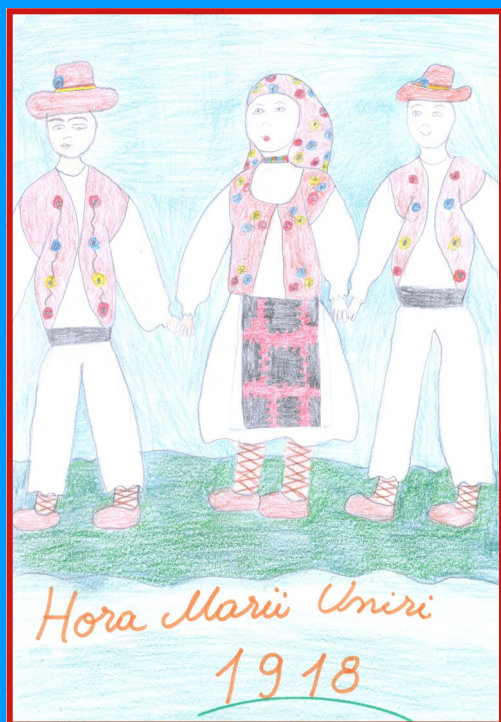
Mureșan Alexandru, cls. a VIII-

Zeller Dalina, cls. a XII-a,
prof. coord. Mociran Dana

Zeller Dalina, cls. a XII-a,
prof. coord. Mociran Dana

Bud Georgiana, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Canta Cosmina, cls. a VI-a,
prof. coord. Mihaela Gherhes

Chivu Alexandra Iulia, cls. a VI-a,
prof. coord. Denisa Buzila

Conea Alexia, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

Dragomir Denis, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Lonea Alexia, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

Frentiu Denisa, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Gomta Alexandra, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

Hoban Kasmira, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

Ilies Daria, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

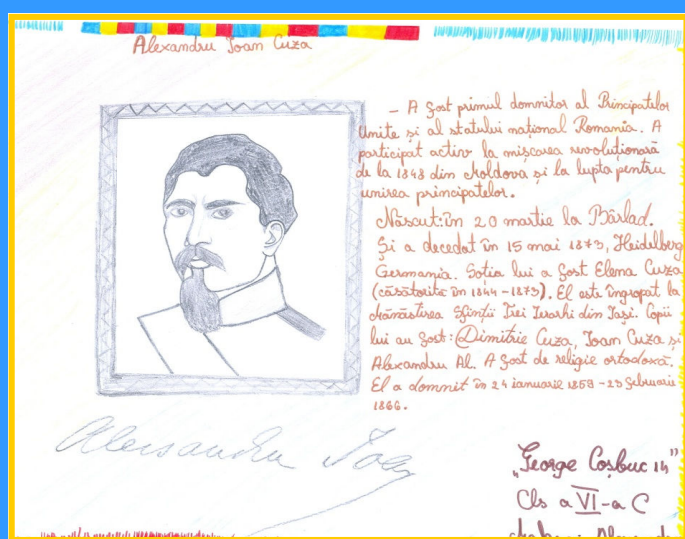
Floruta Andra, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Lukacs Beatrice, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Lupse Darius Luca, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

Macksai Alexandra, cls. a VI-a,
prof. coord. Melinda Ivasuc

Matei Alexandra, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Medan Maria, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

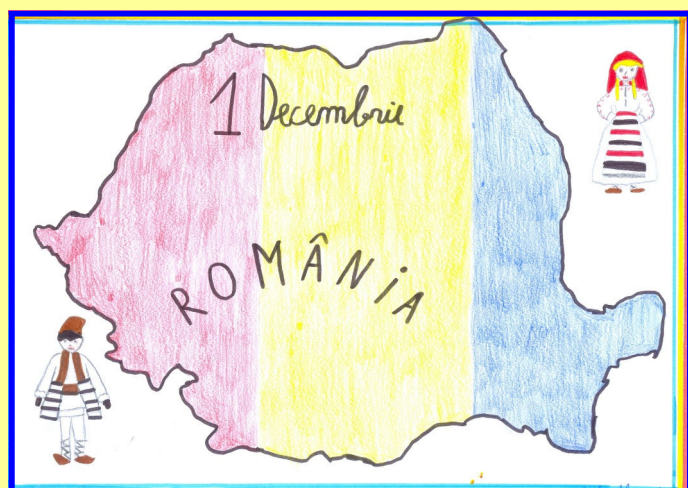
Miholca Ana Maria, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu, Mihaela Gherhes

Muresan Iza, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

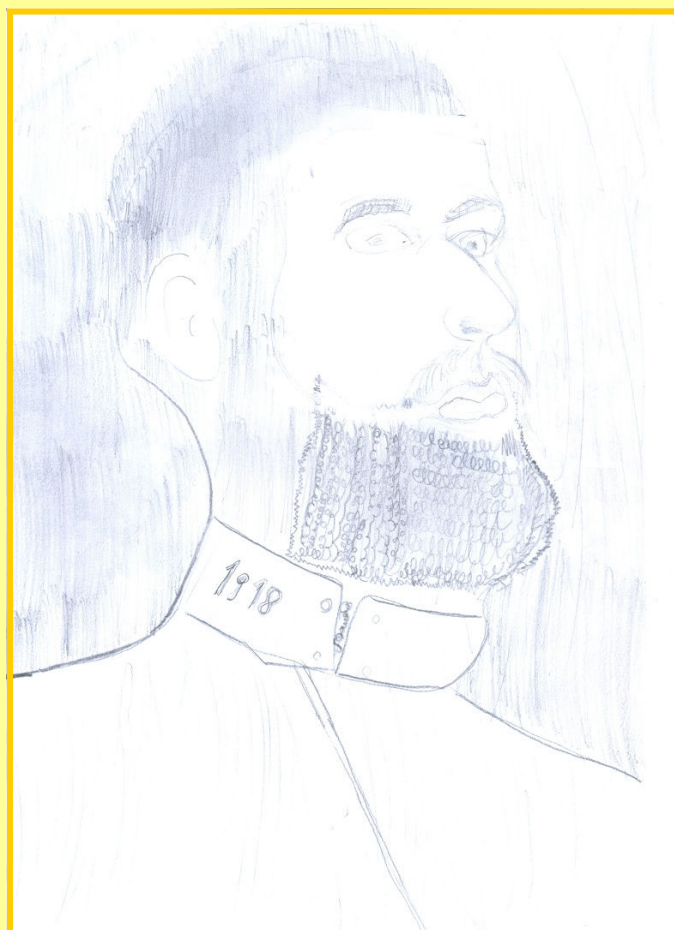
Pintea Laurenti, cls. a VI-a,
prof. coord. Rodica Moldovan

Nebela Alexandra, cls. a VI-a,
prof. coord. Melinda Ivasuc

Poran Fabiana, cls. a VI-a, prof.
coord. Ioana Mocanu

Pop Vlad, cls. a VI-a, prof. coord.
Delia Vancea

Prodan Carla, cls. a VI-a, prof.
coord. Denisa Buzila

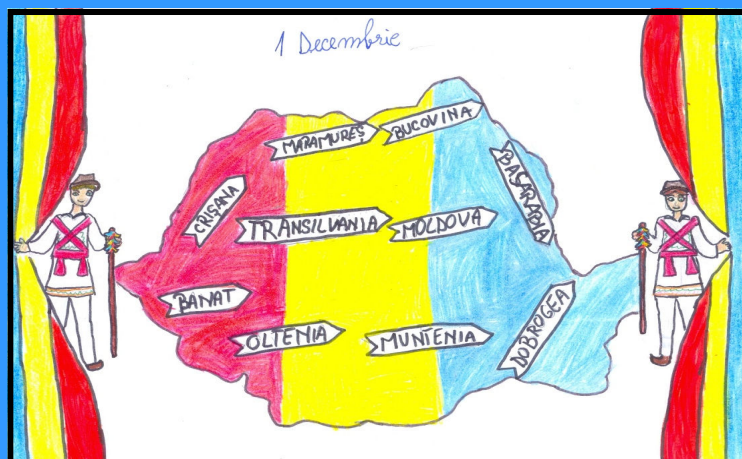
Rogozsan Mihai Florin, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Rotaru Maria Denisa, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Secui David Olimpiu, cls. a VI-a,
prof. coord. Delia Vancea

Sincean Patricia, cls. a VI-a,
prof. coord. Denisa Buzila

Tura Andreea, cls. a VI-a,
prof. coord. Cimpan Ramona

Vaida Patricia, cls. a VI-a,
prof. coord. Ioana Mocanu

Boldan Rareș, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Bota Miriam, cls. a IV-a,
prof. coord. Lazaric Anca

Burian Alexandra, cls. a IV-a,
prof. coord. Alina Boga

Butean Adrian, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Dobranschi Karina, cls. a IV-a,
prof. coord. Michiş Ionița

Mihalca Antonio, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Duma Delia, cls. a IV-a,
prof. coord. Stoica Alexandra

Moroz Daniel, cls. a IV-a,
prof. coord. Michiş Ioniţa

Palencsar Renata, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Pîrje Marius, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Pop Maria, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Pop Răzvan, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

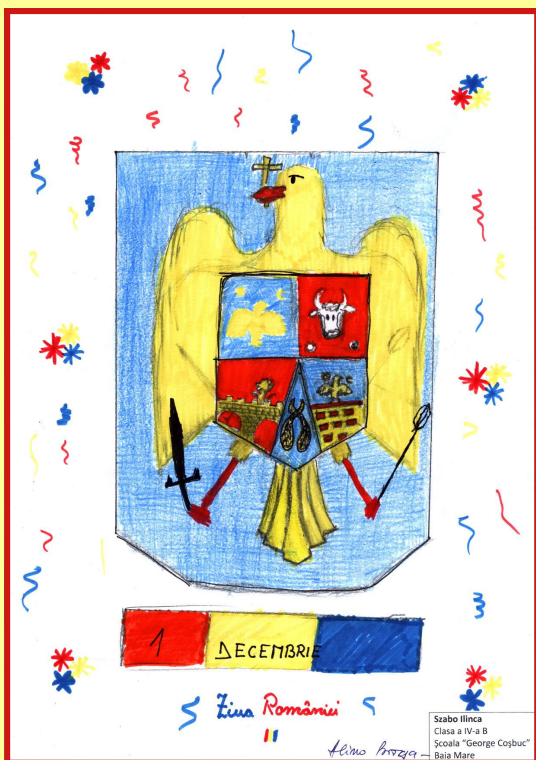
Porumb Teodora, cls. a IV-a, prof.
coord. Michiş Ioniţa

Puşcaş Monica, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Socotinschi Patricia, cls. a IV-a,
prof. coord. Michiş Ioniţa

Szabo Ilinca, cls. a IV-a,
prof. coord. Alina Boga

Tetea Roberta, cls. a IV-a,
prof. coord. Rus Elena

Bârsan Mark, cls. a II-a,
prof. coord. Nechita Rodica

Bodea Ștefan, cls. I,
prof. coord. Pampa Eugenia

Brândușan Raul Raul, cls. a II-a,
prof. coord. Roman Cristina

Brezovszki Emanuel, cls. I,
prof. coord. Pampa Eugenia

Chen William, cls. a III-a,
prof. coord. Bogoviț Paula

Buga Sofia, cls. a II-a,
prof. coord. Nechita Rodica

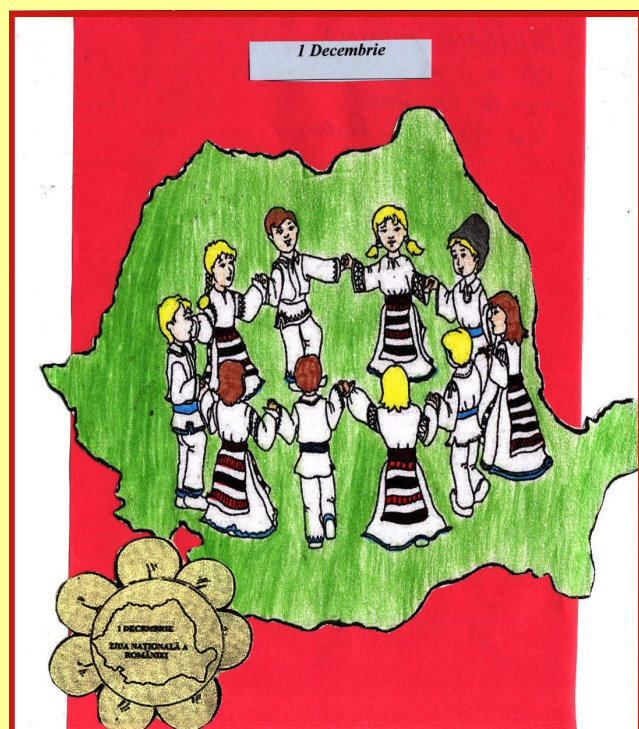
Coşa Alain, cls. a II-a,
prof. coord. Roman Cristina

Cozmuța Alexandra, cls. a II-a,
prof. coord. Nechita Rodica

Crișan Ștefan, cls. a III-a,
prof. coord. Bogoviț Paula

Dărăban Miruna, cls. a II-a,
prof. coord. Nechita Rodica

Cristian Ștefania, cls. a III-a,
prof. coord. Scăunașu Alina

Dolha Raul, cls. a III-a,
prof. coord. Bogoviț Paula

Dumitraș Antoaneta, cls. a III-a,
prof. coord. Ivaszuk Corina

Gherasim Nicolas, cls. a III-a,
prof. coord. Bogoviț Paula

Gheție Alexandra, cls. a III-a,
prof. coord. Pop Lucia

Gurban Mara, cls. a II-a,
prof. coord. Roman Cristina

Hosu Andreea, cls. I,
prof. coord. Pampa Eugenia

Ilies Paula, cls. a II-a, prof. coord. Ro-
man Cristina

Leş Paul, cls. a II-a,
prof. coord. Roman Cristina

Marchiş Anda Sofia, cls. a III-a, prof.
coord. Săsăran Cristina

Matei Cristian, cls. I,
prof. coord. Pampa Eugenia

Mesaroş Tania, cls. a III-a,
prof. coord. Scăunaşu Alina

Miches Ayanna, cls. I,
prof. coord. Tomoiagă Ramona

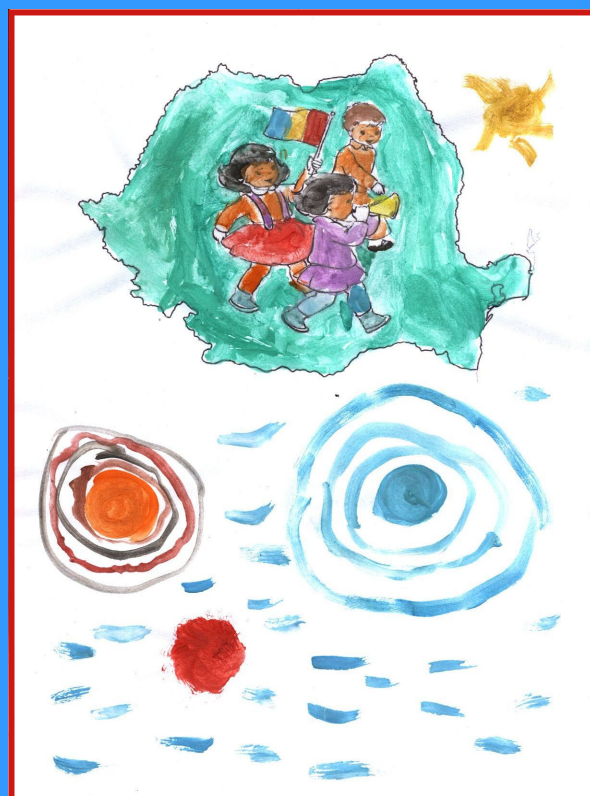
Oprea Rebeca, cls. a II-a,
prof. coord. Roman Cristina

Oșan Alina, cls. a III-a,
prof. coord. Pop Lucia

Pătrașcu Ștefania, cls. a III-a,
prof. coord. Săsăran Cristina

Petian Andrei, cls. I,
prof. coord. Pampa Eugenia

Pavel Maria, cls. I,
prof. coord. Tomoiagă Ramona

Pop Alexandru, cls. a III-a,
prof. coord. Ivaszuk Corina

Pop Antonia, cls. a III-a,
prof. coord. Ivaszuk Corina

Rad Marcel, cls. a III-a,
prof. coord. Bogoviț Paula

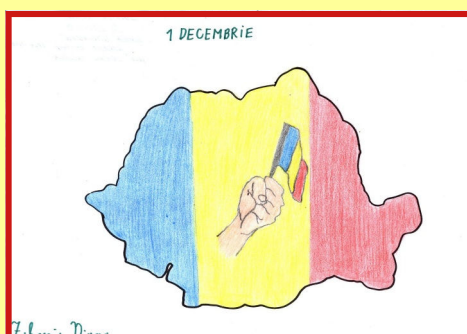
Pop Raisa, cls. I,
prof. coord. Pampa Eugenia

Voie Tudor, cls. a III-a,
prof. coord. Săsăran Cristina

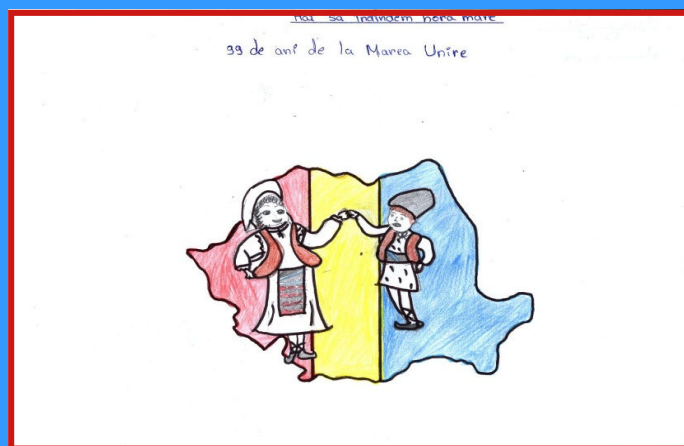
Szilagyi Iulia, cls. a III-a,
prof. coord. Pop Lucia

Zaharia Diana, cls. a III-a,
prof. coord. Săsăran Cristina

Hoban Lavinia, cls. a V-a,
prof. coord. Gavrilă Cornel

Chișcasa Lorena, cls. a VII-a,
prof. coord. Terec Adriana

Bidian Alexandra, cls. a V-a,
prof. coord. Bodașcă Vlad

Marea Unire din 1918

Procesul istoric în urma căruia toate provinciile locuite de români s-au unificat în cuprinsul aceluiași stat național, România, a fost determinat de trei factori principali: contextul ideologic, politic și militar european, prezentă pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești și acțiunea politică decisă a elitelor din Regat și din Austro-Ungaria. În timpul războiului s-au conturat programele politice care vor sta la baza acțiunilor naționale românești din Basarabia, Bucovina și Transilvania. În prima lor fază, acestea vizau obținerea de drepturi naționale pentru etnicii români din Rusia sau Austro-Ungaria. S-a cerut dreptul de folosire a limbii române în administrație și justiție, învățământ în limba maternă, reprezentare proporțională în toate domeniile vieții publice. Argumentația ce stătea la baza acestor revendicări era una de ordin istoric și demografic, venind în prelungirea programelor elaborate în cursul secolului al XIX-lea de elitele românești din afara teritoriului României.

În anul 1917, programele naționale se radicalizează, intrând în etapa a doua. În contextul destrămării Imperiului Rus și al activizării elitelor naționale din monarhia dualistă, românii de acolo revendică dreptul la autonomie politică pentru provinciile populate majoritar de români, păstrând argumentația tradițională, istorică și demografică. Faza a treia, în definirea obiectivelor politice românești s-a desfășurat în anul 1918. Din acest moment se adoptă ca argument principal ideea autodeterminării, care circula acum pe plan internațional. În baza ei, reprezentanții românilor cer independența provinciilor în care etnicii români erau majoritari.

Prăbușirea militară a Puterilor Centrale și afirmarea principiilor democratice la sfârșitul războiului au reprezentat un factor hotărâtor în evoluția spre ideea unificării. Pericolele externe și competiția declanșată pentru succesiunea imperiilor destrămate, odată cu încheierea conflagrației mondiale, au grăbit trecerea spre ultima etapă, cea a unirii tuturor teritoriilor locuite de români cu Regatul României.

Unirea tuturor romanilor într-un stat național a cunoscut doua momente principale: Prima provincie care s-a alipit României a fost Basarabia, în martie 1918. Împrejurarea a fost favorizată de prăbușirea autorității Rusiei în zonă, ca urmare a revoluției bolșevice. Astfel, în Basarabia, în perioada aprilie — octombrie 1917, organizațiile social-politice românești elaborează programe în care cer autonomia Basarabiei. În decembrie 1917 se întrunește Sfatul Tarii, organ reprezentativ al Basarabiei, dominat numeric de români, care proclamă Republica Federativă Moldovenească, desemnând structurile de conducere ale acesteia. În ianuarie 1918, Sfatul Tarii este dizolvat, în

urma preluării puterii la Chișinău de către bolșevici, însă pentru scurtă durată, deoarece armata română pătrunde în oraș și restabilește autoritatea Sfatului, care o lună mai târziu proclamă independența Republicii Moldovenești. Noul stat este amenințat însă de o ocupație a Rusiei bolșevice sau a nou creatului stat ucrainean. În martie Sfatul Țării adoptă hotărârea de unire a Basarabiei cu România.

Aceasta hotărâre a fost luată de liderii români în cadrul unor organizații politice naționale. Pentru a arăta că gestul lor se bucură de sprijinul populației, ei au convocat adunări cu caracter reprezentativ care să dea greutate deciziei luate în ochii opiniei publice interne și internaționale. Deși armatele române intraseră în Basarabia încă înainte de proclamarea Unirii, liderii români au ținut să arate că Unirea nu a fost rezultatul unei cuceriri militare românești, ci al opțiunii populației din zonele respective. Acțiunea lor urmărea să răspundă cerințelor principiului autodeterminării.

În octombrie 1918, la Viena, se constituie Consiliul Național Român, organism public al românilor bucovineni. În virtutea dreptului de autodeterminare, acesta decide separarea de Austria. Pe data de 27 octombrie, o Adunare Constituantă formată la Cernăuți hotărăște unirea Bucovinei cu celelalte provincii românești din Austro-Ungaria. În noiembrie, Ucraina dorește să ocupe Bucovina și să o anexeze, iar Consiliul Național Român solicită ajutorul guvernului român, împotriva ucrainenilor. Armata română intra în Bucovina. Tot în noiembrie, Consiliul Național decreteează autonomia Bucovinei și convoacă un congres al românilor, germanilor și polonezilor la care hotărăște unirea cu România. În Transilvania, în octombrie 1918 conducerea Partidului Național Român adoptă o declarație prin care proclama autodeterminarea națională a românilor din Ungaria. Ea va fi susținută și în Parlamentul de la Budapesta, de către deputatul Al. Vaida-Voievod, iar între Consiliul Național român și o delegație a guvernului maghiar au loc tratative prin care românii își exprimă dorința de a se despărți definitiv de Ungaria. În noiembrie este convocată o adunare națională la Alba Iulia iar pe data de 1 decembrie 1918, 1200 de delegate ai romanilor din Transilvania, în prezența unei adunări populare de 100000 de persoane, decid unirea Ardealului cu Regatul României. În 1919 puterile aliate stabilesc frontierele României cu Ungaria și Regatul Sârbo-Croato-Sloven, iar în 1920, prin tratatul de pace de la Trianon (parte a sistemului de tratate de la Paris), Ungaria recunoaște frontierele sale cu România, România Mare continuă vechiul stat românesc, dar la alte dimensiuni, suprafața și populația ei dublându-se. Ca întindere, România ajungea a șasea țară de pe continent și a doua din Europa Centrală.

Vasile Goldiș

Vasile Goldiș (n. 12/24 noiembrie 1862, Mocirla, azi Vasile Goldiș, Arad - d. 10 februarie 1934, Arad) a fost un academician român, om politic, membru de onoare (1919) al Academiei Române.

Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii.

La 10 ianuarie 1905, în cadrul conferinței Partidului Național Român, cere cu insistență, alături de alți membri, să fie abandonată tactica rezistenței pasive față de politica oficială promovată de guvernele de la Budapesta și Viena față de români și să fie înlocuită cu o tactică activă, elastică, care să țină cont de conjunctură și de sarcinile imediate ce stăteau în fața poporului român din Transilvania.

Vasile Goldiș însuși, în calitate de deputat în parlamentul maghiar pentru circumscripția Radna, între anii 1906-1910, a intervenit de numeroase ori (22 discursuri) împotriva diverselor legi asupritoare de naționalități.

Redactează împreună cu Emanoil Ungureanu și Ioan Miha un memoriu pe care acesta din urmă îl înaintează guvernului la 13 septembrie 1910 din partea Partidului Național Român ca răspuns la propunerile de tratative ale acestuia.

Diferențele de opinii față de tratativele cu guvernul maghiar creează în jurul anilor 1910-1911 grave disensiuni în cadrul Partidului Național Român având ca rezultat conturarea a două orientări diferite în problema formelor pe care este necesar să le îmbrace lupta de emancipare națională: orientarea radicală susținută în general de membrii tineri ai partidului grupați în jurul ziarului Tribuna, în frunte cu Octavian Goga, Ilarie Chendi, Onisifor Ghibu, Sever Bocu etc. și cea moderată reprezentată de membrii mai vârstnici ai partidului.

Vasile Goldiș face parte, mai întâi, din grupul intransigenților, apoi dându-și seama că un conflict ar putea avea consecințe ireparabile asupra activității partidului, adoptă o atitudine de compromis între cele două orientări încercând alături de Aurel Lazăr, Ioan Suciu, Vasile Lucaciu și Ștefan Cicio-Pop să mențină unitatea de acțiune a românilor ardeleni.

În aceste condiții primește să conducă ziarul "Românul" fondat la Arad de la 1 ianuarie 1911, care după încetarea apariției în martie 1912 a ziarului "Tribuna" a devenit cartierul general al luptei politice

românești, pregătind Unirea cea mare, anunțând pe orice cale prăbușirea iminentă a Imperiului Austro-ungar.

În calitate de director al ziarului, Vasile Goldiș refuză semnarea declarației de fidelitate față de guvernul contelui Tisza în condițiile intrării României în război împotriva Austro-Ungariei. Acest act de curaj, calificat de autoritățile maghiare drept atitudine duplicitate și lipsită de patriotism a determinat suspendarea, în martie 1916, a ziarului "Românul" care va reapărea abia în preajma evenimentelor de la Alba Iulia.

La 1 decembrie 1918, Vasile Goldiș rostește la Marea Adunare de la Alba Iulia celebrul său discurs în care relevă asupra națională și socială exercitată de-a lungul veacurilor asupra românilor din Transilvania și Banat, subliniind perenitatea acestora în condiții vitrege, inevitabilitatea dezmembrării monarhiei austro-ungare, a eliberării popoarelor asuprite și a constituirii pe ruinele acesteia a unor noi state naționale.

După Unire, Vasile Goldiș a făcut parte din guvernele de la București conduse de I.C. Brătianu (1918-1919), A. Văitoianu (1919-1920), A. Averescu (1920-1926), a fost ales deputat al Partidului Național Român în circumscripțiile Radna (1919), Pecica și Ineu (1922).

Mureșan Georgiana, clasa a VIII-a
Prof. coord.: Grumaz Minodora

Marea Unire 1918

Unirea este floare
De mii de ani, îngrijită
De oameni cu suflet românesc.

Ne-aducem aminte
Când în război luptăm
Cu toții, frați români
Pentru o palmă de pământ.

Urmându-l toți pe Mihai Viteazul,
În lupta cea fără de milă
Dându-ne duhul pentru țară,
Și triumfând bucuroși în luptă.

Din atâta chin și tristețe,
Răsare Unirea,
Al nost popor român
Țipând de bucurie
Suntem pe veci uniți
În libertate.

Daria Ionela Dascăluș, clasa a VI-a
Prof. coord.: Adina Șindreștean

Regina Maria

Istoricii recunosc faptul că Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a fost rezultatul eforturilor unei întregi națiuni care a avut și șansa de a fi condusă de oameni politici responsabili și cu vocație. Regina Maria a fost unul dintre acești conducători, care a înțeles ce înseamnă destinul unui popor în istorie. În memoriile sale își mărturisește emoția uriașă pe care a simțit-o în momentul în care s-a întors în București, după ce, timp de doi ani, în vremea războiului, familia regală și instituțiile statului s-au retras la Iași. După doi ani de neutralitate a României, când situația în întreaga Europa devenise extrem de tensionată, Regina Maria a avut și meritul de a-l convinge pe regele Ferdinand să ia decizia că țara să intre în război de partea Antantei, împotriva germanilor. Sacrificiile armatei române au fost enorme și, datorită comportamentului eroic al acesteia, dar și prin eforturile diplomației românești, la sfârșitul războiului, a fost recunoscută contribuția românilor în înfrângerea Germaniei. La Versailles, unde Regina Maria s-a dus special pentru a pleda cauza națiunii sale, se spune că l-a impresionat pe prim-ministrul francez, prin frumusețea ei, dar și prin inteligența absolut scilicet, susținând cu atâta patos interesele românilor, încât misiunea de negociator a prim-ministrului roman I. C. Brătianu a devenit ceva mai ușoară. Rezultatul a fost Marea Unire, Muntenia, Moldova, Transilvania, Bucovina și Basarabia, unire desăvârșită, prin voia poporului, la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918. Despre întoarcerea triumfală în București, de la Iași, Regina Maria mărturisește, în Memoriile ei, că au fost întâmpinați de ofițeri romani, englezi și francezi, au trecut pe Șoseaua Kisselef, salutând armatele aliate, un grup de înalți prelați le-au binecuvântat întoarcerea, au străbătut Piața Victoriei, aclamați de mulțime, s-au oprit în fața statuii lui Mihai Viteazul, au urcat la Mitropolie și s-au oprit la Palatul Cotroceni.

La sfârșitul războiului, Regina Maria a jucat un rol important, în diplomația de culise, în privința statutului României, la semnarea Tratatului de la Versailles, prin care s-a stabilit retrocedarea teritoriului românesc pierdut în timpul războiului. Patru ani mai târziu, la 15

octombrie 1922, tot la Alba Iulia, s-a organizat ceremonia încoronării regelui Ferdinand și a Reginei Maria, ca suverani ai României Mari.

După moartea lui Ferdinand, în iulie, 1927, Regina Maria române în România, perioada în care își scrie memoriile ("Istoria vieții mele"). Se stinge în 1938 și este înmormântată, alături de șotul său, la Mănăstirea Curtea de Argeș, iar inima ei, la Balcic (de unde a fost adusă la Castelul Bran, în 1941, iar după 1968, la Muzeul Național de Istorie, din București).

Lopată Răzvan, clasa a VII-a
Prof. coord.: Petrescu Claudia

România Mare

Maramureșul, Banatul, Crișana și Transilvania
S-au unit pentru a face
O țară și un popor fericit
Una mai mare, mai puternică și tare
Pe nume România Mare!

Aurel Popoviciu a eliberat un plan
- Unirea României Mari –
În 1918, astfel a avut loc
Acest lucru, pentru care,
Bunicii noștri au trecut prin foc.

Nici un om politic, chiar nici un guvern,
Ba nici un partid, nu a putut obține
Ceea ce cu multă dorință
Bunicii noștri au strigat: Noi vrem!
Astfel că românii, cu multă putere,
Au făcut aceasta cu multă plăcere!

Și noi astăzi, sărbătorim cu foc,
Precum bunicii noștri,
Care pentru noi, noi cei de azi,
Au obținut un stat puternic și român.
Trăiască Unirea! Trăiască România!

George Cicotișan, clasa a VI-a
Prof. coord.: Adina Șindreștean

Unirea

În vremuri de restriște
Prin vrerea națiunii
Unirea s-a produs.

Ardeleni, munteni și moldoveni
În horă ei s-au prins
La Alba în cetate
O horă mare au încins.

Iar în acea horă
Cu toții au strigat
Acuma România
Prin noi s-a întrupat

Melissa Șipoș, clasa a VI-a
Prof. coord.: Adina Șindreștean

Unirea

Hai să fim uniți
Să-n făptuim Unirea
Să trecem peste greutăți
Să-ndeplinim menirea
Țara e a doua mamă pentru noi
Hai să arătăm
Că poate să trăiască
Fără de nevoi.
Noi iubim această țară
Hai să-i dovedim
Că nimic nu ne separă
Dragi români, să ne unim!
Frați să fim toți
Țara noi s-o ocrotim
Să devenim compatrioți!

Opriș Iuliana, clasa a VII-a
Prof. coord.: Petrescu Claudia

Hai să-ntindem Hora Mare

Astăzi este o zi importantă, marea sărbătoare a românilor!

Tocmai mi-am luat costumul popular. Am pregătit un coșuleț cu mâncare tradițională, apoi mama și tata m-au condus la școală.

Curtea școlii e brodată în costume populare purtate de elevi și profesori. O caut cu privirea pe doamna învățătoare și pe colegii mei. Mă alătur zâmbind grupului. Dintr-o dată curtea răsună de cântecul plin de emoție. Domnul director ne îndeamnă să ne prindem de mână cu mic, cu mare. Se încinge hora! Voci cristaline de copii și glasuri puternice de adulți însoțesc pașii de dans. Sufletul nostru se umple de bucurie. Mai târzie întrăm în sala de clasă pentru a gusta din bunătățile tradiționale. Împărtășim povești aflate de la bunicii noștri.

Plecăm acasă cu sfatul doamnei învățătoare: „Copii să fiți mândri că sunteți români și nu uitați să vă iubiți țara și tradițiile ei!”

Nicola Avram, clasa a III-a
Prof. coord.: Tseglaš Ancuța

Hora Mare

Hai să-ntindem Hora Mare,
Cu toții noi să dansăm ,
Și frumoasa Românie,
Tare să o bucurăm.

În Unire stă puterea,
Haideți să o folosim,
Și cu toții împreună
De ea să ne fericim.

Mateșan Bogdana, Clasa a III-a
Prof. coord.: Ivaszuk Corina Emilia

Elena Alistar-Romănescu a fost singura femeie care a făcut parte din Sfatul Țării la Marea Unire din 1918. Pentru mine, Elena este un model demn de urmat, deoarece a arătat că și femeile pot fi puternice și hotărâte, într-o lume în care exemplul ideal de femeie era doar soție și mamă. (Și nimic mai mult.)

S-a născut în comuna Vaisal din județul Ismail. Tatăl ei era preotul Vasile Bălan. A făcut Școala Eparhială de la Chișinău unde și-a întâlnit prima oară soțul, pe viitorul preot Dumitru Alistair. A fost învățătoare pentru o vreme, apoi a urmat cursurile Facultății de Medicină de la Iași. Susținea ideea că eliberarea Basarabiei de sub stăpânirea rusă necesită mai multă atenție. Pentru asta a fost arestată timp de 45 de zile. Asta însă nu a oprit-o să creadă într-o schimbare, ambiționând-o mai mult.

În 1917 este aleasă de Sfatul Țării ca membră a Partidului Național Moldovenesc din partea Cetății Albe. Pe 21 noiembrie 1917 are loc prima ședință a Sfatului Țării. Elena a mărturisit despre acea zi că: „De dimineață toate străzile erau pline de norod. (...) La ora 12 a avut loc ședința solemnă, sub președinția lui N.N. Alexandri. Când d-s-a a pronunțat cuvintele: „Declar prima ședință a Sfatului Țării deschisă” domnia sa a vărsat șiroaie de lacrimi împreună cu aproape tot auditoriul. Ne găseam înconjurați de o mulțime de armată rusă, bolșevică, care în orice moment ne putea distruge.”

La 2 decembrie 1917, Sfatul Țării a proclamat oficial Republica Democrată Moldovenească. Independența a fost proclamată pe 24 ianuarie 1918. Unirea cu România a fost hotărâtă de sfatul Țării la 27 martie 1918 prin 86 de voturi pentru și 3 voturi împotriva.

Societatea de azi ar fi numit-o pe Elena Alistar „feministă”. Eu sunt de părere că nu ai nevoie de feminism pentru ați îndeplini visul și pentru ați spune opiniile. Cu asta a reușit Elena să ajungă ce a ajuns.

Horje Simina, clasa a VI-a
Prof. coord. Gherheș Mihaela

Marea Unire a fost procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceluiași stat național, România.

Marea Unirea este legată de personalitățile regelui Ferdinand, reginei Maria și omului de stat Ionel Brătianu.

Fiind Încheiată Marea Unire la 1 decembrie 1918, odată cu unirea Transilvaniei, recunoașterea diplomatică a solicitat eforturi pe parcursul următorilor ani. În ciuda constituirii ei într-un scop esențial al politicii externe în următoarele două decenii, recunoașterea din partea Uniunii Sovietice nu a venit niciodată, iar dinspre ea avea să vină în 1940-ultimatumul care a pus în acțiune dezmembrarea României Mari în avantajul Uniunii Sovietice, Bulgariei și Ungariei.

Mica Unire din 1859 a constat în unirea Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor pe parcursul secolului XIX-lea.

Construirea României Mari s-a realizat prin Unirea Basarabiei, a Bucovinei și în cele din urmă, a Transilvaniei cu regatul României. Ea a fost scopul intrării României în primul război mondial de partea Antantei și a fost favorizată de mai mulți factori istorici:

Acțiunea politică decisivă a elitelor din Regatul României și din Austro-Ungaria în conjunctura favorabilă de la sfârșitul Primului Război Mondial.

Prăbușirea Imperiului Austro-Ungar și a Imperiului Rus.

Afirmarea principiului autodeterminării și a celui al naționalităților pe plan internațional, în contextul prezenței pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești.

Din câștigurile teritoriale ale anului 1918, doar Transilvania a rămas României după cel de al doilea război mondial. Basarabia, Bucovina și ținutul Herței au fost încorporate URSS (Uniunea Republică Sovietice Socialiste), iar Cadrilaterul a rămas Bulgariei. După abolirea regimului comunist în 1989, în data de 1 decembrie a devenit sărbătoarea națională a României.

Ideea unirii Moldovei cu România, deși neasumată de niciunul dintre cele două state a rămas prezentă în discursul public din România și Republica Moldova.

Roman Ioana, clasa a VI-a
Prof. coord. Gherheș Mihaela

Regina Maria

Poate unul dintre cele mai complexe personaje din istoria României este Regina Maria a României, supranumită de românii contemporani cu ea „Mama răniților” sau „Regina soldat”, în special datorită implicării sale active în ajutorarea răniților în Primul Război Mondial.

Născută în 29 octombrie 1875, în Marea Britanie, sub numele de Marie Alexandra Victoria de Saxa-Coburg și Gotha, viitoarea regină Maria a României a fost prima fiică a principelui Alfred al Marii Britanii, principe de Saxa-Coburg-Gotha și duce de Edinburg, și a ducesei Maria Alexandrovna a Rusiei, unica fiică a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei. Regina Maria a fost, totodată, nepoata Reginei Victoria a Marii Britanii.

După o copilărie și o adolescență petrecută în casa părintească, din Eastwell Park, comitatul Kent, Maria s-a logodit la 16 ani cu principele Ferdinand I, moștenitorul tronului României. S-au căsătorit la 10 ianuarie 1893, pe când principesa Maria avea numai 17 ani. Cu prilejul acestui eveniment a primit o cupă de argint care se păstrează la Muzeul Național de Istorie al României și pe care stă gravată inscripția: „Bine ai venit mireasă de Dumnezeu, aleasă spre a patriei cinstire. Ianuarie 1893”.

Un an mai târziu s-a născut primul copil al cuplului princiar: Carol al II-lea, cel care va deveni al treilea rege al României. Regina Maria și Regele Ferdinand au mai avut împreună trei fete și doi băieți: principesa Elisabeta, măritată cu regele George al Greciei, pe principesa Maria, care în 1922 s-a căsătorit cu Regele Alexandru I al Iugoslaviei, pe prințul Niculae, principesa Ileana, soția arhiducelui Anton de Austria, și pe micul principe Mircea, care a murit la începutul războiului. În urma alianțelor matrimoniale realizate de copiii ei în marile case regale din Balcani, regina Maria i se spunea, în glumă, la începutul anilor '30 ai secolului trecut “Soacra Balcanilor”.

Regina Maria a făcut diferența într-o vreme în care rolul femeii în politică era extrem de mic. Ea a fost principalul sfătuitoare al Regelui Ferdinand până la decesul acestuia în 1927. În acest sens, a rămas antologică afirmația ambadorului Franței la București la vremea respectivă, Charles de Saint-Aulaire: “Există un singur bărbat la Palat și acela este regina”. Intrarea României în Primul Război Mondial de partea Antantei se datorează pe de-o parte Reginei Maria.

În 1926 a vizitat SUA împreună cu principesa Ileana și principele Nicolae, moment ce reprezintă apogeul popularității sale.

După venirea la putere a lui Carol al II-lea, în 1930, rolul acesteia în viața publică a fost marginalizat.

Regina Maria s-a îmbolnăvit în anul 1936. La

începutul anului 1938 a fost internată în mai multe sanatorii din Italia și Germania, existând bănuiala că ar fi avut cancer la esofag și ciroză.

Simțindu-și sfârșitul aproape, Regina Maria i-a cerut fiului ei, Carol al II-lea, să-i trimită un avion care să o aducă în România. Monarhul României a refuzat. S-a oferit, însă, Hitler să îi pună la dispoziție un avion sanitar, pe care îndrăgita regină l-a refuzat însă. Această a ales să vină cu trenul în care, potrivit unor surse, ar fi și murit. Avea 63 de ani. Decesul a fost anunțat la 18 iulie 1938, la Sinaia, de regele Carol al II-lea.

Înmormântarea sa a fost grandioasă. Regina, la dorința ei, nu a fost îmbrăcată în negru, ci cu o rochie simplă de culoare albă. Bucureștiul s-a îmbrăcat în culoare sa preferată – violet și i-a adus flori roșii. După sicriul ei a mers calul său iubit, cu cizmele regale atașate la scărițe, dar și o sumedenie de membri ai familiilor regale din Europa, ai familiilor nobiliare, diplomați de rang înalt, politicieni și miniștri.. „A fost înmormântat un soldat... Regina Maria a fost doar un ostaș care a luptat pentru libertatea românilor”, scria unul dintre ziarele timpului.

Conform dorinței testamentare, inima i-a fost așezată într-o casetă și depusă la biserica Stella Maris, lângă vila sa din Balcic. În 1940, după ce România a pierdut acest teritoriu, caseta a fost adusă la castelul Bran, iar din 1970 se află la Muzeul Național de Istorie al României.

Rus Adriana, clasa a VIII-a

Prof. coord.: Grumaz Minodora

Ziua Națională – zi a mulțumirii!

Hai, veniți cu mic cu mare

România e în sărbătoare

Azi ne bucurăm

Și Unirea o serbăm.

O să-ntindem Hora Mare

Haideți toți, e sărbătoare!

România mereu

La bine și la greu

Lăudatu Bogdan, clasa a III-a

Prof. coord.: Teglaş Ancuța

Gheorge Pop de Băsești

A urmat cursurile gimnaziale la Baia Mare și la liceul cezaro-crăiesc din Oradea, iar apoi a studiat științele juridice la Academia de Drept din Oradea. În anul 1860, după absolvirea studiilor, și-a început cariera mai întâi ca funcționar municipal la Oradea, iar apoi ca funcționar comitatens.

Activitatea politică

În 1872 a fost ales deputat în parlamentului ungar din partea cercului electoral Cehu Silvaniei, pe care l-a reprezentat până în 1881. A reprezentat pentru 9 ani interesele burgheziei românești din Transilvania în parlamentul de la Budapesta. La 9 august 1880 a propus, într-o conferință ținută la Turda, unirea tuturor românilor din Transilvania și Ungaria într-un singur partid național. În urma acestei propuneri s-a convocat, la 17 octombrie 1880, o conferință alcătuită din 30 de fruntași români din Transilvania și Ungaria, care au decis convocarea conferinței naționale de la Sibiu din anul 1881, care a decretat solidaritatea partidelor naționale românești din Ungaria și unirea acestora sub numele de Partidul Național Român din Transilvania și Ungaria.

În perioada 1892-1894 George Pop de Băsești a fost unul dintre liderii mișcării memorandiste, care cerea autonomia Transilvaniei și drepturi suplimentare pentru românii din Transilvania aflată în Austro-Ungaria. A fost unul dintre politicienii români condamnați la închisoare pentru susținerea Memorandumului, în cadrul procesului memorandiștilor de la Cluj în 1894. A prezidat Adunarea Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918. A murit câteva luni mai târziu, la vârsta de 84 de ani. Urmașul său la conducerea PNR a fost Iuliu Maniu.

George Pop de Băsești și-a donat întreaga sa avere Mitropoliei Greco-Catolice a Blajului "cu acel scop și acel mandat ca, din această avere, să se înființeze spre mărirea Atotputernicului Dumnezeu și în favorul dezvoltării culturale a poporului român o fundație perpetuă și neschimbată", iar "scopul fundației va fi promovarea culturii poporului românesc".

Pe terenul donat de George Pop de Băsești Bisericii Române Unite cu Roma a fost ridicată noua biserică greco-catolică din Băsești, cu hramul "Sfântul Gheorghe", sfințită în anul 2005.

Gaie Lavinia, clasa a VII-a
Prof. Coord.: Mateșan Ionița

Regele Ferdinand I

S-a născut pe 24 august 1865 la Sigmaringen în Germania.

A fost fiul prințului Leopold de Hohenzollern și al infantei, Antonia a Portugaliei.

A fost al doilea rege al României între 1914-1927.

A urmat cursurile școlii de ofițeri din Cassel, și apoi a studiat la Universitatea din Leipzig și la școala de științe politice și economice din Tübingen.

A fost căsătorită cu regina Maria și a avut șase copii: Carol al II-lea, Elisabeta, Nicolae, Maria, Ileana și Mircea.

Regina Maria spunea: "Ferdinand este înaintea de toate regale României și un excelent patriot... Nando poate că nu este foarte energic, dar are o ciudat de puternică doză de rezistență, și cu cât este mai constrâns și amenințat cu atât mai puțin se va pune în mișcare. El nu este ceea ce poate fi numit om de acțiune, dar nu poate fi intimidat".

Este cunoscut datorită luptelor de la Oituz, Mărășești și Mărăști. În anul 1922 la Catedrala Reînțregirii Neamului din Alba Iulia, Regele Ferdinand și soția sa, regina Maria au fost încoronați ca suverani ai României Mari.

Regele Ferdinand I, a murit pe data de 20 iulie 1927 la Sinaia. Este înmormântat la Curtea de Argeș.

Majoritatea contemporanilor l-au recunoscut, ca fiind „întregitorul de țară” sau regele Marii Uniri.

Tămaș Ana, clasa a VI-a
Prof. coord.: Gherheș Mihaela

Plai de flori, plai de dor

România, hai la hora mare,
Să dansăm că-i sărbătoare,
Din zori și până-n seară
Românu-i veselie rară.

România-i țara noastră
Mândră-i tare, să înflorească.
Peste mări și peste țări
Nu e țară mai de soi.

Pop Matei Ionuț, clasa a II-a
Prof. coord.: Lodin Cristina

Azi simțim unire!

Cu mâini însângerate, obraz brăzdat de veacuri,
Fugit-au etern, tânjind spre libertate,
Căutându-și mântuire, luptând pentru dreptate.
Văzut-au și războiul, trecut-au asupra, marilor tirani,
Suflete de români, de frați, strămoși, pierduți de mii de ani.

Acum, la întâi ne-am strâns, azi e ziua legii.
Decembrie ni-e martor, oștirea-i pregătită,
Să strige-n glas cu lacrimi, Unire!
Beți de suferință, veselie de înfrățire,
Gustă din comoară, gustă din Unire!

Alături de mulțime, cu sufletul patriot,
Se află lângă ei și îi susțin cu chiot,
Poeți, țărani, nepoți.

Se bucură-n neîmpută, pământul cu strămoșii.
Văzduh trecut de piatră, aduce azi sărbătoare,
Că noi suntem români și vrem a face bine,
Vom șterge amintirea unei lupte de mult sfârșite,
Vom fi doar un popor!

Grek Claudia, clasa a XI-a
Prof. coord.: Roman Ioana

În satul lui Goga...

În satul lui Goga
Lemnul cântă,
Piatra jalește,
Fierul urmărește mersul soarelui;
În satul lui Goga
Florile devin dureri ale neamului
Întru veșnicie;
În satul lui Goga
Păsările – în lumina tremurătoare –
Sărută mâinile meșterului
Ca-n vremea copilăriei;
În satul lui Goga
Grapa – umil instrument agricol –
Devine Cocoș,
Vestind aspru și triumfal zorile.

În satul lui Goga
Un stâlp de pe prispa casei de țară,
O fântână cu cumpăna îndoită,
o cruce din cimitir
dăruiesc bucurie și...
contemplă în lumina blândă a unei zile de februarie;
În satul lui Goga

lemnul neînsuflețit,
piatra dură și aspră – devin poeme întru eternitate
și te îndeamnă nepieritor să deschizi ochii...
în satul lui Goga....

Roman Denisa, clasa a XI-a
Prof. coord.: Puiu Mariana

Marea Unire

O trâmbiță răsună,
La Alba se adună,
Cei ce vorbesc română.
De atuncea, moroșanul
Olteanul și munteanul,
Sunt frați cu moldoveanul.
Și toți se adună
Ca să unească o țară,
Și să formeze o glie,
A noastră **România**.
Se prind în horă toți:
Bunici, tați și nepoți
Și-ncing o horă mare,
Să audă peste zare,
Și alte zeci de popoare
Să audă și străinul,
Că s-a unit românul.
Unit unul cu unu,
Să nu mai îndrăznească
La țară să privească.
Nimic, nu ne desparte
Suntem frați până la moarte,
Si din unirea mare
Răsare ca o floare,
A noastră România
Pe veci ca să rămâie.

Ghîț Samuel, clasa a VII-a,
Prof. coord.: Tămaș Cristina

Gheorghe Pop de Băsești

Marea Unire din 1918 a reprezentat un proces prin care toate provinciile locuite de români, Basarabia, Bucovina, Transilvania s-au unit cu Țara Românească sub egida aceluiasi stat național. Constituirea în 1859 a Statului Român Modern și dobândirea independenței de stat au dus la realizarea Marii Uniri din 1918. Marea Unire a creat condiții favorabile dezvoltării României pe plan politic, economic, social, și al reafirmării pe plan internațional.

Gheorghe Pop de Băsești și-a adus contribuția la realizarea Marii Uniri. El provine dintr-o familie nobilă, el s-a născut în 1 august 1853 la Băsești, Comitatul Sălaj și a decedat în 23 februarie 1919. A fost un om politic român din Transilvania, între 1881-1902 a fost vicepreședinte, iar între 1902-1918 a fost președinte al Partidului Național Român din Transilvania. A urmat școala gimnazială în satul natal, iar liceul la Baia-Mare, mai apoi a studiat la Academia de Drept din Oradea. În anul 1860 și-a început cariera ca prim pretor și judecător. În anul 1872 a fost ales deputat în parlamentul ungar ca reprezentant al cercului electoral Cehu Silvaniei până în 1881. Mai apoi pentru o perioadă de 9 ani a reprezentat burghezia românească din Transilvania în parlamentul de la Budapesta. Într-o conferință ținută la Turda la 9 august 1880 a propus unirea tuturor românilor din Transilvania și Ungaria într-un singur partid național. În urma propunerii lui Gheorghe Pop de Băsești 30 de fruntași români din Transilvania și Ungaria au decis convocarea conferinței naționale de la Sibiu din anul 1881, în urma căruia s-a declarat solidaritatea partidelor naționale românești din Ungaria și unirea sub numele de Partidul Național Român din Transilvania și Ungaria.

Gheorghe Pop de Băsești a fost unul dintre liderii mișcării memorandiste care cerea autonomia Transilvaniei și drepturi suplimentare pentru românii din Transilvania prin „Memorandumul Românilor din Transilvania și Ungaria” care urma să fie prezentat împăratului de la Viena, însă din nefericire este condamnat la închisoare alături de alți lideri care au contribuit de altfel la întocmirea „Memorandumului”. Consiliul Național Român Central format din 6 reprezentanți ai Partidului Național Român și 6 reprezentanți ai Partidului Social Democrat a propus convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia la 1 decembrie 1918 la care au fost prezenți peste 100.000 de oameni printre care și Gheorghe Pop de Băsești și 1.228 de delegați aleși.

Gheorghe Pop de Băsești a fost ales președinte al Marii Adunări Naționale și susținea alături de alți delegați opțiunea politică de unire a Transilvaniei cu România. În urma acestei Adunări de la Alba-Iulia s-a hotărât printre altele egalitatea în drepturi a tuturor naționalităților din Transilvania, până atunci naționalitatea română era defavorizată în comparație cu alte naționalități din Transilvania.

La câteva luni după Adunarea Națională de la Alba-Iulia Gheorghe Pop de Băsești a murit la vârsta de 84 de ani, iar conducerea Partidului Național Român a fost preluată de Iuliu Maniu. Înainte de a muri el și-a donat averea Mitropoliei greco-catolică a Blajului pentru a fi folosită pentru dezvoltarea culturală a poporului român. Gheorghe Pop de Băsești a rămas în istoria națională ca unul dintre cele mai importante personalități istorice care au contribuit la realizarea Marii Uniri din 1918.

Mihali Mădălina-Mirela, clasa: a-XI-a
Prof. coord.: Roman Ioana

Marea Unire

1Decembrie a fost,
O zi sfântă pentru toți.
A noastră zi de toate clipele,
1918 au căzut granițele.

24Ianuarie 1859,
Trăiască Cuza si respect vouă!
Cei ce ați urmat,
Idea lui Viteazu pentru stat.

Și acum în zilele noastre,
Avem în suflet slavă pentru oastea...
Care ne-a condus
Spre un fericit apus.

Unirea să ne fie mamă,
Iubirea să ne fie seamă.
Luptând până la moarte,
Cu a noastră demnitate!

Tanasă Viorica-Georgiana, clasa a-XI-a
Prof. coord.: Roman Ioana

Personalități ale Marii Uniri

Totul debutează în anul 1906, an în care Aurel Popovici, un cercetător roman, elaborează planul de propunere a creării Statelor Unite ale Austriei Mari, după acestea Franz Ferdinand, arhi-duce pe atunci, a devenit împărat, însă în anul 1914 acesta este asasinat, astfel încât se declanșează și Primul Război Mondial, declarat de Austro Ungaria Serbiei. La acea dată, Regatul României se declară neutru în război și după moartea lui Carol I, vine la tron regele Ferdinand I, în același an. Doi ani mai târziu, mai exact la data de 17 august 1916, guvernul se afla sub conducerea lui I.C. Brătianu și astfel se semnează convenția de la Paris cu puterile Antantei, care viza obținerea de drepturi de către Romania asupra teritoriilor care erau locuite de românii din Austro-Ungaria, ofensiva lor provoacă consecințe de proporții, ocupând mai multe orașe, printre care, Miercurea Ciuc, Sfântul Gheorghe, Orșova, Gheorgheni.

Foarte importantă este data de 24 august 1918, atunci luând ființă Comitetul National Roman de la Paris, ce îl are drept președinte pe Take Ionescu, iar membrii săi erau Ion Teodor Florescu, Vasile Lucaciu, doctorul Constantin Angelescu si Octavian Goga, comitet ce a fost recunoscut consecutiv de Marile Puteri ale lumii ca fiind „exponentul intereselor romanilor de pe teritoriul Austru Ungariei”.

La Arad este înființat un partid ce îl avea drept președinte pe Vasile Goldiș, iar data de 18 octombrie 1918 marchează citirea declarației de autodeterminare în cadrul parlamentului maghiar către politicianul Alexandru Vaida Voievod și chiar în aceeași zi este înaintat un manifest de către împăratul Carol I l Austriei, acesta fiind adresat „popoarelor mele credincioase”. Această zi pare să marcheze foarte multe evenimente, având în vedere că Iuliu Maniu, una dintre personalitățile Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, aduna peste 70.000 de soldați de neam transilvănean ce aparțineau armatei austro-ungare. La data de 6 noiembrie 1918 generalul Constantin Coandă formează un nou guvern și astfel Romania declara război Puterilor Centrale cu doua zile mai târziu.

Personalitățile care au rămas în istorie, au ajuns la acest rang mai mult din cauza funcțiilor pe care le-au purtat. Marea Unire este cu siguranța consecința conștiinței naționale, consecința vocilor de pretutindeni a românilor. Aceasta este citată de Vasile Goldiș și începe prin cuvintele: „Adunarea Naționala a tuturor romanilor din Transilvania, Banat și Țara Românească, adunați prin reprezentanții lor îndreptați la Alba Iulia prin ziua de 18 noiembrie/ 1 decembrie 1918 decretează unirea acelor romani Și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii în România”.

Herman Loredana , clasa a a VIII-a
Prof. coord.: Grumaz Minodora

Țara noastră!

E trist să-ți vezi țara asa...
Să stai în drum, să nu te vadă nimenea
Dacă țara noastră nu este unită
Ea nu poate fi, nici stăpânită.

Noi vrem o schimbare mare,
Fratele sa rămână tot frate
Să nu avem țara dezbinată
Și fratele să stea rănit la poartă.

Dar, Românie, nu trebuie să plângi
Că viața, așa este dată,
Trebuie să fim mereu uniți
Cum ar trebui să fim de fiecare dată.

Nouă ne este dragă, Unirea
Între noi să ne înțelegem,
Ce e mai important, ca iubirea?
Și numai, ce este bine, sa culegem.

Iar acum spre sfârșit
Să ne fie iubită țara
Și tot ce am săvârșit

Să ni se vadă comoara.

Ștețco Carolina-Angela, clasa: a-XI-a
Prof. coord.:Roman Ioana

Tu Românie, arbore cu inimă

Tu Românie, arbore cu inimă
Ai răsărit din vremi de mult uitate
Al tău e lemnul sfânt, tu ești lumină
Nu te doboară nici dușmanii, nici imperii, nici re-
gate.

A tale rădăcini, tu țară sfântă
Le ai înfipte în pământul strămoșesc.
La trunchiul tău femei jelesc, copiii cântă
Pe cei plecați departe de pe plaiul românesc.

Pământu-n care stau a tale rădăcini
A fost el adăpat cu sânge și durere?
Trecut-au vremi cu plânsete și spini...
Românii noștri fără mângâiere.

Venit-a iarna grea peste a ta coroană,
Dar va fi primăvară în curând, din nou
Caci trunchiul tău statornic nu răstoarnă
Nici cruzii tăi dușmani cu arma lor.

Tu Românie, ești un arbore măiestru
Cu inimă în trunchiul tău de foc.
Îmi plec urechea să aud pe-al tău pedestru
Cum sună ritmic, cum trosnește focu-n joc.

Pământ al Daciei, sămânță pusă de romani
Răsărit-a cel mai trainic arbore-popor
Căci i-a înfrânt lupoaica și Zalmoxe pe barbari
În primăvară florile ți-s tricolor.
Când rădăcina urbei în pământul dac s-a prins
Și adăpată cu apa vie a Tisei, a Nistrului și-a Du-
nării

În trupul nostru viața adevărată s-a aprins
Și-au început să ne vorbească iar străbunii.
Trecut-au vremi, noi am avut și căpetenii
Pe Brâncoveni, Ștefan, Hunedorenii

Trecut-au vremi, războaie crâncene-au trecut
Și frații românași și moartea au văzut.
Au separat frate de frate, iar tiranii
Valahi, transilvăneni și moldoveni

Și-au pus granițe false și străjeri
Să nu se vadă multe primăveri.
Însă românii frate de frate n-au uitat.
De-a fost nevoie cu străinul s-au luptat.

N-am acceptat să pună pe noi stăpânire
Și-ntr-un final, iar am ajuns la sfânta noastră-
unire.

Rădăcinile puternice iar s-au găsit
Unirea noastră s-a înfăptuit,
Iar adevărul, mereu s-a aflat
Peste Câmpia României arbore mare s-a înălțat.
Poporul nostru sfânt a triumfat!

Timiș Bianca-Gabriela, clasa a-XI-a
Prof. coord.: Roman Ioana

Ruga lui Nicolae Iorga

Doamne,
Dă-mi o daltă
cu care să scobesc
în trunchiul neamului!
Dă-mi, Doamne, ciocanul
cu care să sparg dârzenia pietrei
și să cioplesc din ea
cugetul unui popor încercat!
Dă-mi, Doamne, aripi
cu care să zbor în adâncul pământului –
și forță,
să scot din genuni – coloane, și păsări nepieritoa-
re.
Doamne, sfințește sărutul – pecete a iubirii –
prin poarta care-mi deschide misterele lumii.
Așeză-i, Doamne, pe ai mei, la masa care, prin
tăcerea ei,
sparge tenebrele strigătelor!
Ajută-mă, Doamne, să dorm somnul veșniciei,
în inima satului
pe care l-am iubit atât de mult!
Amin!

Muntean Alexandra, clasa a XI-a
Prof. coord.: Puiu Mariana

Hora Mare

Bună dimineața, România!
Astăzi este mare veselie,
Hai să întindem hora mare
Lumea este fericită tare!

În costume populare
Fete frumoșele dansează pe podele.
Băieții se prind la joc
Și dansează cu mult foc
La mulți ani și hai la joc!

Roman Briana, clasa a II-A
Prof. coord.: Lodin Cristina

Regele Ferdinand I

Ferdinand I de Hohenzollern-Sigmaringen născut în 24 august 1865 și decedat în 20 iulie 1927 a fost al doilea rege al României, din 10 octombrie 1914 până la moartea sa. Ferdinand (nume la naștere *Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen*) a fost al doilea fiu al prințului Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen și al Infantei Antónia a Portugaliei, fiica regelui Ferdinand al II-lea al Portugaliei și al reginei Maria a II-a. Familia sa făcea parte din ramura catolică a familiei regale prusace de Hohenzollern.

Ferdinand și-a petrecut copilăria și adolescența la reședința familiei din Sigmaringen, Germania. În 1885 a terminat cursurile Școlii de ofițeri din Kassel, fiind numit cu gradul de sublocotenent în cadrul Regimentului 1 Gardă de la Curtea Regală a Prusiei. Urmează apoi studii la Universitatea din Leipzig și la Școala Superioară de Științe Politice și Economice din Tübingen, pe care le-a absolvit în 1889.

Începând cu 1889 a devenit Principe de Coroană al Regatului României, în urma renunțării tatălui și fratelui său mai mare, Wilhelm, la drepturile de succesiune la coroana regală a României. Din acest moment s-a stabilit în România, unde și-a continuat cariera militară, având și o serie de comenzi onorifice, ajungând până la gradul de general de corp de armată. S-a căsătorit la 29 decembrie 1892, la Sigmaringen, cu prințesa Maria Alexandra Victoria de Saxa-Coburg și Gotha, nepoată a reginei Victoria, fiică a ducelui Albert de Edinburgh și a mării ducese Maria Alexandrovna Romanov, unica fiică a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei.

Ferdinand și-a petrecut copilăria la reședința familiei din Sigmaringen. Urmează studiile gimnaziale și liceale la Dusseldorf, pe care le va absolvi în 1885. După terminarea liceului a devenit elev al Școlii Militare din Kassel, absolvită în 1897 cu gradul de sublocotenent. Urmează pentru trei semestre, până la începutul anului 1889 când este nevoit să se mute în România, cursurile Universității din Leipzig și ale Școlii Superioare de Științe Politice și Economice din Tübingen.

Fiul preferat al mamei sale, „Ferdinand era un tânăr prezentabil, deși destul de lipsit de grație, extrem de timid și penibil de tăcut. Deși urmase Academia de Război din Kassel și fusese vreme de doi ani în armata germană, era mai mult atras de Biserica Catolică și de cărțile sale de botanică.”

În școală va manifesta un talent deosebit pentru învățarea limbilor străine, însușindu-și limbi-

le franceză, engleză și rusă. Din 1883 și până la stabilirea definitivă în România în 1889, a avut în permanență un profesor român trimis de regele Carol I, profesorul Vasile D. Păun, fost director al Liceului Gheorghe Lazăr din București. Acesta avea obligația de a-l învăța limba română și de a-i preda lecții de literatură, istoria și geografia românilor.

Educația sa a fost una destul de spartană, în ciuda originii sale princiare. Vasile D. Păun, profesorul său de limba română pe perioada studiilor în Germania, o prezenta astfel: „Nu înconjurat de dascăli aduși acasă, ca doctorii la patul unui slăbănog, ci trimis la gimnasiul public, ca și Împăratul de acum al Germaniei, ca și Regele nostru, nu în trăsură, ci fie cât de rea vremea, pe jos, fără mănuși iarna și fără umbrelă de soare vara; supus acasă la disciplină militară; sculat la șase dimineața, băgat într-o baie rece, la aceeași temperatură în tot timpul; hrănit, negreșit mai bine decât un spartan dar îndestul de frugal; dus la biserică în toate duminicile; ținut departe de toate petrecerile cari i-ar fi umplut mintea de vedenii deșarte și inima de doruri sterpe; obișnuit a dispune de sume foarte neînsemnate de bani, dați lunar, cheltuiți cu rost, pe lucruri trebuincioase, și justificați până la cel din urmă pfennig; priveghiat, apoi, de ochii neîndurați a doi pedagogi, unul civil și celălalt militar, departe, departe de sânul familiei, pe care nu-i era dat s-o vadă decât la Sigmaringen, de trei ori pe an: la Crăciun, la Paști, și în vacanțele de vară; deprins, în sfârșit, a auzi repetându-i-se des cuvintele de aur ale A. Sale Regale, Principele Carol-Anton: « Nu-i destul că v-ați născut principii ci trebuie să munciți ca să dovedeți că meritați titlul vostru ».

Din momentul în care Ferdinand a devenit unul dintre principii moștenitori ai tronului României, viața și activitatea tânărului prinț a fost constant în atenția opiniei publice din România. De exemplu o știre din 1887 spunea că „Se zice că prințul Ferdinand de Hohenzollern este destul de serios bolnav la Dusseldorf. O altă știre de la o dată ulterioară arăta că: „Principele Ferdinand în garnizoana Potsdamului își petrece admirabil de plăcut timpul.”

Nu erau neglijate nici aspectele referitoare la incertitudinea desemnării oficiale a unui succesor la tron. Astfel, deși prinții sunt criticați pentru mai slabul interes în însușirea limbii române, li se găsesc circumstanțe atenuante în situația dinastică neclară. „Augustii nepoți ai Regelui nostru, nu își dau multă osteneală ca să învețe limba română. [...] Poate că incertitudinea care înconjură încă chestia succesiunii la Tronul României contribuie și ea, în mare parte, la puțină îngrijire ce principii Ferdinand și Carol arată pentru limba română”.

După curmarea din fașă de către regele Carol I a unei idile cu Elena Văcărescu, Ferdinand a devenit obiectul complicatului balet politico-diplomatic al căsătoriilor monarhice europene din a doua parte a secolului XIX. „În acea epocă nici nu se punea problema să ceri părerea copiilor, care trebuiau să se căsătorească din motive ce nu țineau de sentimente, ci de politică.”

Casa Regală a României a început căutarea unei partide pentru prințul de coroană Ferdinand, menite să asigure viitorul acestei dinastii. Astfel vor fi declanșate o serie de acțiuni menite să contribuie la cunoașterea și apropierea dintre Ferdinand și principesa Maria de Edinburgh. Primele întâlniri din anul 1891 vor fi eșecuri totale, dar apoi prin intervenția energică a împăratului german care îl cheamă pe timidul Ferdinand și îi ordonă să rezolve situația, simultan cu presiunile făcute de marea ducesă Maria Alexandrovna asupra Mariei, lucrurile se vor aranja prin anunțarea logodnei noului cuplu, în vara lui 1892.

Pentru oficializarea logodnei, regele Carol I a efectuat în toamna lui 1892 o vizită la Londra pentru a se întâlni cu ducele de Edinburgh, tatăl Mariei, și apoi cu regina Victoria, care a fost de acord cu căsătoria preconizată, oferindu-i cu acest prilej lui Carol Ordinul Jartierei.

La 10 ianuarie 1893, la Sigmaringen în Germania, este celebrată căsătoria Alteței Sale Regale Ferdinand, Prințul de Coroană al României cu Alteța Sa Regală Marie de Edinburgh. Celebrarea a cuprins de fapt un număr de trei ceremonii de căsătorie: civilă, catolică (religia lui Ferdinand) și protestantă (religia Mariei).

Căsătoria civilă a avut loc în Salonul Roșu al castelului din Sigmaringen, fiind oficiată de Karl von Wedel, mareșalul curții imperiale, împăratul Wilhelm al II-lea al Germaniei fiind primul dintre martorii care și-au pus semnătura pe actul de căsătorie.

Principala ceremonie, cea catolică, a avut loc la catedrala orașului, fiind prima căsătorie a unei prințese britanice cu un prinț catolic, după câteva sute de ani.

Cea de-a treia ceremonie, cea protestantă, a fost una mai modestă, fiind oficiată în unul din saloanele palatului de către un capelan al Marinei Regale Britanice.

Deși regele Carol I, preocupat permanent de simțul datoriei, le-a urat doar „Honigtag” („o zi de miere”), proaspătul cuplu regal avea să petreacă totuși o lună de miere la castelul Krauchenwies de lângă Sigmaringen. De aici au plecat spre țară, cu o

scurtă oprire la Viena unde își vor îndeplini prima lor sarcină oficială, aceea de a-l vizita pe împăratul Franz Josef. Având în vedere situația politică delicată a momentului (era în plină desfășurare procesul memorandiștilor) vizita avea să fie scurtă urmată de o traversare a Transilvaniei pe timp de noapte și cu luminile trenului stinse. Cuplul princiar va avea parte de o primire călduroasă încă de la trecerea frontierei, la Predeal, urmată de o serie întreagă de ceremonii și recepții oficiale. La întoarcerea în țară a cuplului princiar s-au oficiat 32 de nunți ale unor țărani români, la Biserica Sfântul Spiridon Nou din București, urmate de o masă la Ateneul Român, unde Prințul Ferdinand și-a adus și el soția.

Relația cuplului princiar și apoi regal Ferdinand și Maria a fost una complexă și cu o evoluție sinuoasă în timp, dar ceea ce a constituit o constantă a acestei relații a fost permanenta disocierea între viața publică și cea privată, pe care atât Ferdinand cât și Maria au făcut-o. Ei nu au lăsat niciodată ca problemele personale sau de cuplu să primeze în detrimentul funcțiunilor publice pe care le aveau la nivelul societății, focalizându-și energiile și eforturile într-un mod concertat, pentru îndeplinirea misiunii care le revenea. „Preocuparea noastră cinstită a avut întotdeauna un singur obiect: România. Orice greșeli vom fi făcut, pe noi ne-au animat de fiecare dată intențiile cele mai bune”.

Faptul că această căsătorie a fost stabilită din interese dinastice, fără ca cei doi viitori soți să aibă vreun cuvânt de spus, ca și diferența de vârstă și temperament a lor, a făcut ca în primii ani de căsătorie relația celor doi să fie una destul de tumultuoasă și inegală. „Noi suntem naturi total diferite, nu putem înțelege anumite lucruri pentru că mintea noastră lucrează complet altfel. În tinerețea noastră ne făceam unul pe altul să suferim, eram ca doi cai rău împerecheați, deși erau întotdeauna probleme asupra cărora cădeam de acord”.

Cu timpul, cu apariția copiilor, cu o mai bună înțelegere din partea lui Ferdinand și cu mai bună integrare a principesei Maria în Casa Regală și în societatea românească, perechea princiară a reușit să treacă peste cele mai multe dintre aceste asperități, reprezentând un factor de stabilitate pentru viitorul dinastiei și al României în general. Cel mai bine a sintetizat această perioadă tot regina Maria care îi mărturisea la un moment dat regelui Ferdinand ”ce păcat că a trebuit să irosim atâția ani ai tinereții ca să învățăm cum să conviețuim!”

Diferența de temperament dintre Maria și Ferdinand a indus în anumite momente percepția că acesta ar fi fost sub dominația energice sale soții, ceea ce era de multe ori doar o aparență. Chiar dacă Ferdinand lua hotărârile cu greutate și de multe ori ajutat de alții, inclusiv regina, el nu lua decât acele hotărâri la care singur ajunsese la concluzia că sunt cele corecte. „Părerea obișnuită este că era sub influența Reginei Maria, că ei i se datorează hotărârile care l-au dus la gloria întregirii neamului. Lucrul nu este exact. Desigur că în unele probleme Regina Maria a exercitat o înrâurire asupra lui într-o oarecare măsură. Chiar personalități mai puternice din apropierea lui l-au putut influența, ca să nu mai vorbim de o personalitate atât de hotărâtă, de vie ca a Suveranei. Însă o adevărată, o decisivă influență dânsa nu putea exercita, fiindcă legătura sufletească dintre ei era prea slăbită, prea erau departe și străini unul de altul. În tinerețile lui dânsul o iubise mult, această dragoste nu fusese însă împărțită.

Dincolo de iubirile pasagere ale regelui Ferdinand și ale reginei Maria, relația lor de cuplu s-a consolidat ajungând ca între ei să se stabilească o toleranță și o camaraderie bazate pe preocupările comune pentru țară și familie. Ea se închina în fața superiorității sale ca rege și bărbat în public. El se pleca în fața ei în viața particulară. „Acum suntem cei mai buni asociați, cei mai loiali tovarăși, dar viețile noastre se întretaie doar în anumite chestiuni.”

„Când s-au urcat pe tron dragostea lor se stinsese de ani de zile. [...] Regele însă admira multe din însușirile soției lui - voința, sinceritatea, vitalitatea, veselia dar atâta tot. Treceau săptămâni și luni fără să -și vorbească altceva decât banalități la masă și față de martori. Nici o intimitate între două vieți îndreptate pe cărări despărțite. Tronul pe de o parte, încercările ei repetate pe de altă parte, îi apropia din nou vrând ne vrând, dar nu destul. Este sigur că în fundul sufletului său el a avut față de dânsa adevărata stimă și adevărata încredere, o cunoștea însă prea bine ca să nu se sfiască de ea.”

Ferdinand a devenit rege al Regatului României la 10 octombrie 1914, sub denumirea de Ferdinand I, în urma morții unchiului său, regele Carol I. A condus România în timpul Primului Război Mondial, alegând să lupte de partea Antantei împotriva Puterilor Centrale, fapt care a avut ca efect excludere sa din Casa Regală de Hohenzolern, de către șeful acestei case, împăratul Wilhelm al II-lea al Germaniei. La sfârșitul războiului România a încheiat procesul de realizare a statului național-unitar, prin uni-

rea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Vechiul Regat. La 15 octombrie 1922, la Alba Iulia, Ferdinand s-a încoronat ca primul rege al României Mari.

În anii care au urmat Primului Război Mondial România a cunoscut o serie de transformări profunde, în special prin aplicarea reformei agrare și a votului universal.

În anul 1925 izbucnește „criza dinastică”, provocată de renunțarea principelui Carol la drepturile sale de succesiune la Coroana României, fapt ce l-a determinat pe Ferdinand să îl excludă pe Carol din Casa Regală a României și să îl numească drept moștenitor regal pe fiul acestuia, principele Mihai.

Ferdinand a murit la Sinaia, la 20 iulie 1927, în urma unui cancer galopant la colon. A fost înmormântat la Mănăstirea Curtea de Argeș. Succesorul său la tron a fost principele Mihai, care a devenit al doilea rege al României Mari, sub numele de Mihai I dar care, din cauza minoratului, va domni sub regență.

În virtutea pozițiilor sale în stat, a fost membru de onoare al Academiei Române din 1890, iar între 1914 și 1927 a fost președintele de onoare al aceleiași instituții.

Pop Dan, clasa a VII a B

Prof. coord.: Dr. Amalia Ardelean

România

România, dulce țară

În straie de sărbătoare

Înfrățiți pe-a tale plaiuri

Ție îți aducem daruri.

Pe-a tale meleaguri sfinte

Ne rugăm ție fierbinte

Să-ți aduci de noi aminte,

De străbunii dinainte.

Ivascu Ioana, clasa a X-a

Prof. coord.: Morar Camelia

Vasile Lucaciu

Vasile Lucaciu, supranumit „Leul din Șișești” s-a născut la 21 ianuarie 1852, în Apa, județul Satu Mare, a fost preot român greco-catolic, luptător pentru drepturile românilor din Transilvania, a fost deputat în Parlamentul de la Budapesta, deputat în Parlamentul de la București, politician, memorandist.

Pentru istoria noastră națională, Marea Unire de la Alba Iulia din 1918 reprezintă evenimentul cel mai important și semnifică împlinirea idealului românesc de a trăi liber într-un singur stat național unitar. Pentru românii din Transilvania și Banat această dorință are rădăcini mult mai profunde în timp. În perioada dintre revoluția de la 1848 și primul război mondial ideea de unitate a românilor a fost promovată și susținută de către *memorandiști* dintre care amintim pe Vasile Lucaciu, Gheorghe Pop de Băsești, Iuliu Coroianu și Ioan Rațiu. Memorandumul din 1892 a marcat apogeul luptei de emancipare a românilor din Transilvania din sec al XIX-lea, aducând problema românească în conștiința europeană.

La propunerea dr. Ioan Rațiu, Vasile Lucaciu a fost ales membru în Comitetul Partidului Național Român din Ardeal, în rândurile căruia va rămâne până la moarte. Lupta lui Vasile Lucaciu a continuat prin articole scrise în ziarele românești și prin discursuri ocazionale ținute cu prilejul peregrinărilor sale prin Țara Moților și a Maramureșului. În această perioadă și-a câștigat imaginea de profet al românilor, ajungând să fie foarte iubit de țărani români. Retras la Șișești după participarea la redactarea Memorandumului, el a continuat să publice articole în presa românească, articole care vorbeau de persecuțiile la care erau supuși românii de către autoritățile maghiare. Deja Vasile Lucaciu devenise personaj de legendă pentru români, care au înțeles că lupta pentru drepturile lor naționale, astfel încât poporul i-a compus o doină, numită "Doina lui Lucaciu". Aceasta devenise un asemenea simbol, încât cei care îndrăzneau să o cânte erau vânați de jandarmii maghiari. Primul discurs al lui Lucaciu în Parlamentul din Budapesta a avut ca subiect cererea de drepturi pentru românii din Transilvania, în administrație, justiție, învățământ etc. Lupta sa a continuat în Parlament până la izbucnirea Primului Război Mondial. A participat masiv în presă la propaganda favorabilă intrării României în război de partea

Antantei.

La 1 Decembrie 1918, la Marea Unire de la Alba Iulia, Vasile Lucaciu a primit, la propunerea Consiliului Dirigent, funcția de membru în acesta, fără portofoliu, el aflându-se încă la Roma. Acest gest a fost recunoașterea eforturilor depuse de Leul din Șișești pentru realizarea Marii Uniri. După Marea Unire, în anii 1919 și 1920, Vasile Lucaciu a fost ales deputat de Baia Mare în Parlamentul din București. Una dintre cele mai importante propuneri ale sale ca deputat român a fost legată de reforma agrară. Dr. Vasile Lucaciu, pentru vehemența și forța cu care își susținea cererile politice, a murit în noaptea de 29 noiembrie 1922 în casa sa din Satu Mare.

A fost înmormântat la biserica din Șișești, județul Maramureș. În semn de recunoștință, prim-ministrul Ion I. C. Brătianu l-a decorat post-mortem cu Ordinul „Steaua României” în grad de mare comandor (depusă pe sicriul său). De asemenea, episcopul greco-catolic Iuliu Hossu l-a avansat, post-mortem, la rangul de vicar episcopal. Vasile Lucaciu, personalitate marcantă a vieții politice românești, de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea, militant inflăcărat al luptei de emancipare a românilor din Transilvania, a adus o contribuție majoră în realizarea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, fapt pentru care va rămâne în conștiința poporului român ca unul din marii patrioți ai acestui neam.

Bârsan Azara Maria, clasa a VI-a

Prof. coord.: Radomir Oana, Magdău Maria

Hora Mare

Hai să-ntindem Hora Mare,
Cu toții noi să dansăm,
Și frumoasa Românie,
Tare să o bucurăm.

În Unire stă puterea,
Haideți să o folosim,
Și cu toții împreună
De ea să ne fericim.

Mateșan Bogdana, clasa a III-a

Prof. coord.: Ivaszuk Corina Emilia

Ilie Lazăr

Ilie Lazăr (născut în 12 decembrie 1895-decedat în 6 noiembrie 1976) a provenit dintr-o veche familie romanească din mica nobilime. A fost cel mai tânăr semnatar al Actului Marii Uniri de la 1 decembrie de la Alba Iulia. Activitatea lui politică și națională s-a detașat, în mod special, în preajma și în timpul Marii Uniri, de la Alba-Iulia, din 1918, având câteva momente remarcabile.

El a fost înrolat în armata austro-ungară și de multe ori a fost numit agitator, din cauza nesupunerii și a conceptelor sale românești. Tot din acest motiv, Ilie Lazar a fost bătut, făcând chiar și închisoare. A fost primul ofițer român care, după 144 de ani de ocupație, în 1918, a înălțat drapelul românesc pe clădirea Primăriei din Cernăuți.

Datorită curajului și a susținerii companiei sale, Ilie Lazar a reușit să se predea și să facă parte din armata României, alături de compania sa.

După o vreme, Ilie Lazăr pleacă acasă, prin Borșa, în Maramureș, unde participă la organizarea gărzilor naționale române. Oficialitățile maghiare îl amenință și intervin pe lângă alții să-l potolească pe Ilie Lazăr, care a călcat în picioare, în plină adunare, tricolorul maghiar.

Ilie Lazăr este trimis delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, tot drumul a fost un triumf, o atmosferă sărbătorească de neuitat. Pe drumul spre Alba-Iulia, s-a ocupat de protecția lui Gheorghe Pop de Băsești. Ca reprezentant al plasei Șugatag din Maramureș, cu credențional, Ilie Lazăr a fost printre cei care au votat unirea cu România. Ședința o deschide președintele Gheorghe Pop de Băsești, care după ce rostește” acum, Doamne, slobozește pe robul Tău, că văzură ochii mei mântuirea neamului românesc...”nu-și mai poate stăpâni plânsul și nici să conducă ședin-

ța. În prezența lui, Stefan Cicio-Pop conduce lucrările mai departe, la ora 12 se ridică Vasile Goldis și citește moțiunea, apoi Iuliu Maniu ține un discurs în care motivează hotărârile istorice. În fata poporului, pe locul în care au fost trași pe roata Horia și Cloșca, moțiunea și votarea au fost citite de episcopul ortodox Miron Cristea și greco-catolic Iuliu Hossu.

De la Alba Iulia, Ilie Lazăr pleacă cu prietenii săi bănățeni la Lugoj, unde chestiunea Banatului nu era încă lămurită și acesta fusese ocupat de trupele sârbe, fără să țină cont de aranjamente și linii de demarcație, inclusiv Lugojul fiind sub ocupația sârba. Gărzile naționale române au fost dezarmate, materialul de război evacuat în Serbia și o mulțime de preoți și intelectuali au fost arestați și duși la Belgrad ca și ostatici.

A fost desemnat să însoțească delegația românilor ardeleni pentru predarea Actului Unirii la București, unde a fost primit de primul ministru, Ionel Brătianu și de generalul Prezan.

A prezentat un memoriu asupra Maramureșului istoric marelui om de stat Ionel Brătianu, memoriu în care insistă asupra drepturilor istorice românești asupra întregului Maramureș, arătându-i pe o hartă avută la îndemână localitățile românești, denumirile toponimice românești, explicându-i despre existența românilor și rutenilor în localitățile de la nord de graniță.

Ilie Lazăr continuă actele sale eroice, contribuind și la eliberarea orașelor Baia Mare, Baia Sprie și Sighet, scăpând astfel de ucrainenii. Rămâne o mare personalitate din istoria Maramureșului, contribuind prin acțiunile sale la actul Marii Uniri din 1 decembrie 1918. **Ia-noș Andreea Gabriela, clasa a VII-a prof. coord.: Radomir Oana, Magdău Maria**

Vasile Lucaciu

Lucaciu, Vasile (1852-1922, n. în 21 ianuarie, Apa, jud. Satu Mare; d. 29 noiembrie) a fost om politic român, preot greco-catolic (1875-1878) în Sâncraiu pe Grui, jud. Satu Mare și Șişești, lângă Baia Mare (din 1885) și prof. de religie și română (1878-1885) la Gimnaziul Superior din Satu Mare.

A fost ctitor al bisericii din Șişești, sfințită la 15 august 1891. Unul dintre conducătorii luptei de eliberare națională a românilor transilvăneni, ca secretar general al Partidului Național Român (din 1892), a fost unul dintre inițiatorii și redactorii „Memorandului” (condamnat în procesul de la Cluj la 5 ani de închisoare). Deputat (1907-1910) în Parlamentul de la Budapesta din partea Partidului Național Român, și din 1919, în primul Parlament al României întregite. A organizat o mare adunare la Alba Iulia (1912), care a protestat împotriva înființării Episcopiei greco-catolice maghiare de la Hajdudorog. Președinte al Ligii pentru unitatea politică a tuturor românilor (1914-1918). Trimis în misiune de guvernul român în S.U.A., în Franța, în Italia și în Elveția pentru a prezenta opiniei publice din țările respective revendicările românilor transilvăneni. A fost membru al Consiliului Dirigent (1919).

- În 1918, 1 decembrie, are loc Adunarea Națională de la Alba Iulia, declarându-se Unirea Transilvaniei cu România; Vasile Lucaciu sfințește la Mariano (lângă Roma) drapelul regimentului „Horia”;
- În 1920, candidează din nou și este reales deputat de Baia Mare în parlamentul din București; în parlamentul român susține votarea legii electorale și a reformei agrare;
- În 1922, la o nouă alegere pentru parlament, Vasile Lucaciu nu reușește să-și asigure voturile necesare; adversarul său politic se spune că recursese la metode necinstite, falsificând voturile;
- În 1922, la 70 de ani se retrage din viața politică, stabilindu-se pentru restul zilelor în orașul Satu Mare;
- În 1922, 28 noiembrie, moare și este

înmormântat în satul Șişești, în ziua de 1 decembrie, la patru ani de la proclamarea Unirii Transilvaniei cu România.

- A scris: Prietatea (1882) și Instituțiuni filosofice (3 volume, 1881-1884), editând în anii 1885-1891 „Revista catolică” apărută la Șişești.

Opriș Bianca și Mureșan Andrea,
clasa a VIII-a
Prof. coord.: Dr. Ardelean Amalia

România

Românie, dulce țară
În straie de sărbătoare
Înfrățiți pe-a tale plaiuri
Ție îți aducem daruri.

Pe-a tale meleaguri sfinte
Ne rugăm ție fierbinte
Să-ți aduci de noi aminte,
De străbunii dinainte.

Ivascu Ioana, clasa a X-a
Prof. coord.: Morar Camelia

Hora Mare

Hai să-ntindem Hora Mare,
Cu toții noi să dansăm,
Și frumoasa Românie,
Tare să o bucurăm.

În Unire stă puterea,
Haideți să o folosim,
Și cu toții împreună
De ea să ne fericim.

Mateșan Bogdana, clasa a III-a
Prof. coord.: Ivaszuk Corina Emilia

Leul de la Șişești

Patriotismul este puterea unui popor. Puterea de a te jertfi, puterea de a-ți iubi țara în cele mai grele condiții, chiar dacă sângerează din cauza tăieturilor străinilor și dorința aprigă de libertate care clocotește în venele noastre. Patria este locul în care suntem iubiți. Am fost considerați de către străini o insultă la adresa idealului lor de ordine și disciplină, au încercat să ne facă să uităm de graiul și tradițiile românești, dar acum, sute de ani mai târziu, România este o țară unită, frumoasă, în care pâlpâie viața și tresare odată cu trăirile românilor adevărați, în sufletul cărora arde aceeași dorință ancestrală de libertate și voieșie.

Evenimentul istoric care a făcut posibilă existența acestei Românii contemporane a fost Marea Unire din 1918, ziua de 1 decembrie reprezentând ziua în care Transilvania s-a unit cu Regatul României, iar țara aceasta a început să trăiască cu adevărat. Între Transilvania și Regat a existat acea legătură de sânge strămoșească, iar prin întemeierea țării robii de sub sclavia crudă a ungarilor au fost eliberați. Unirea a fost rezultatul prăbușirii imperiului Austro-Ungar, ca urmare a luptei revoluționare de eliberare socială și națională a maselor populare, desfășurată sub influența imediată a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, în condițiile înfrângerii militare a Puterilor Centrale. Elementele burgheze și moșierești, precum și social-democrații reformiști care au condus Adunarea (de la Alba Iulia), au zădărnicit însă ca unirea Ardealului cu România să aducă și transformările democratice, dorite de popor”.

Vasile Lucaciu s-a născut în 21 ianuarie 1852- și a decedat în 29 noiembrie 1922, o perioadă din istoria omenirii caracterizată prin importante fenomene politice, ideologice și culturale. S-a născut la Apa, în județul Satu Mare. O notă foarte importantă din biografia lui Vasile Lucaciu a fost mediul familial și social politic, în care și-a petrecut anii copilăriei, anii de școală, când ”se oțelește sufletul, pregătindu-l pentru viață. Ambianța familială a fost mediul care justifică pe deplin atitudinea sa naționalistă, de luptător pentru drepturile naționale ale românilor transilvăneni.” A cunoscut discriminările naționale, realitățile cotidiene ale înapoierii sociale, nedreptatea și desconsiderarea. În această ambianță , cunoaște din casa părintească strădaniile identitare desfășurate în ținutul natal, aude vorbindu-se despre întrunirea în Transilvania vecină a unei diete cu o majoritate românească și legile acesteia, aude cu emoție despre unirea Moldovei cu Țara Românească. Ecoul pe care toate acestea îl stârnesc în inima sa , experiența de viață definitorie, este întărit de spiritul de revoltă propriu vârstei, propriu firii sale.”

A trăit într-o familie mai puțin înstărită, tatăl

său , Mihai, fiind învățător calificat și cantor. În 1858, familia se mută la Baia Mare și se pune mult accentul pe educația pe care copiii familiei, Vasile și Constantin o primesc.”În serile lungi de iarnă, Mihai Lucaciu îi povestea fiului său despre îndelungatele nedreptăți care l-au împins la revoltă pe iobagul Luca din Ioșib (bunicul lui Vasile) împotriva contelui Karoly, despre proiectata sa hotărâre de a fugi, la 1848-1849 la Avram Iancu în munții Apuseni.”

Lucaciu, filozof de asemenea, după ani de studii teologice la Roma devine preot în Șişești, unde întemeiază și o biserică românească din piatră, „pe care a reușit să o construiască cu bani din donații, pentru că satul era prea sărac să o poată finanța. La sfințirea bisericii, sub acoperiș, se putea citi inscripția pusă de el, care spunea "Pro S Unione Omnium Romanorum", ceea ce se putea traduce ca "Pentru Unirea Tuturor Românilor, valorificând dorința sa arzătoare de o viață. Drept urmare, a fost muștrat de episcopul Ioan Szabo, care l-a acuzat de instigare la revoltă a românilor. Această inscripție și acest discurs a marcat intrarea lui Vasile Lucaciu în lupta politică pentru drepturile românilor din Transilvania și Ungaria”. Lupta lui Vasile Lucaciu a continuat prin articole scrise în ziarele românești și prin discursuri. În această perioadă și-a câștigat imaginea de profet al românilor, ajungând să fie foarte iubit de țăranii români.

Vasile Lucaciu a pornit la mobilizarea românilor ardeleni, foști soldați austro-ungari, pentru a constitui regimente de voluntari care să lupte în armata română pentru eliberarea Transilvaniei.. La 1 Decembrie 1918, la Marea Unire de la Alba Iulia, Vasile Lucaciu a primit, la propunerea Consiliului Dirigent, funcția de membru în acesta, fără portofoliu, el aflându-se încă la Roma. Acest gest a fost recunoașterea eforturilor depuse de Leul din Șişești pentru realizarea Marii Uniri.”Numele de „leu” a venit după ce i s-au asociat calitățile acestui animal puternic, autoritar, al echilibrului și prudenței și a dat dovadă de curaj, demnitate, noblețe, înțelepciune, dreptate. În multe religii, leul reprezenta , printr-o reîncarnare a unei zeiități, anihilarea răului și aducerea binelui în lume. Lucaciu a luptat cu riscul propriei vieți, cu riscul de a-și pierde libertatea mult iubită și familia, totul pentru a îndeplini un concept, poate prea frumos pentru a fi real în acea epocă.

A murit în 22 noiembrie 1922, și a murit fericit, căci și-a folosit întreaga energie și forță în lupta pentru împlinirea unui ideal, ideal care a devenit realitate, și a putut să trăiască în ultimii ani de viață într-o Românie unită, liberă și fericită.

Maria Sabadiș, clasa a VIII-a
Prof. coord.: Măgurean Crina

Constantin Coandă **Rolul jucat în făurirea Marii Unirii**

Constantin Coandă urmează cursuri de specialitate în Școlile militare de la București și Iași (1875-1878). Datorită aptitudinilor militare, se face remarcat în timpul Războiului de Independență. În 1880 este trimis să urmeze cursuri universitare la Școala Politehnică din Paris, unde obține licența în matematică și la Școala de artilerie din Fontainebleau. În 1888, maiorul Coandă este trimis ca atașat militar la Viena, apoi la Bruxelles, iar din 1892 devine aghiotant regal pe lângă principele moștenitor Ferdinand I. Grade militare: sublocotenent (1877), locotenent (1880), căpitan (1883), maior (1888), locotenent-colonel (1892), colonel (1896), general de brigadă, general de divizie (1911), general de corp de armată (1917). Funcții militare: comandant de pluton în Regimentul 1 artilerie (1877-1883), funcții în învățământul militar la Școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină București și la Școala Superioară de Război. Funcții de comandă și de stat major: comandant al Regimentului 2 artilerie, comandant al Corpului 5 armată, secretar general al Ministerului de război, comandant al Cetății București, atașat militar la Berlin, Viena și Paris, director al Direcției artilerie din Ministerul de Război, șef secție în Marele Stat Major, inspector general al artileriei

Alte funcții: profesor la Școala de poduri și șosele București, delegat la Conferința Internațională de la Haga, atașat militar și diplomatic pe lângă Cartierul țarului Nicolae al II-lea (1916-1918), ministrul industriei (20 martie-14 iulie 1926), ministrul secretar de stat (10 august 1926-4 iunie 1927)

În timpul Războiului pentru Independență a participat cu tunurile pe care le comanda la duelurile de artilerie de pe malul Dunării și la luptele de la Rahova, Plevna și Grivița.

În vara anului 1916, este trimis ministru plenipotențiar pe lângă Marele Cartier General rus. După revoluția bolșevică, generalul român este arestat și condamnat la moarte, dar este salvat în ultimul moment de armata germană. În 1917, Coandă este avansat la gradul de general de armată, apoi face parte și din delegația română prezentă la Conferința de Pace de la Paris (1919), participând la semnarea Tratatului de la Generalul Constantin Coandă a fost preferat de Ion I. C. Brătianu ca prim-ministrul unui guvern care să facă tranziția între război și pace. Pe 24 octombrie 1918, regele Ferdi-

nand I îl desemnează pe generalul Coandă în fruntea Consiliului de miniștri, apoi ordonă mobilizarea generală și reintrarea României în război de partea Antantei. Trebuie menționat faptul că țara noastră ieșise din război în aprilie 1918, guvernul Marghiolan semnând un tratat de armistițiu foarte împovărat cu Puterile Centrale.

Așadar, una din primele măsuri adoptate de noul cabinet este considerarea acestui Tratat de Pace ca fiind un act nul și neavenit. După capitularea Puterilor Centrale și făurirea României Mari, guvernul de uniune națională, condus de Constantin Coandă, își depune mandatul în favoarea liberalului Brătianu Ulterior, Coandă se apropie de generalul Alexandru Averescu și va activa politic în Partidul Poporului. Din această poziție va îndeplini de două ori funcția de președinte al Senatului și va fi numit ministrul al Industriei și Comerțului în al treilea guvern prezidat de Averescu. În primul mandat la conducerea Senatului, generalul va fi rănit într-un atentat comis de revoluționarul comunist Max Goldstein, pe 8 decembrie 1920.

Generalul Constantin Coandă a murit pe 30 septembrie 1932, la vârsta de 75 de ani.

Alte funcții: Senator 1919, Președintele Consiliului Miniștri, 24 octombrie 1918 - 29 noiembrie 1918, Ministru de Externe 24 octombrie 1918 - 29 noiembrie 1918, Președintele Senatului 22 iunie 1920 - 22 ianuarie 1922, 8 iulie 1926 - 5 iunie 1927, Ministrul Industriei și Comerțului 30 martie 1926 - 14 iulie 1926

Podina Larisa si Marinca Georgiana
Prof. coord. Anițaș Cornelia

Avram Iancu

Iancu, Iancu, domn cel mare
N-are-n lume-asemănare,
De dușmani nu are frică,
Chiar de ei îi poartă pică.

Viteaz ca el, altul nu-i
În ținutul moșului,
Toți românii îl ascultă,
Și îl urmează în luptă.

Miclean Matei, clasa a III-a
Prof. coord.: Ivaszuk Corina Emilia

Ferdinand I

Regele Ferdinand I este unul dintre cele mai importante capete încoronate care au stat pe tronul regatului României. Personalitatea sa este strâns legată de momentul Marii Uniri precum și de definitivarea acelei Români Mari la care visăm cu toții și de care ne aducem aminte cu emoție. Om de o vastă cultură, poliglot și botanist pasionat, Regele Ferdinand a fost sincer dedicat românilor, sub cărmuirea sa înregistrându-se cea mai înfloritoare perioadă a statului românesc modern. Rândurile următoare prezintă date mai puțin știute de majoritatea persoanelor, prezintă omul din spatele marilor decizii luate și sub care s-a îndeplinit marele ideal național.

Pentru a asigura stabilitatea și continuitatea dinastiei de Hohenzollern, în anul 1881 s-a reglementat problema succesiunii la tronul României. Deoarece Carol I nu avea copii, s-a trecut la aplicarea articolului 83 din Constituție care prevedea: „În lipsă de coborâtori în linie bărbătească ai Măriei Sale Carol I de Hohenzollern Sigmaringen, succesiunea tronului se va cuveni celui mai în vârstă dintre frații săi sau coborâtorilor acestora”. Atât fratele mai mare al lui Carol, principele Leopold de Hohenzollern, cât și nepotul cel mai în vârstă au notificat că renunță la calitatea de moștenitori ai tronului României, astfel că succesiunea a revenit lui Ferdinand-Victor-Albert-Meinard, cel de-al doilea fiu al principelui Leopold de Hohenzollern și al principesei Antoaneta, infanta Portugaliei. Prin „pactul de familie” din 18 mai 1881-patronat de însuși împăratul Germaniei, Wilhelm I, șeful familiei de Hohenzollern-Ferdinand de Hohenzollern, nepotul lui Carol I, a fost confirmat ca moștenitor al tronului României.

În 1884, principele Ferdinand a venit pentru câteva luni în România, după care și-a continuat studiile la liceul din Düsseldorf, apoi la Universitatea din Lipsa și la Școala Superioară de Științe Politice și Economice din Tübingen. Simultan, a urmat și cursuri de limba, literatura și istoria românilor cu profesorul numit Păun.

La 19 aprilie/1 mai 1889, principele Ferdinand, moștenitorul Coroanei, s-a stabilit în România. El a luat cuvântul în Senat, la 9/21 mai, exprimându-și dorința de a studia „în toate amănunțele sale” mecanismul politic al țării pe care urma să o conducă.

Sub atenta supraveghere a regelui Carol I, Ferdinand a primit în continuare lecții de limba română, de istoria și geografia României, a fost pus în contact cu realitatea diversă a țării. În același timp, și-a urmat pregătirea militară, participând efectiv la programul de instrucție și la manevre. A parcurs toate treptele ierarhiei militare, de la sublocotenent la general de corp de armată, precum și toate funcțiile-

de la comandant de pluton la comandant de corp de armată și de inspector general de armată.

Moștenitorul tronului și familia sa au trăit sub tutela autoritară a regelui Carol I, care nu le îngăduia niciun act de independență, nici măcar în viața personală. Pentru tânăra familie a fost rezervat Palatul Cotroceni din București și s-a construit Palatul Pelișor la Sinaia. În același spirit, Carol I se ocupa personal de educația copiilor moștenitorului Coroanei, considerând că ei aparțin țării, față de care el are o datorie de împlinit. Prin aceasta, însăși viața personală a lui Ferdinand era grav afectată, calitatea sa de cap de familie fiind absolut formală.

După 25 de ani de la venirea în țară, principele Ferdinand nu părea pregătit și doritor să devină rege al României. I.G. Duca nota în amintirile sale politice ca principele era „de o timiditate bolnăvicioasă”.

La 27 septembrie/10 octombrie 1914, Carol I înceta din viață la Castelul Peleş, după ce Consiliul de Coroană luase decizia neutralității României în război, decizie ce era în contradicție cu ceea ce dorea regele. Ottokar Czernin, ministrul Austro-Ungariei la București, afirma: „Regele Carol a murit de război.”

La 28 septembrie/11 octombrie 1914, principele moștenitor Ferdinand a depus jurământul în calitate de rege al României; într-un scurt discurs, el a dat asigurări că va fi un „bun român”, ceea ce împrejurările de aici înseamnă că nu se va opune sentimentelor generale ale poporului român.

Urcat pe tron în 1914, Ferdinand a inaugurat un mod nou de domnie, care a frapat pe contemporani, obișnuiți cu metodele și stilul lui Carol I. Umbra regelui Carol I l-a urmărit pe Ferdinand I pe parcursul întregii domnii, iar contradicțiile dintre personalitățile celor doi sunt nenumărate.

Ferdinand I a fost „Întregitorul de țară”, sub sceptrul său realizându-se Marea Unire din 1918-cel mai important act din istoria poporului român. A devenit primul rege al tuturor românilor. A fost omul reformei agrare - „regele țăranilor”- al celei electorale și al acțiunilor vizând consolidarea statului național unitar român. Dintr-o țară mică, România a ajuns un stat de mărime medie în Europa. În cei 13 ani de domnie, România a cunoscut mari progrese pe toate planurile (cultural, politic, economic), un dinamism cu adevărat remarcabil, care a demonstrat în mod grăitor vocația constructivă și inteligența poporului român, cu care regele Ferdinand s-a identificat.

Maxim Alexandra, clasa a VI-a
Prof. coord. Monica Lupu

Colectivul de redacție:

Coordonatori:

- Director prof. Bodea Veronica Felicia
- Drd. Prof. Corina Pop
- Prof. Mateșan Ionița

Colaboratori:

- Prof. Claudia Petrescu
- Insp. prof. Sonia Hozan
- Prof. Mihaela Gherheș
- Prof. Rodica Moldovan

Corectură:

- Director prof. Bodea Veronica Felicia

Tehnoredactare și grafică:

- Prof. Mateșan Ionița
- Bibliotecar Barra Lehel

